AH KORDIT IANGA

U NONGSHONGWAI

Da u Nongthoh : **Mr. O. Lyngdoh**

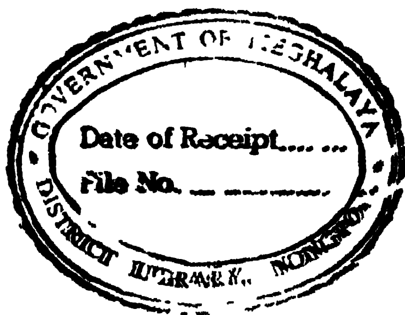
This Book is

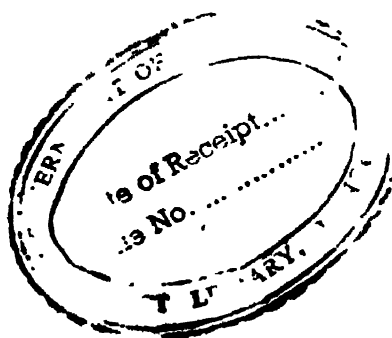
dedicated to my

Dear mother (K. Lyngdoh)

Who passed away on

25th july 1994.

ERN OF
te of Receipt...
te No. ... .
LIBRARY,

NA U NONGTHOH

Ha por ba khim bad ba khyndiat, nga shim iaka jingrai ban thoh iakane ka kot jingiathuh khana kaba phalang shajngai bad kaba kren shaphang kiei kiei kiba ha ka juk mynta. Kane ka kot kam don kano kano ka jingthmu ban kren pyrshah ia uno uno u briew ne ka briew shimet hynrei ka kren kyllum iaka jinglong ka imlang sahlang kaba katkum ka juk mynta.

Nga pynpaw ia ka jingsngewnguh eh ia U Blei uba long u tyllong jong ka bor ha ka jingim jong nga. Lada khlem ma U ngam lah leh ei ei. Ka burom bad ka jingiaroh baroh ka long ka jong U.

Nga pynpaw ruh ia ka jingsngew nguh ia i Miss Nivedita Dkhar i ba la leh shitom ban compile bad buh ryntih ia kine ki jingthoh baroh bad ban pynlong ia kane ka kot ba kan mih pyrthei kham kloi. To U Blei un kyrkhu ia i

Ka jingsngew nguh ruh ka leit sha i Manager Ka Rilum Printing House i ba la iarap lem ban pule proof ia kane ka jingthoh bad i ba la trei shitom ban pynmih ia kane ka kot haka por ba biang.

Khublei ia baroh.

Dated Shillong
12th sept. 1995.

Mr. Overland Lyngdoh
M. A. B. Ed. B. TH.

LYNNONG I

Katba ka kong Hajar bad u Bah Rubadon ki dang ia shong kai ha phyllaw ïing, ha i kyntoit shnongrit Kyllang Mawblang, harud nong ka shnong Wahrit, ki da iakren shaphang ka kumni ka jih, ka spah ka hajar kaba ki la lum na ka jingai wai khlaw. Shen shen kala jan poi ki bnai Dec. bad January, ki sngi leit bam khana ba man la ka snem. Kumno ki briew ki ju wan ban leh kmen leh sngewbha. Ban ioh kiew ha khlaw u Lum Kyllang ki nong wan kai kin hap ban siew dor, kumta ka pisa ka shu wan tu'd sha ki kum ka um lap praw. Ki nong ap khrong ki wan theh ia ka tyngka pliah sha ki mar ka miet. U Bah Rubadon na Wahrit u la don bok shibun haba u la wan poi shongkha iaka kong Hajar kaba donbun ka spah nongtymmen, kum ki khlaw ki btap kiba ker sawdong ia u Lum kyllang. Ka kong Hajar kala don 4 ngut ki khun, 3 ngut ki shynrang bad tang iwei i kynthei barit duh, ka spah ka nangroi kyrhai hynrei ka jait ka khong ka nang ringswai. Ki 3 ngut ki khun shynrang ki leit skul ha Shillong na'duh klas iv. Namar ba ki wan na ka ïing kaba riewspah ki im pahuh pahai ki ju ia ent bha baroh 3 ngut shipara, ki ju iaid ryngkat ryngkat haba ki leit skul, bunsien ki da shah ia u para ritduh ban iaid na pdeng bad ki da ia snohkti lang ia u para barit haba ki iaid lynti teng teng na Nanpolok. Wat la ki dei na nongkyndong kim da ia pher thaa bad ki khun baheh

bahaiñ jong ka sor Shillong. La hun snem ki la shong wai ha ka ïing ka kong Phuhmon ha Jaiaw Laitdom, kum ki nongshongwai ki la pyrshang ban pynsngewbha ia ka. Haba ki wan na shnong ki ju wan rah jingbam iaka, puthaio, jashulia, pusyep, ka shriew, ka kong Phuhmon ka ieit bha ia kine ki khynnah samla rit na nongkyndong. Ki long shisha ki khun tip sngi, ki leit tista sha skul, bad ki wan biang por man ka sngi, kim da sngewkwah ban pynlut por kai ha lynti kumba leh kiwei ki khynnah. U Khaiñ u long uba stad, u Lar u long uba shupdeng ha ka jingpule, u Mar u long marryngkat ka bor jabieng bad u hynmen jong u, u Khaiñ.

Haba u Khaiñ u la pule matric, don kiei kiei ki jingkylla kumba julong lem ki samla teng teng ki shynrang bad teng teng ki kynthei ki sdang wan mih kai brum brum ha ïing shongwai i bah Khaiñ. Kiwei ki pan copy na i, sa kiwei pat ki wan kylli Notes na i, bad kumne ka jingia ai kylliang pan kylliang ka la iaid naka por sha ka por khamtam haba ki sngi ialeh exam ki la jan. Ha kawei ka sngi ka kong Phuhmon ka la iohi arngut ki khynnah samla shynrang ba ki wan rung kluk ha kamra jong u Bah Khaiñ. Ka kong Phuhmon ka la peit syntiat bha namar ka i shankhmat ia kine ki briew, ka kong Phuhmon ka don 3 ngut ki khun kynthei kiba la sdang khreh samla, kumta ka jingmut jong i, ka siat jngai bha kum ki kmie kiba stad kiba don ka jingkit khlieh kaba shisha iala ki jong ki

khun. Hynrei u Konrai u tnga jong ka um don por namar u bun kam eh kum u officer ka supply.

Ha kawei ka janmiet la wan tied iing, tok tok bad ka pyrta de bah Khaiñ, bah Khaiñ, ka kong Phuhmon ka la mih kynsan bluid na kamram shongkai bad ka la peit syntiat la ki dei biang ki juh ki briew kiba wan mynshwa, Ka kong Phuhmon ka la iohi arngut ki kynthei samla ba ki sdang rung ha kamra tang mar iaplie u bah Khaiñ. Ka kong Phuhmon ka la pyrkhat hala ka mynsiem, wa! ym idei ba ki dei khynnah khreh matric, kato kawei imat dei ka khynnah bala leit class, balei kine ki khynnah kynthei ki ia wan kumne lajan man ka sngi sait jaiñ janmiet, bad ha ka Sunday pat de ym don iing baroh shisngi.

Ka kong Phuhmon ka la iathuh ha u Konrai, Ei kpa? mynne janmiet la wan arngut ki kynthei samla ba i lub bha ka dur, tip dei pynban ka samla jong u Khaiñ mo; kato kawei kaba la kham heh. U Bah Konrai u la jubab, shish phi kmie shu leit lorni than sa iaka kam khynnah, dang katto ka rta, te ka jingmut ka her ruma shu sneng bad pyni ym dei ban lorni.

Tang shu dep ka exam, u Khain u la sah tang shi taiew ha Shillong. Nangta u la leit noh sha shnong. Ha sor u la im kum u khynnah sor, hynrei ha la shnong u long hi u khynnah nongkyndong, u rep u riang, u leit thohdieng thohsiej, puh kper bad bun kiwei kiwei ki kam.

Tang dei ka por mih result, u Khaiñ u la wan sah lpa ha Shillong, bun ki khynnah shynrang bad ki khynnah kynthei ruh tang shu tip ba u Khaiñ u la wan shnong, ki la wan mih man la ka por janmiet. Ka jingiai wan ki samla kynthei ka la pynsuba jngai ia ka kong Phuhmon. Makate ka iohlad bha ban peit siar bad ban lorni namar kam leit trei office hynrei ka shu shong ïing namar ba long ba heh u lok.

Ha kawei ka janmiet, la wan kawei ka khynnah samla lud ba khap bob, phong coat syaid, jaiñ twit thoh saw dongrit. Ka la tied ia ka jingkhang basah u bah Khaiñ, tok, tok, khlem da pyrta ei ei ruh em ka ktien. Ka kong Phuhmon ka la ioh sngew bad khyllied ia ka pyrda jingkhang rit bad peit siar na jingkhangrit mano ba wan tied ïing. Ka la iohi ka thie ka samla lud ba riambha. Mar kumta hi ka jingkhang basah u Khaiñ ka la plie bad ka la rung hapoh bad khang artad ia ka jingkhang tdaiñ. Phi leh aiu kumne bah Khaiñ? Balei kylla dur katne katne? Phi pyrkhat than shaphang ka result ne? la kylli ka Janailin.

Em phi, pyrkhat leh aiu sa ia ka result. kan sa mih hi ynda la dei ka por, mynta nga pynlut kai iaka por da kaba pule byrngia ia ki kot magazine bad Novel. Ha siangkhlieh jong u don kawei ka kot kaba kyrteng. 'Ki Shangkawiah ki Rang'. Ka Janailin ka la shim iaka casett bad tem, kham pynpur heh volume khyndiat, katba ki khana ki narg pur bad nangthaiñ snur kumba julong lem ki samla.

Ka kong Phuhmon ka la mut ban trei kam iing noh, hynrei ka myasie n kam shah, ka dohnud ka ingtyrkhong namar jong ki. Ka la mut ban leit tied iing hynrei ka jingsngew kam shah satia ban leh kumta, ka la shu leit pyndip noh iaka light kaba don jingiasnoh bad kata ka kamra. Hynrei ka'a ka khana byrngia kam kut, lada don light ne ym don ruh ia ki hi kam shym pynwit ei ei ruh em. Hadien kata ka Janailin ka la mih noh namar ba ka kmie jongka, ka la phah ktien ban wan Shillong. Ka kong Wiap na Diwah bad u bah Syon na Shadmoit ki la kwah ban wan peit ia ka khun, namar kam ju wan mih shnong shuh la kham slem. Baroh arngut shi tynmen ki la mih na Diwah ban leit sha Shillong, ki khun rit ki la snoh ha ka kong Wiap, ka pat ka la kular, ban pynthied khadu, khunbynriew, sopti thymmai, ribon, hairclip bad suki suki kila pyllait noh iaka, ki la bok bok ia ka kmie, bad u bah Syon pat de u la shu peit bad rkhie, hadien u ong. Wat ym iabud pha, hynrei phan duh lut baroh, lada phi iam lei lei ngin ym wan shuh. Wat ngeit pha thei thei, ong ka kmie ngan sa wan noh shibit janmiet. Ka kong Wiap bad u bah Syon ki la poi ha Iewmawlong, ka bneng ka la sdang dum noh artad, ki la ia leit thied jingthied malu mala tang ban ioh rah sha i Janailin ha Wahingdoh. Ka kong Wiap bad u bah Syon ki la poi ha phyllaw ba shongwai ka Janailin, ki la lyngngoh dheng shi phang, u Bah Syon u la kylli, ka iing jongno mo kane? Tip kein kpa; nga sngew

i Janailin i ong ba ka trai ïing dei ka kong *Laneh*; jubab ka kong Wiap. Mar kumta la ioh sngew khrop, khrop, ka jingsawa bad la iohi ia ka Janailin ryngkat bad ka riam nongsor *Pha* wan sha ei katta miet ? la kylli ka kong Wiap. Oh ! nga wan sha ïing *paralok, phi mei,* tang *mynta shi sien hynrei ngam ju kham* wan miet, namar *ka* kong Laneh lei lei *ka strict* bha bad ka ju wan khmih lajan man ka miet : ong ka Janailin. Kaba dei keiñ pha ; kynthei briew wat ju shang miet, ong u bah Syon u kpa ka Janailin. Kumno ki khlaiñ sha shnong mei ? ka thei thei ka long kumno, kam bud iaphi ? kylli ka Janailin, ki ia khlain, ka thei thei ka bud tangba, ynda nga ong ba ngan sa thied khadu bad khun bynriew ka la en noh, jubab ka kong Wiap. Ka Janailin katno ka sngew kmen ban ioh iashem bad la ki kmie ki kpa.

Ka Result Matrik ka la mih bad tang shu bna, u Khaiñ u la mareh sha Mawkhar bad hangta u la ia kynduh ia u paralok ba u dang bat ia ka result book, u paralok jong u, u iathuh ba u pass, u da i phuh samrkhie bad kmen bha. U Khaiñ u la peit ia u number la jong bad shem ba u pass 1st Division, u ruh u la kmen eh bad u la ia wer dih sha ia u paralok ha waikicafe. Mawkhar. Nga te ngan leit class ha St. Anthony's phi, ong u Khaiñ Ha juh phi nga ruh, ong sa u paralok jong u. Kumta u khaiñ u la leit P. U. (science) ha St. Anthony's College.

Ka kong Phuhmon, mynta ka kynti, kam da pynpaw shuh ia ka khmat ba sngew tyn-

nad ia u Khaiñ bad iaki para jong u, ka la sdang ban thnum ia ka rud ka kiar, iaka jingjaboh ka paiñ khana, hana dei ki paralok jong u Khaiñ kiba wan leh-jaboh. Ha kawei ka sngi, dang step bha ka kong Phuhmon kala khot, Bah Khañ, bah Khaiñ, u Khaiñ u la mih na kamra. Balei kong? Mano ba wan sah ha ung jong phi hynne ka miet? Kiba ha ïing jong ngi kong, tangba kila leit noh hynne dangstep; jubab u bah Khaiñ. Ni wow mei kynrad! Ka jinglehsih maram aiu katne katne Wat khot sah briew shuh ia no ia no, hynrei te............Kane ka jingwan kren tohmet ka kong Phuhmon kala pynpang mynsiem haduh katta katta ia u bah Khaiñ. Mynmiet u la pyrkhat ha la jingthiah yn leh kumno kum to sha, u la kren marwei marwei hala ka mynsiem hynrei um shym la iathuh hala ki para ia kata ka baroh. U la shu ioh thiah hi noh ngai namar ka jingpyrkhat than.

Ha ka janmiet kaba bud ka kong Hajar ka la wan sha Shillong ryngkat bad ka jingbam rnacng ba bun jait, ban ai sha la ki khun ba ka ieit eh, kumjuh ruh ka la pynmang tam ban ai ia ka kong Phuhmon, ka trai ïing. Mar ia poi ha phyllaw ïing, u Mar u la kloi iohi ia ka kong Hajar; ka kmie jong u, u la pyrta ko Mei, ko Mei phi wan sha ne? Hooid kein khun, phi leit skul mynne? Shano i Bah bad i bah Deng? I Bah deng i don ha ïing, tip i Bah Bah i leit sha ei ngam tip, Hynrei hynne nga i ba ki wan ki paralok hangne. Kumno ka duh duh ka khlaiñ mei? la kylli u Mar.

Ka khlaiñ phi khun, la shem snem I kpa i ong ban buh skul noh ha Ma'rang lada ka pass ia ka klass iv. Balei mei p'him phah lang shane sha sor? la ong biang u Mar. I kpa i ong kumta keiñ khun, tangba nga pat de nga la iakren lypa ia meisan ban sah lang ha ïing jong ki ha Mairang Mission bad i kpa ruh i la kohnguh. Namar nga kham suk ban leit pert ia i man la ka sngi iew Mairang.

Hadien ba la dep bam ja, la ioh sngew ia ka jingsawa khrup khrup, u Mar u la ong oh! I ta i Bah Bah i la wan bad tang kum a ki la wan rung u bah Khaiñ Wa! mei i wan shane! Hooid keiñ khun la jubab ka kmie. Phi.wan sha ei katta miet? kylli ka kmie. Nga wan sha ïing paralok na Wah'ngdoh la jubab u Bah Khaiñ. Kumno ka duh duh mei, kam kwah wan shane? Oh ka kwah wan keiñ tangba ka hap leit khreh kot man ka miet ha ïing u nonghikai kumta kam ioh wan. Bah deng sngewbha seh khat ja noh ia nga, la ong u Khaiñ. Shim phi Bah duh kato ka pliang hangne, la ong u Lar. Katba dang bam ja u Khaiñ u la iathuh ia ka jingeh namar ka jingkylla jinglong ka trai ïing. Shish phi mei kine ki nongsor shane, nga ia sngewngiah phi tang ba yn leh kumno. Balei? Baleh aiu? la kylli ka kong Hajar. Ki la thnum ia kane ki thnum ia ka tai la jan man ka step, kada wan swait sawdong ia ka ïing bad ka da kreh bñium, bñium, teng teng sngewthuh teng teng ym sngewthuh la iathuh u Khaiñ ha ka kmie jong u. Ha kawei ka step ka la pyrta ia nga bad ka

ong hana ba jaboh paiñkhana bad ka nylla, ka da kren kynnoh maram lehsih, tangba sa leh kumno, mynno mynno kim long kumne, ka ju wan kai, ai jingbam phylla ia ngi teng teng, mynta te la bun bnai kam ju wan mih shuh, lane leh kumba mynshuwa, teng teng ka leh kum bym iohi. Ni nga la sngewngiah phi mei ban dang sah slem hangne. Ka kong Hajar haba ka la sngap ia ka jingiathuh u Khaiñ, ka la sngew lyngngoh ngaiñ. Balei ki kylla long kumta hato dei namar ka jinglong khlem akor ki jong u Khaiñ ne kumno sha. Lehse ka tieng ia u Khaiñ ba u la sdang khie samla namar ka don ki khun kynthei kiba la heh, ka la mut dur hala ka mynsiem. Tang shu dep thet kti u Khaiñ u la shong syaid ding ryngkat bad ka kmie, I pa I leit trei aiu mei? la kylli u Khaiñ. Mynta te la ai wai noh kato ka khlaw hajan ïing, i bun kam tang ha khlaw, la jubab ka kmie. Katno ai wai ia kato ka khlaw mei? phra lak tyngka, la jubab ka kmie. Katno Bah bah lada thied ïing noh kawei sha Shillong; kylli ka kmie. La kumno kumno saw lak tyngka la ioh mei, la jubab u Khaiñ. Shisha phi mei ka don ka ïing ha Bishnapur la tyrwa die kyrkieh u dkhar ba ki leit noh sha Calcutta, ki tyrwa san lak, ka ïing ka dei sngi bha, ka um ruh ka biang, u para class jong nga u la pyni ha nga iaka ïingba tyrwa die noh u dkhar, la krenshongshit u Khaiñ. Ngan sa iathuh ha I kpa la jubab ka kmie.

Ha kata ka janmiet u Khaiñ u la pyrkhat kumno I pa in treh ne em ban thied

ïing noh ha sor, u la mut ban sa pynbud noh da ka shithi hynrei u la sangeh noh namar ha la ka mynsiem u sngew tikna beit *beit ba I kpa jong I in koh-nguh bad shen shen in sawan sha Shillong khlem pep. U la kwah ban lait noh na ka shong ïing wai, khamtam haba ka kong* Phuhmon kam da sngewtynnad shuh ia ki. Tang hadien saw sngi, u Rubadon u kpa u Khaiñ bad ka kong Hajar ki la wan sha Shillong ban wan peit ia ka ïing kumba la iathuh u khun rangbah jong ki. Ha poh kali ki la ia kren baroh ar ngut shi tymmen, ynda la thied ïing ha sor te kmie tip kine ki khun ki dang kwah hi ban dang wan sha shnong ? U Khaiñ hana u ong san lak kata ka ïing ka shongdor, kat kata te kpa yn nai thied phi, thied ei da ka pynthor bad kato ka khlaw ba mar syndah bad ka jong ngi, nga sngew ki tyrwa die noh ; la ong ka kong Hajar. Ka ïing ruh ka donkam phi kmie, tangba la shai sa ka duh duh ruh kan sa kwah leit skul noh sha sor, te ngin shu ia sah tang baroh arngut shi tymmen kum kiba khlem khun, la jubab u Rubadon. Kata te ha khmut, khlem lait phi kpa, ong pat sa ka kong Hajar ? Lada ka ïing ka i bit ngin thied la ka thied bad kato ka pynthor bad ka khlaw ruh ba dang shongdor tang ar lak, lada ki ai hapoh 5 lak ngin shim la ka shim phi kmie, ong u Rubadon. Tang poi ha station bran ki la leit sha Jaiaw ba sah ki khun. Na phyllaw u Mar u la pyrta ko pa ! ko papa ! phi wan biang shane ? Hooid keiñ la pynjubab ka kmie. Bah deng ! Bah deng, I pa bad i mei I wan shane ! u Lar u la mih na

kamra bad shu peit iaki. Bah Bah shano lih ? la kylli u kpa. Oh ! I leit sha Bishnapur la jubab u Lar. U la kwah thied ïing palat me u ta u hynmen jong me, u la leit lap miet tang sha Bishnapur, la ong u Rubadon. I shait leit kai ha Wahingdoh man ka por la jubab biang u Lar. Khrup khrup la sawa kjat juti, u ta keiñ u Bah bah u la wan la ong u Lar. Tang shu rung ki kong Hajar bad u Rubadon ki la peit sha u, me wan shaei kumne ? la kylli u kpa. Oh ! nga wan na Bishnapur phi pa, na ïing u paralok; jubab u Khaiñ. Kumno lih kata ka ïing kaba iathuh i kmie ha nga, ka la heh bha ? La kylli u Rubadon. Ka la bit phi pa, sngi ruh biang, ka um ruh ha ïing, la jubab u Khaiñ. Leit peit noh la shai ka long ne me leit shaei ? la kylli u Rubadon. Ka long phi pa lada leit peit noh mynstep ngan sa leit syndon noh sha class, la jubab u Khaiñ. Dangstep ki la mih na ïing bad ap taxi ha Jaiaw Mawbynna ban leit sha Bishnapur. Ynda poi ha Bishnapur, u Khaiñ u la leit mih shuwa ha ïing u paralok jong u, u Hamboi Shullai ban leit peit lang ia kata ka ïing, u Rubadon haba u la iohi ia ka ïing u la i hun : ka jaka ka itynnad ki diengsoh ba la thung sawdong ka compound ing kaba heh bha bad ka i koit i khiah bad bad u la kwah noh ban ia kynduh ia u ta u trai ïing. Kampher tang phi la i mon ia ka ïing la biang, ong u Hamboi. Ban da tip kumne ngan shu rah kynnam ia kato ka pisa san lak la bha ei pynban ioh pyndep kamnoh, lait ka phai arsien lai sien kren u Rubadon

hapoh mynsiem. U Rubadon u la leit sha shnong bad wan phai hadien ar sngi ryngkat bad ka pisa ban leit siew dor ia ka iing ha Bishnapur.

LYNNONG II

U Khaiñ u la dep pass iaka P.u. (Science) bad leit pule engineer noh, ha Khoragpur engineering College. Katba u Lar arsien arwat u khlem pass ia ka matric. Hapoh Hostel jong ka college, u Khaiñ um klet ia la ki para basah ha Bishnapur, u la thoh shithi shaki man ka teng, kumjuh ruh ia i Janailin i paralok ba la ia ieit nyngkong. U Lar u para u Khaiñ u la leit phah khreh kot noh ialade ha u babu Sunday ban dup pass noh iaka matric. Don bun ki khynnah nongkyndong bad nongsor ruh kiba wan phah khreh kot ha i babu Sunday. Ka dor tution ka tad, ka jingpynkhreh ka biang bha. Ha kawei ka sngi u Lar u la wan kham slem bad ha ka jingkhapngiah than ka kamra, u la bsuh noh ha kyndong marsyndah sbiak bad i wei i khynnah kynthei kaba itynnad ka dur, bad ka jingsngaid ka shu pdeng briew, u la kwah ban kren iaka hynrei u thylliej um shym plie sur satia. Ynda la dep kawei ka subject, kata ka khynnah ka la pyndei tiak da ki shympriah kti ha ka khohsiew jong u Lar bad ka da pynkhih da ki khmut shympriah kti. U Lar u la kyndit thret hynrei u ioh tba ia ka kti jong ka ryngkat bad u kwai. U la shim bad ka shadem ka kyndeh bad ka sdang kem syaid. Kaei kaei kaba phylla kan wan jia, la kyrmen u Lar. Phi sah sha ei? la kylli u Lar. Nga sah ha Laban, la jubab samaka. Jngai mo wan khreh kot shaduh Mawkhar la ong pat u Lar. Hooid keiñ, nga lei lei shaduh Laban, marwei marwei nga sngew kyn-

jah, tang shu kham miet ruh ym long shuh. Ynda la wai ki shu ia rkhie bad leit noh la ka jong ka jong. Tang poi ha ïing u Lar u la pyrkhat; i khynnah nongkyndong ne na sor sha ito. Ban ong na sor te ym da i dei, tharai dei na Nongkyndong phi. Ha kawei ka sngi u Lar u la poi nyngkong bad shong ha kham kyndong, bad kham hadien la wan kata ka juh ka khynnah, ka la peit sawdong sawdong ym i don jaka shuh. Shong hangto ha kyndong dang ngiam sa iwei, shong khapngiah keiñ kham syaid mynta por khriat, ong u babu Sunday. Kumta ka la wan shong mar syndah sbak bad u Lar. Balei phi slem katta? la kylli u Lar. Babun kam eh ha ïing phi, la jubab sa maka. Shibit ruh la salia phi lada miet, ong biang sa maka, ym lei lei nga ruh nga sah thaiñ shato hi, la jubab u Lar. Saia leit lang mo, ka ong biang, Sa ialeit lang, nga ruh ngan leit beit noh sha ïing, ong u Lar. Ynda la wai ka la ong; bah Lar! ap seh ngin ialeit lang para thaiñ shato. U Lar u la pynsuki bad iaid lang noh bad ka. Suki suki ki iaid lyngba ka lynti lum survey, bad dei nangne keiñ u sa tip ba ka shnong trai jongka, dei na Sohpian, ka khun ka kong Khriap ba shait thied marlilam bad u bah Salon u tnga jong ka u ba trei mesteri. Shaei ka kong deng kam pat wan khreh kot seh katta miet? kat arsien khlem pass tip sa mynta ka pass ne kumno? lada ka phil te ka mat leit die sha office noh, la ong u bah Salon. U Lar u la leit on haduh iew laban! La shai mo ka sngi ba khatduh

ban wan khreh kot, u babu Sunday un ym pynkhreh kot shuh. u ong sa khreh hi noh, la ong u Lar. Oh ! kumta seh, sa ia kynduh biang la shai mo. ong sa ka Wilin. Tang shu poi ha ïing, wa ! kane ka Wilin balei pha slem kumne ? Barabor pha wan kloi khreh kot aiu katta miet, u ta u babu um thait kumno katta miet. ban kum ngi ki nongbylla te la salia phi katta miet, i babu i pher mo na ki daju, la ong u bah Salon ka babu beh pisa mynta ka leit kheiñ shano. mynta ki nonghikai ki thaw bisness, ki phah wan khreh kot ia ki khynnah bad ki da oh ka dor kaba rem bha kaba sniew ka long ba lada kim wan khreh kot ha ki, ki khynnah ki lah ban phil, wat lada, ki thoh bha katno katno ruh, ka Hok kam don shuh ka la phet noh sha jngai bah ka burom ki nonghikai kala shah biah phongrai-la ong ka kong Khriap. Mynta ka sngi kham slem phi pa, namar u ai suggestion, satang lashai ym pynkhreh kot shuh, hap shu khreh hi noh, jubab ka Wilin. Ha ka janmiet sngi khatduh, u babu Sunday um shym pynkhreh kot shuh, hynrei u shu iathuh khana biria pynban bad u shu pyndep ban suggestion ia ka science & Geography. Tang shu wai ka Wilin ka la ia leit lang bad u Lar, namar ba u dei u khunriewspah, u pahuh bha ka pisa bad u la ialeit bam show ha placent Restaurant. Hangta ka Wilin kala iathuh ba ka ruh ka la shah bat arsien haka final, ka iathuh ruh ba ka shong wai ha ïing ki dkhar, ka Sumitra Devi ha Laban, bad ki kmie ki kpa ki long kiba duk ki nongbylla sngi, sawan kai keiñ, ynda la dep exam

ong ka Wilin. Ngan sa wan keiñ, jubab u Lar. Kumta ki la mih noh bad leit bran bran namarba dang shai ki la shu leit noh la ka lad ka lad.

Mynta ka snem nga dei ban pass beit, ngan da khreh kot bha naduh mynta ka sngi, la kren kut jingmut u lar. U la sah satang marwei, namar u para khatduh jong u, u la leit shnong, ba la ioh shuti, bad u la sah sa marwei teng teng u sngewsalia ban khreh bam, bad u la shu shet arsien arsien bam man ka sngi. Ha kane ka snem te u Lar u la khreh kot bha ym dei shuh kum kiwei pat ki snem. U Lar u la ioh centre ha Mawkhar Christian High School, bad ka Wilin ka la ioh ha seng Khasi High School. Ka Wilin ruh ka la khreh kot bha bad ka la kyrmen ban pass la kumno kumno.

Ynda dei ka sngi kut exam, u Lar u la ia kynduh ia ka Wilin ha Police bajar ba ka iaid ryngkat bad ki paralok kynthei, ka tang shu iohi ia u, ka la ong, phi leh bha mynta ka sngi bah Lar? Kyili ka Wilin. Shu malu mala phi, la jubab u Lar. Bah deng ! phin leit noh sha ïing, ia seh leit kai noh ha ïing jong ngi, la dep exam ruh, phi te phi sarong palat, ong ka Wilin. Markumta la kem ktien u paralok, men leh kumno bah deng, men ialeit noh bad ngi la shai. Iada phi leit bad ngi, sa wan ha ïing jong ngi por jan miet. U la ong. Ngan sa wan tangba........... kumta u Lar bad ka Wilin ki la leit lang na lynti Lady kean College ban leit sha Laban sha ïing ka Wilin

Hynrei ha lynti u la wer ia ka Wilin, ia seh leit kai shuwa ha iing, jong ngi shiphang, la ong u Lar. Lehraiñ phi ; la ong ka Wilin, Lehraiñ iano, ym don briew te, baroh la leit sha shnong. ong u Lar. Ki iohi lut ki briew, dang shai katta por, ong ka Wilin. Ki dkhar suda lehraiñ iano. ong biang u Lar. Sa ia leit sah sha ïing jong ngi mo. kyrpad ka Wilin. Sa ia leit keiñ. ong u Lar. Kumta ki la ia leit lang sha Bishnupur sha ïing u Lar. Tang poi ha iing u Lar u la plie ia ka ïing bad leit buh ia ki kot ki s'a ha ka kamra jong u. kaba don ka jing hiah. ka miej, ka shuki, ka tape. ki Novel bad magazine ba bun jaid. Nangshong shi phang mo, ngan leit sliew dieng bun tiew sha ; la ong u Lar. Ka Wilin ka la shong pule kai ia ka kot jong u bah Lar ba buh ha ka miej. Katba u Lar u dang pynkhreh tiewsha, ka Wilin ka la kyrbeit met ha ka jingthiah jong u bah Lar, namar ba la shong than baroh shi sngi shi sngi da ki bun sngi. Dap shiphang u Lar u la wan rah ar tylli ki pela sha ha ka tray ryngkat bad ka plate rit ba la buh jingbam. Dih noh ioh ka khriat: ong u Lar. Phi smat bad kloi palat phi bah deng ban tiewsha. I pa i ong ia nga lada ngam pass mynta ka snem in phah die sha office noh, tip ngan ieh kumno. don bok ngin ia pass mo bah deng, ong ka Wilin. Hooid keiñ phi ruh arsien la liem, nga ruh kumjuh, ha kaba laisien laiwat te ngin ia pass phi; ia dih noh ka sha, ong u Lar.. Ngin ym ia duwai phi; namar ngi dang long khasi. Shu kynmaw ia u Kynrad ha ka myn-

siem ka la biang eh ia ngi, ong u Lar. Kumta ki la ia dih noh. Phi nang shet sha bha mo bah deng? ong ka Wilin. Shu shet la ka shet phi; ngi shynrang briew, jubab u Lar. Khoh kwai noh seh kong deng, uto u shang kwai u don hangto bad u la kiew noh ha jingthiah ban kyrbeit jah jrem ka met. U la shim ia ka caset bad tem pynheh volume bha. Ka Wilin ka la ai ia u kwai da kaba pyndei markti, sngew tynnad mo bah deng kata ka caset, phi kiba niewspah te ba la nangich phi ki jait pa ki jait caset ong ka Wilin.

Jar jar u bnai u lung u ngen bad u rieh tngen ha ki lyoh ba bur syrtap, ki sim ki sdang ban pah ban wad jaka rieh. ki tyngab ki la leit phai noh sha la ki law bniap. ki saro sha ki seh bilat ba rben. ki sim iing sha ki shyngkup iing, jar jar sdang kynjah ki shnong bad ki dong ba shong briew, ki blang ki masi ki la pah bad khih khohrch ban leit phai noh sha la sem. Ka jingdum jong ka miet ka sdang wan stet bad iohi sa tang ki khlur kiba khih khrip khrip ha sahit bneng, ka lyer khriat ka sdang beh bad paswut ia ki tnad dieng, ki ñiuh kseh bad ki sla iaw ki la hap brep brep. Wa! lah da miet du bahdeng? muja eh ka srgap jingtem. Nga shoh samthiah noh pynban ha kane ka shuki ong ka Wilin. Hooid keiñ nga ruh nga kum iohthiah noh khyndiat, thait eh ba nga la peit miet bad khreh kot ha kine ki sngi. Wa! kumno lah da kloi don phra shiteng, leh kumno phni sah noh shane? ong u Lar Em phi kumno

ngan sah shane, ha ka jingshisha nga kwah leit sah kai sha ïing Meisan ha Mawlai. Ap keiñ, ngin dih sha shuwa, ngan sa leit on ma nga ong u Lar. Katba u Lar u dang leit khreh sha, ka Wilin ka la shongkai ha ka jingthiah bad pule ia ka Novel 'Ka Hima ka jingieit' kumno re kumno ha ka jingkham slem ka sha ka la iohthiah noh, ryngkat bad ka kot Novel ba ka da bat ha ka kti. Shuwa ban wan rah ka sha, u Lar u la wan peit shuwa ia ka Wilin, u la shem pynban ba ka la iohthiah ryngkat bad ka Novel ha ka kti. Kong deng kong deng khienoh seh, dih sha shuwa ba ngin leit noh sha Mawlai, ka la kyrbeit la ki kti kumban sa khie noh Mar kumta hi la lip noh ka light bad nga'ñ ka la dum ka kamra, ka jingthmu ban pyndep la ka jingleit ka la shu pulom noh bad la shah khang kut ha ka kamra ka jingieit.

Thei rit! khot u bah Salon; ka kong deng kam pat wan seh. kut mynta ka sngi ong ka exam matric. Oh ka leit sah sha Mawlai sha iing ka Meisan; la jubab ka Theirit. Ka khynnah ka lap miet tang ka shang. ong u bah Salon. Kane ka Wilin kumne hi ka jinglong jong ka, bha kan leit die sha office noh, ong ka kong Khriap. Dang step ka Wilin ka la la leit phai noh sha ïing, bad u Lar u la shong pyrkhat marwei ia kaei kaba la dep jia ha kata ka miet. U la babe ia kaei kaba u la dep leh. U la kut jingmut ban leit phai sha shnong ban iathuh ha ka kmie ia kaei kaba la jia. Tang poi ha shnong u la kwah ia shong-

kai kyrpang bad ka kmie bad donbok u kpa ruh u leit kai sha ïing paralok bad ki para barit ruh ki la thiah lut baroh. U Lar u la sdang ban iathuh ia kaei kaba la jia bad ka kmie ka tang shu iohsngew ka la kyndit thret, kumno kum une u jablo haba u kren u set thylliej teh teh ruh u lah da kloi ioh kynduh thapbalieh, ka pyrthei iap lap aiu kum kane. Lada un jin da la pass shwa ia ka matric, un dup ioh kam rit malu mala. To u Blei un plie lad hi; pyrkhat ka kong Hajar ha ka mynsiem. Ka dei na ei kata ka khynnah ba me la ia bakla kumta? la kylli ka kmie. Ka dei na Sohpian jan Nongspung, kiba pli kiba duk phi mei, u kpa trei misteri bad ka kmie ka thied mar lilam ; ong u Lar. Ka duk kam pher hynrei ka jinglong babha kaba donkam eh; ong ka kmie. Ei Lar sngap shane, haba me la mut shisha ban ia shong bad ka; me hap ban sumar bad kit khlieh kum ia la ka tnga naduh mynta, kata lada ki kmie jong ka ki sngewtynnad ia me. Kam bit da lei lei ban leh beiñ ia ka jait ka khong ki briew ioh wan kyrtoh kylla ka pap ka sang ha la ka ïing ka sem bad ka kur ka jait la jong, me iohi ka jait jong ngi kam da roi briew kham tam eh na ka kpoh jong ngi, kumne shi ïing shi ïing la bun pateng. Me dei ban kynmaw bha ia kane, horkit hor dang ban ieh jra bad pynkit khun rei ia kiwei; la sneng ka kmie ia u Lar. Shisha phi mei kane ka jait Sangleiñ jong ngi kam roi briew shisha mo, mynta don kiba la spel noh Sangline khnang ban roi briew ne

kumno phi mei? la kylli u Lar. Tip phi kane ka pyrthei khongpong khyllah, la jubab ka kong Hajar.

Ha ka jingthiah u Lar u la pyrkhat khia bha kham tam ia ka jingsneng ka kmie bad ha la ka dohnud um pyrkhat shuh da kumwei hynrei ban sumar hok ia ka Wilin lada long kumno kumno ruh I pa lei lei te i shu ngeit bad kohnguh beit ia kaci kaba ong i mei. U bah Rubadon u la wan bad tied ïing dar dar, ka kong Hajar ka dang mut ban thiah noh, ka la khie phe ïing bad pynmeh ding namar ba la sdang lip ki tyllaw ding. U la shong shiphang bad u la ong khat noh ka ja phi kmie, dih sha shi dih sha nga sngew kaba dap lyer ka kpoh. Ni ka jingbun ktien uto u bah Klik te nga la thait ban sngap, haba u la kren u pyn jrong ryndang kum u kohkarang. Tang shu dep bam baroh arngut ki la shongkai shiphang. Katba u Rubadon u dang ktha kwai, ka kong Hajar ka la ong, ei kpa peit shane khyndiat, balei kmie jia aiu la kylli u Rubadon. Shish phi kpa, u Lar u la ia bakla samla bad ka nong Sohpian, ka khynnah ialeh matric ryngkat, mar ia shah bat arsien, tip yn leh kumno kumto ong ka kong Hajar. Wa! ka khynnah jakle, khun ka biej tasngeng, shu kynrup briew ruma kan ia bam da ei ynda ioh khun. Shisien ba la ia shong ym bit ban leh beiñ ia ka khun ki briew, u hap ban sumar ia ka, ioh u kylla pathar bad lyngkar ka jingim lashai; ong u Rubadon u kpa jong u Lar. Hooid keiñ kpa,

nga ruh nga sngewdei ia kata bad nga la swar lypa ia kata ha i ong ka kong Hajar. Imat une u khun jong ngi la thaw ban shem lynjar phi phi la shai, haba nga peit nga peit, nga i jem rngiew bha. Ah ! Trai Kynrad tang mame u ba tip la kren khia thew u bah Rubadon.

--- ---

LYNNONG III

Ka Wilin ka la pisa ha ka mynsiem namar ba ka la thok ia ka kmie, ka ong hana ba ka wan sah ha ïing ka meisan ha Mawlai hynrei ha ka iingshisha kam long kumta Ha kawei ka step ka Wilin ka la shong ha baranda kada kyrshan tmoh bad ka dur kaba i pyrkhat aiu re aiu, kada phai la ka khmat shaphang Bishnupur. Balei Wilin pha kyrshan tmoh kumne?. Pham tip ba ym bit jan leh kumne? Bale pha i liaw liaw, jablang ka khmat jong pha kumne? Naduh kata ka sngi ba pha ong ba pha wan sah ha iing meisan pha la kylla dur, imat pham shym leit sah sha Mawlai, pha ia leit sah miet shano re. Iathuh hok lada pha jah met badno badno, la ong ka kong Khriap. Ka Wilin ka la shu nguh liaw khlem kren tang shi kyntien ruh bad kada iaw ummat brup brup, kada tap noh da ka jaiñ kyrshah na khmat, ka phet artad sha ka ka kamra thiah. Shish shish, kane ka khynnah ka la shu jot ei la ka jingim, ka sam da phai ruh kumne ka akor, dei hok hi ban phil. Ngan sa iathuh ha i kpa. shibit ka miet tip in leh kumno, iaka shah ai dieng te khlem lait, la ong ka kong Khriap. Ka Wilin te ka la shu thiah phoi ha jingthiah baroh shi sngi. Ka shu wan dih sha ha kamra shet ja nangta ka leit thiah biang. Jan miet u bah Salon u la wan na jingbylla bad tang shu rung ha kamra shet ja, ka kong deng kam pat wan theirit?. Ka don pa, tip shaei kumto la ju-

bab ka theirit Mar kumta hi wan rung ka kong Khriap, shano kato ka Wilin dakaid, kajah miet biang mynta ruh. Balei phi ong kumta kmie ia ka khun ba la sdang samla ruh, phi kren kumta kam sngewrem phi, ong u bah Salon. sngewrem sngew tad, mat ia dep shato, ka ong hana leit sah bad ka Meisan ha Mawlai ka thok te, ong ka kong Khriap. Ka wan ia leh poh jait hangne, nga da sngewjli dei hok hi ba kane ka khynnah kan phil, khun ka sala kren dom ka kmie. Kınc ki khun kynthei teng teng kiba pynkieng khlieh ia ki kmie ki kpa, shish-shi-shish, kren mynthi u Bah Salon. Khie theirit leit khot ia ka Wilin bın ia bam ja noh, ne ka dang iam sah; u dkhar ne u khasi u ta u lok jongka, ja-ha-ha ban leit dei u dkhar te ka la jah kwah artad, ong ka kong Khriap. Ka Wilin ka la wan bam ja lang da ka bym banse hynrei kam sngew kwah ja ei ei ruh em, ka la shu bam hynrei kam sngewthuh kumno ka ja ka rung lyngba sha ka kpoh jong ka, ka sngewdom ruh artad ia lade. Mar iadep bam ja ka Wilin ruh ka dang shongkai lang ha kamra shetja. Pham leit sah seh sha Mawlai ha kato ka miet ?. Ka theirit ka ong ba pha leit sha Mawlai, kumta ngi shu ngeit, pleng pha thok ia ngi, pha ia leit sah bad no, pha leit bud dkhar ne ?. Kylli u Bah Salon, ka Wilin ka la shu sngap la ka sngap khlem jubab shi kyntien ruh em ia u kpa. Wilin ? pham iathuh noh balei khun haba kylli u kpa pham niew burom ia u kpa, la dei u dkhar ne u khasi; u nongkyndong ne u nongsor u

ba duk ne ba riewspah, haba la thoh la ka bok ka nusib, yn leh shuh kumno khun haba la jot te la jot, khun tang lait ia ka sang ka ma. Iathuh seh khun bad no pha la ia bakla khroh ka kmie jai. Bad u ....para ba ia khreh kot lang, na thaiñ Mairang; jubab ka Wilin ryngkat bad ka iam. To keiñ noh khun tang lait na u khyllah jait ka la biang ong u Bah Salon. !

Hala shnong, u Lar te u la kwah ban iakynduh ia ka Wilin ban twad jingmut kumno ka pyrkhat ha la ka mynsiem, u la kut jingmut ban sumar hok, u da kynmaw sah ia ka jingshneng jingkraw ka kmie ia u ha ka wei ka rit et. Dangstep u la mih noh na shnong ryngkat bad shibun ki jingrah jingsong, jait ba u la wan na shnong u kwah ban rah jingbam phylla na shnong ia u paralok ba sah ha Bishnupur u Hamboi Shullai. Tang shu kiew ha kali, u la pyrkhat tang shaphang ka jingjia, kumta u la shoh lyngait ngai bad iohthiah noh katba ka kali ka nang'aid, haduh ba kawei ka kong ba thum khyllung ba shong syndah bad u ka la ong ni wow! bah bah phi la bhen sa ia u khyllung, kham shatai seh bah bah la ong I kong ba shong marsyndah. U Lar u la shu kynriah knyad at katba ki khmat u khap ngaiñ ngaiñ poi ha ranap Umshyrpi, u la kyndit bad hiar noh hajan hospital shipai. Tang shu poi ha phyllaw u la iohi liak ia u Hamboi u la pyrta boi boi. U Hamboi u la kyrtiang bad ong artad phi dang wan shnong mynta ne bah deng ?

Hooid, sa wan shane shiphang mo nga don kam palat ia phi ong u Lar. Ngan sa wan ong u Hamboi. Katba u Lar u dang sar ïing, u Hamboi u la wan, kumno bah deng phi wan marwei seh ? la kylli u Hamboi. Ngam pat don arngut te lih ong u Lar. Boi, me tip ia ka ïing ka Sumetra Devi ha Laban; bun ki khasi ba shongwai ha ïing jong ka: ong u Lar. Nga tip ia ka phang lym bakla nga la poi rung hangto, don ki khasi kiba thied mar lilam bunsien ka wei ka kong na Sohpian ka shait wan thied mar na ïing jong ngi, la jubab u Hamboi. Oh ! ka dei sngewbha seh pynai khnang kane ka shithi ba donkam eh, la ong biang u Lar.

LYNNONG IV

U Hamboi u la leit sha ïing ka Sumitra Devi. Don kiba na Sohpian kiba sah hangne? la kylli u Hamboi. Baleh aiu bah, ngi ruh na Sohpian jubab ka Wilin, ka dang ieng kai ha baranda, shim kane ka shithi ba phah ai u bah Deng na thaiñ Mairang. Mar ia ioh ia ka shithi ka la peit bad iohi ia ka kyrteng jong ka, ka la leit sha kamra thiah, khyrdep ia ka jingkhang, bad plied ia ka shithi ryngkat bad ka jingkyndeh ha ka mynsiem.

Dated Wahrit.

Kong Deng baieit, 22-3-91.

Ha ka mynsiem hi nga sngew kmen ba nga la ioh ka lad ban thoh da kane ka shithi shaphi kyrmen kan lap ia phi hapdeng ka jingkoit jingkhiah bha.

Kong Deng, nga kwah ban ong kumne ia phi, na ka jingjyllliew jong ka dohnud ryngkat bad ka jingieit ba shisha nga phla haphi ba ngan sumar hok hi ia phi kumba nga la kular naduh ka sngi ba nyngkong. Kum'a wat ym sngew ei ei, ngam dei u nongshet kylla, bad ngan ym long kumta lano lano ruh em. Nga ieit ia phi, bad namar jongphi la wan kha briew ianga sha ka pyrthei. Ngan iai long u jong phi lada phi long ka jong nga. Sngewbha sa wan ha ka ïing jong ngi ha ka 26-3-91 bad lada ki kmie jongphi kim sngewbha bad khang iaphi ban wan sha nga, kohnguh ia ki namar ka jingbha jongphi. Ka jingkhang te ka plie ba phin wan sha nga.

U baieit jong phi
L. Sangleiñ.. !

Kynsan kynsan la iohi ia u lyoh ba hiar khyndew halor u lum Diengiei. bad i kumba ka Shiliang um ka tap lup da u lyoh. Ka jingwan beh ka lyer ka long kaba phylla, kam dei shuh ka tlang hynrei sma khriat bha har har, ki tyngab bad ki saro ki pah bad her la ka jong ka jong. Ka Di-Di Sumitra Devi ka la ong, balei katne katne dum ? shatai peit lyoh bun bun ladon, slap ym don, bneng dum te dum palat; ka la ong ia ki khun jong ka Ka Wilin ka dang puson ha jingthiah, lada I Bah deng u ieit shisha ianga kumba u kren ha shithi, ngam don jingeh ban ia kynduh ia u ha kano kano ka por. Lada u kren tang na jrong te ni kumno keiñ ngan leh ... .
Ei mei mynta katno tarik la kylli ka Wilin. Pha keiñ kaba leit skul pha tip tarik, ngi lei lei ngin tip shano ? Ym dei seh 24 tarik mynta ka sngi la ong ka kong Khriap. Hoo!d jubab ka Theirit. Oh shisha ha ka 26 tarik phah wan kato ka dkhar Bangali ha Jail Road. ngan hap leit shato ha ka 26 tarik. Shisha mei nga ruh ha ka 26 tarik ngam don ha ling ngan leit kai bad ki paralok; ong sa ka Wilin. Ia leit ia leit baroh baroh, ngan sah marwei ha ling kham lut duna ei u khaw, phan leit bud noh ia uto u briew ?. La kylli ka kong Khriap, phi te bud shi bud briew shi briew, krendom ka Wilin. Ka kong Khriap kum ka riew tymmen ka la sngewthuh ia u ksai shano u lam.

U Lar u la shu pynlut ka por ban leit kai- ha ling u Hamboi ban ia byrngia kai bad

ki pı-alok. Ha ka jingshisha ki sngi ba u la jah na sor ki long tang khyndiat eh, hynrei ha u sngew ba kı long kiba la slem bha. Ka jıngıashem ba nyngkong kumto ka long kumno keiñ sa ka jingiashem kaba ar, kren marwei u Lar. Jan mıet ynda sdang ban dum u Lar u dang khreh ban tiew sha namar ba u sngew jrah met eh. Tok tok tok la ıohsngew ka jingtied ïing; u Lar u la pl e ia ka jingkhang, u la kyndit ban iohi ia ka Wilin ba ka rah ka pla jur ba ka thep ia la ki jong ki ja.ñ. Phi wan shisha du nga mut phim wan, ong u Lar ryngkat ka rkhie. phi wan siew na iew ne kaei kato shi pla phi rah ? La kylli u Lar. Nga wan shane keiñ, nga wan shisha sha phi, phi ong wan te nga wan ke.ñ phi ong phet te ngam banse ban phet. ngi ki khun baduk, kren bynñıaw ka Wilin. Keiñ noh phi kong-deng, phi kren than palat, ngi ruh kıba duk ong u Lar. U la shim ia ka pla jongka bad ki la leit sha kamra khreh kot u Lar. Kat-ba ki dang shongkai ha kamra ki la pyntem da ka casett kaba u dang shu thied. De ka-ba heavy bha mo kata ka casett jongphi bah deng ? Shano lut ki para Bahdeng ? la kylli ka Wilin. Ki la leit lut sha shnong baroh ; jubab u Lar, Ka Wilin ka la kynmaw ba ha kata ka kamra artaiew mynshuwa kumno ka sdang urlong ka jingieit, ym slem tang shiphang ka Wilin ka dang sngap jingrwai bad ka la pyn-tem noh da ka casett jong u Rana (jingkieng ksiar) Ah ! ko jingieit shaei pha don. U Lar u la wan rah sha bad shisong u shaw, bad tang kine ki la biang ia ki ha kata ka miet.

Ynda la dep bam u Lar u la ong, phiah kwai noh phi kongdeng nangto. Ynda ka la dep song ka la ai ia u Lar, phim don magazine thymmai ei ei ? ong ka Wilin. Em phi, nga thait thied kot magazine mynta u bnai, ka rem ruh artad ong u Lar. Tem biang noh da ka casett phi kham sngewbang ei pynban ong ka Wilin.

Kane ka pla phin rah sha Mawlai ? kumno phin leit sah sha Mawlai seh myn'a ka miet ? la kylli u Lar. Em, jubab ka Wil n, kata phin rah biang sha ïing kine ki jaiñ ? La kylli biang u Lar, Em jubab biang ka Wilin phin sah noh hangne ? Kylli u Lar. Te phi mut kumno pat de .... jubab ka Wilin. U Lar u la shu sngap noh bad ka Wilin kam long shuh kumba mynshuwa hynrei mynta i kumba ka la i kham sngewtrai khyndiat. Haba u Lar u dang bun kam ban leit khang ia ki jingkhang ïit, pynbeit ia ka kamra pdeng, pyndap um ha ki khiew buh um, ka Wilin ka la nangleit sha kamra bad bujli noh da ki sopti phong ïing kiba stang, kiba pyni bad paw bha ki ksah ha ka met. U Lar u la wan sha kamra bad shong jah thait ha ka shuki, u da pule kai ia ki kot novel Khasi bad kiwei kiwei de ki kot magazine, namar ba ka kamra ka long kaba'syaid bad ba la khang khop bha, ka Wilin ka la iohthiah khlem da donkam ban kup jain. Kane ka la pynlong ia u Lar ban ring kham kloi ia ka jingsngew sha ka jingiashem kaba nyngkong.

Ka kong khriap kala wan kham slem sha ïing, wan miet katta ka thnem bha ka iew second hand jong phi ? La kylli u Bah Salon, ka iew te phi la tip hi, don ka por ka por ba haduh bym lait kti lait kjat, teng teng pat de tang u miaw u ksew ruh ym don. Mynta ka sngi te kpa ka bit phi, kito ki mar ba nga thied na ka dkhar na Jail Road ruh la lut plaiñ baroh. Oh ! Sha ei pat de ka Wilin ? La kylli ka kong Khriap. Ka leit sha Bishnapur la jubab ka theirit. Ka la thep ki jaiñ shi pla jur mynne por janmiet bad ka leit noh artad, ka ong hana, "Ngan wan slem sa iathuh ha I Mei ...... Kane ka khun kynthei shisha te ka da jah, ka jah la ka jah na ïing, da ka mon ba wan, ka wan la ka wan sha ïing. Tip u ta u briew ioh dei u khun riewspah, te tip keiñ un da ia treh hi ban sumar ? ong u Bah Salon. Haba ki khun kila heh te ngin ong shuh kumno, nga ju iai sneng, iai kraw hynrei ka dohnud jong ki kam pdiang satia, haba dangrit ngi kynthup ngi kdup, bad shah shitom ia lade ban pynbiang ia ki, hynrei ynda ki la heh ki iaid la ka lynti. Kaba dei phi kato ka jingrwai, **'Nang shitom u phei re mei sa jia lieh ki khon,' ong biang u bah Salon.**

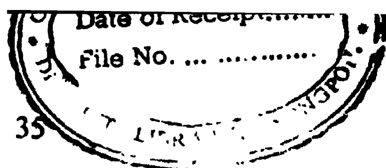
LYNNONG V

Hadien artaiew ka Wilin ka la wan mih sha ïing ha ka por mynsngi, ki kmie ki kpa ki la leit la ka kam ka kam bad sah satang ka Theirit bad ki para ba khamrit ha ïing, ka Wilin ka la pynsar ïing, pynsaitjaiñ, pynbeit ka ïing ka sem ba jan miet ynda ka la dep dihsha ka la leit phai biang sha Bishnupur sha ïing u Lar.

Ka kong Hajar bad u Rubadon ki la pyrkhat ban wan sor, hynrei namar ba bun kam eh ki la pep, bad ha ka sngi iew Mairang ki la khreh la khrum ban wan sha sor, kida kwah ban iohi ia u Lar, tip kumno u long, la u la leit sah ryngkat bad kata ka khynnah ne kumno u leh. Kum ki kmie ki kpa ki la kwah tip ia la u jong u khun kumno u long. Ha ka jingshisha dang tang khyndiat ki sngi, hynrei ka kong Hajar ka sngew kumba da ki snem namar ka jingieit ia la u khun ka long kaba khraw, katba ki khun ki nangleh palat katta ka jingieit ka nangkhraw ia ki. Namar ka jingthud ka kali, ki la poi kham dier sha sor, ka la sdang sa ban dum iongreiñ, kumta baroh arngut kila leit sha ïing sha Bishnupur. Poi ha phyllaw, ka ïing ka kynjah jar jar, namar ka ju long kumta ka ïing ba khlem don khynnah rit. Ki lait ki la meh ha baroh ki kamra, ki ngeit ba don mano re mano ha ïing namar ka jingkhang khlem da pyndait tala. Tok tok, la tied ïing ka kong Hajar, ei Lar, Lar, plie mong ka ïing, la pyrta ka kong Hajar. Mar kumta ka Wilin ka

la wan mareh ban plie ia ka jingkhang. Tang shu iohi ia ka kong Hajar ka Wilin ka la kyndid thret, hynrei ka kong Hajar kum ka riewtymmen ka la kloi kylli noh, shaei u Lar khun ? U leit sha ïing paralok, la jubab ka Wilin. Hadien ba ki la shong kai shiphang. ka kong Hajar ka kylli biang, phi nangno khun ? kylli biang ka kong Hajar. Nga na Sohpian jubab ka Wilin, phi ki kur ki jait aiu ? kylli shuh shuh ka kong Hajar. Ngi ki jait Rani jubab biang ka Wilin. Ka kong Hajar ka la sngewthuh ba kane ka dei kata ka khynnah ba u Lar u la iashong. Peit khun haba phi wan sah shane, kiba ha ïing jong phi ki ong kumno ? Ka jingiapoikha ka dei ban long kaba iasuk kam dei kaba shu leh jubor shiliang shiliang, ka kur jongno jongno kam lah ban bah khlieh ha ka shongkha shongman lymda don ka jingiamynjur lang ki arliang kur. Hooid lada don ki kynthei kiba leit bud sha ïing u shynrang khamtam ha sor wat kata ruh ka long tang lada ka don ka jingiasngewthuh jingmut lang baroh arliang. Bad lada don ka jingleh jubor, hadien hi phin shem ka shongkha kam ju bha satia. Kumta khun lada kiba ha ïing jongphi ki suk ki saiñ, nga ngeit ym̃ don syrdoh syrwat ne ka teh ka khum hangne hangtai. Ngi lei lei ngi la sneng ia la u khun ba um bit ban leh beiñ ia ka kur ka jait jong kiwei ioh wanphai kylla ka pap, lada duk ruh kam pher ka jingbha kaba tam ha ka pyrthei, koit lada duk ruh u Blei Trai Kynrad un sa kyrkhu kyrdoh bad phin dap kyrhai. Phi dei ma phi khun kata ka khynnah kaba la ia shong

u Lar ? la kylli ka kong Hajar ha ka sur kaba jem. Ka Wilin ha ka jingsngew lehraiñ ban jubab kloi kumba dei ban jubab ka la shu nguh pynban ryngkat bad ki ummat ba la sdang khreh ban jaw noh, kam shym lah ban pynmih sur wat la ka pyrshang bunsien ban jubab. Wat iam seh khun haba nga kylli, nga ruh nga long hi kum ka kmie jongphi. Nga ieit ia u Lar bad nga ieit ia phi ruh. Lada ki suk ki kmie jongphi, ngi ruh ngi suk, ngim kwah ban pynjot ia ka longïing longsem ba phi la sdang ban tei, la ong biang ka kong Hajar. Ki suk phi mei .... ki shu sngewsih ba ngam pat pass matrik, jubab ka Wilin. Phi ialeh mynta ka snem ? kylli biang ka kong Hajar. Hooid nga ialeh jubab ka Wilin. U Lar ruh u ialeh biang mynta ka snem. Don bok phin ia pass noh baroh arngut kren kitbok ka kong Hajar. I kpa jongphi I trei aiu khun? kylli u Rubadon. U trei misteri jubab sa ka Wilin. Kata te lada donkam misteri, suk keiñ shu phah leh ha I pa jong phi, ong u Rubadon. Khrup khrup la iohsngew ia u Lar ba u wan iaid ryngkat ka siaw wiaw wiaw. U tang shu rung sha ïing u la iohi ia la ka kmie bad ia la u kpa ba ki shong jahthait ha ka kamra shetja. Oh ! I mei phi wan shane ? la kylli u Lar Hooid keiñ la jubab ka kong Hajar. Me pat me wan shang shaei katta miet, kylli ka kong Hajar; ngi ia leit kai sha ïing paralok, bad kham slem noh namar ki pynbor ban dih sha ; nangta nga leit donkam thied jingthied sha Police Bazar ba iawer u Hamboi u paralok u ba sah marjan hangne ha Bishnupur.

Haba la dep bam ja, ki la ia shong baroh saw ngut ha kamra bam ja, ki la bam kwai bad ia pur khana kiba bunjait, namar kim ju kham ioh koit ban ia shongkai bad ki khun, namar ka jingsah jngai na la ïing. Wat hapdeng ka jingthait bad ka jrem kim shym kynmaw shuh namar ka jingkmen ba ki la ioh shongkai bad la ki khun. Ei Lar me shu shong sngi kumne khlem kam khlem jam, mem sngew btai ? la kylli u Rubadon. Nga sngew thait shisha ke'ñ Pa kane ka kam shong sngi, ban da sah ei sha shnong la ioh leit thohdieng iap ei sha khlaw ong u Lar. Pyrshang wad bylla kam rit kam ria ym ioh seh ? la ong biang u Rubadon. Wad kam mynta te pi katno ka jingshitom, ka bam sap suda naduh khlieh shaduh kjat .... ka hok ka la phet sha ki mrad, tangba ngan pyrshang la kumno kumno.

Ha kawei, ka sngi u Lar u la leit sha Gauhati ryngkat bad u paralok jong u, u Hamboi. U kpa jong u Hamboi u long uba newspah ba u don bun tylli ki trucks kit dewiong, kit dieng-sawdong bad kiwei kiwei, ynda la wan phai na Gauhati poi ha Nongpoh la wan kiew kali u bah Toni u Mahajon dieng bad u bah Boni u trai karkhana ot dieng ha Mawlai phudmuri. Are, bah Boni phi wan Gauhati, phi wan thied aiu ? kylli u bah Hamboi. Nga wan thied tiar machine ot dieng. Ni ka jingthait kata ka wad tiar ha Gauhati nga da ngiah hi shoiñ ong u bah Boni. Kumno ka karkhana ka iaid bha mynta ? kylli biang u Hamboi. Ka iaid bha sha ei-

phi, mynta lei lei ngam don manager shuh u to u dkhar ruh u la phet noh u tieng ioh shah shoh ha ki khynnah Mawlai ong u bah Boni, wad noh da u Khasi keiñ, ong u bah Hamboi Bha eh ki briew lajong tangba ki khasi kim trei hok, teng teng kim kohnguh ki iaid sha la ka mon. Wat ki officer ruh ki shitom ban pynkohnguh ia ki pion jong ki, kim sngewthuh ba ki long hapoh jong ki phi i ki pion Khasi kim ju phong ia ka uniform pion namar ki sngew lehraiñ ban tip ba ki long tang ki pion. La kumno kumno, mynta te ngan pyrshang wad noh da u khasi artad ki dkhar ki tieng ban wan sha Mawlai la ong u bah Boni. Pyrshang phah noh da ine i paralok jong nga seh bah Boni ong u Hamboi. Ka longkeiñ, mynta ym don shuh mano mano ba peit la shu ieh lyngkrang, ino ita i paralok jong phi ? La kylli u bah Boni, ine keiñ ong u Hamboi u da thap met ha u Lar. Shisha phi treh ban pynpeit ia kato ka kam jongnga, Ade, mynta la shu ieh kumto khlem da don nongtrei ba thikna, kato ka kam kan sa phlop lashai iarap khnang noh maphi seh para, la kyrpad u bah Boni. Tip ngan leh kumno kumto sha, to ngan shu pyrshang phi mynta shipor, jubab u Lar. Kata wan sdang noh naduh lashai seh, wan noh por phra shiteng ei ei ngandup bthah iaphi ki kam kiba donkam la kyrpad u bah Boni, to kata ngan sa wan la shai ong u Lar.

U Lar u la leit shaïing u la iathuh ha ka Wilin ia kata ka jingiakut kam jong u bad u bah Boni, ba un leit trei ha ka karkhana

ot dieng jong u bah Boni ha Mawlai. Ban ia kaba shu shong sngi kumne ka bha ban pyrshang leit trei kam ei malu mala, ban shu ap than nadong shadong nga la sngew biej phi kongdeng khamtam haba ngi la ia long kumne, ong u Lar. Hooid keiñ ong ka Wilin, nga ruh lada ioh kam bylla malu mala ngan leit phi, nga lei lei nga wan na ka ïing kaba duk ngam sngew ei ei phi ban leit bylla. Shi lynter ngi la mlien ia kane ka kam naduh shnong haduh sor Shillong, ngi la shu ia im ja da kaba shu ia bylla, ong ka Wilin. U Lar u la leit sdang noh ia ka kam naduh ka sngi ba la iakut bad u bah Boni. Ka kong Synriap ka lok u Bah Boni, kam da pynpaw ka khmat kaba itynnad bad i kumba ka tharai sniew ia u bah Lar, Kam idon ka khmat kaba ishaniah ha i. Ei hep, sa wan shibit ha ïing mo ong ka kong Synriap, Hooid kong ngan sa wan jubab u Lar. Ynda jan miet u Lar u la leit mih sha ïing, balei kong ? phi mut ban ong kumno kylli u Lar. Shong seh khyndiat ong ka kong Synriap, kada rah u shangkwai ha ka kti, phi sah shaei hep? kylli biang ka kong Synriap, nga sah ha Bishnupur phi kong jubab u Lar phi shongwai ne ïing la jong ? kylli biang ka kong Synriap. Ka ïing la jong phi kong ba ngi thied na u dkhar. Phi leit skul ne kumno ? la kylli biang ka kong Synriap. Hooid kong nga la ialeh matric la lai sien mynta bad nga dang ap result jubab biang u Lar. Phi shnong trai na ei hep kylli biang ka kong Synriap. Oh ! Ngi na thaiñ Mairang, ha jan Lum kyllang, jubab u Lar. Shato te ki ia riewspah mo ki briew bun kiba don khlaw don

blap, ong ka kong Synriap. Ym baroh phi kong, ngi te ngi don hi khyndiat khynsoit tang kat ban bam bad ka jingdonkam ha ïing te ka shu biang hi ong u Lar. Phim leit class seh lada pass, phi kwah trei noh kumne, sngewmat phi ia bit ia biang balei phi da kwah sa ka bylla kylli ka kong Synriap, ngan leit phi kong lada pass tangba ngan leit noh mynstep bad leit bylla noh mynsngi ong u Lar. Ka bha hi kata ruh, phi la don briew ne kumno kylli ka kong Synriap, Hooid kong i ruh i la ialeh ma tric ryngkat bad nga. Oh! kata te la dei hi ban wad bylla noh, kumno ym shu ap shi ap na ïing. U to u dkhar ba long manager myn shuwa hangne, u biang hi, ym pat lap ia ka jingthok, teng teng dang lah ki dkhar phi ban ia ki khasi, ki trei hok ki kohnguh ruh artad ia ki trai, ki khasi te ki long ki bym lah ban buh ia ka jingshaniah, ong ka kong Synriap. Kata te rukom rukom briew phi kong, ki khasi ruh don hi kiba leh hok ia ka kam, la jubab u Lar. Ngan leit shwa phi kong namar la miet, ong u Lar. To, kata ngin sa ia kynduh pat lashai, ong pat sa ka kong Synriap.

Khrup khrup, sngew ka jingsawa ba mareh sted ban iathuh kaei kaei ka jingjia ba kyrkieh, ka Wilin ka la sngap bad pynkloi ban ieng lypa ha ka jingkhang ban plie ïing ba la wan u Lar na jingtrei. Bah deng, balei phi mareh kumta, don nongbuaid ha lynti? la kylli ka Wilin. Em phi, nga shu iaid sted, ngam tieng iaki nongbuaid, nga shu kwah poi kloi sha ïing keiñ. kato ka kong Synriap ka lok u Bah

Boni, ka hymlong, kato ka briew, ha ka bun ktien, ha ka tharai sniew ia ki briew bad kaba ieit dkhar, de ka jingsngew ngiah ban sngap, la iathuh u Lar ia ka Wilin. Ki Khasi jong ngi, te kumta hi phi bah deng, hangno phin shem ba kin shaniah bad ieit iala ki parajaid. ki babu bad officer sorkar ruh kumta hi ki long. kiba bam sap, khwan myntoi ki bym ieit iala ka jaid ka kynja; ong ka Wilin. Bah deng nga ruh lada ioh kam bylla ngan pynshang leit bylla lem noh phi? ong ka Wilin. Phin ioh bylla sha ei phi ki kynthei? ong sa u Lar. Wa! tang ki shynrang seh ioh bylla la kem ktien ka Wilin. Nga ioh sngew ha ka press jong i bah Remi ha Mawkhar ka khot briew ban trei, ong ka Wilin. Ka khot briew makna, ka khot ia kito kiba la nang compose, phi la nang seh ban compose? kylli u Lar. wa! phim tip seh, nga la training compose ha Rikhasi Press kumba 5 bnai tam ong ka Wilin. Khie leit keiñ kata ioh ki khot kumno re jaid phi la ioh training kumta. ong u Lar, Ngan pynshang ban leit lashai lada don bok kin khot te la ioh bylla, ong ka Wilin. To khat ja noh phi deng, nga la sngew thngan, ngan ioh leit thiah noh namar ba nga sngewthait ka met ong u Lar.

Ha ka sngi kaba bud, ka Wilin ka la wer ia kawei ka paralok ban leit mih sha Press u bah Remi. Tang shu poi ha phyllaw, la mih kawei ka briew bad ka la kylli, phi donkam iano kong? Nga kwah ia kynduh ia i bah Remi i don ne em, la jubab ka Wilin. Dang myntan i dang shu mih, ym pat slem, ap jing-

jang mo, in sa wan kumne, ong samaka. Shen kumta hi, la wan mih i bah bah Remi. Wa! kine ki donkam iano? la kylli u Bah Remi *ryngkat ka rkhie*. Ngi donkam iaphi keiñ bah. *la jubab ka Wilin. Rung sha poh seh, la ong u bah Remi. Ngi kwah ban ia kynduh iaphi, namar ngi kwah* bylla te bah, ym donkam bylla ei ei mo hangne? la ong ka Wilin. Phi ia sah shano keiñ hep? Phim leit skul seh phi kwah wad bylla noh? la kylli u bah Remi. Ngi sah sha Bishnupur, bad nga la ialeh matric mynta ka snem, ynda pass te ngi lah ban leit class noh mynstep, la jubab ka Wilin. Shaduh Bishnupur, sa wan trei shaduh shane, te la shitom phi hep, la ong u bah Remi. Em kam lei lei phi bah, bun ki paralok jongnga kiba trei bylla ha ki Press badon sha kine ki thaiñ, ong ka Wilin. Phi la nang ban compose? la kylli · u Bah Remi. Nga la leit training ha Ri Khasi Press la 5 bnai ei ei, tharai nga la nang hi malu mala, la jubab biang ka Wilin. Ngam don briew ban iarap lem ban compose, kumta bun ka kam ka la sāh kut lut mynta ha kine ki sngi, sa wan sdang noh la shai keiñ kata. Baroh arngut ne kumno? la kylli biang u bah Remi. Em tang ma nga marwei, la jubab sa ka Wilin.

LYNNONG VI

Tok, Tok la wan tied ïing u Hamboi ha ka por mynstep bad ka pyrta de artad, bah deng bah deng. U Lar u la mih na kamra shongkai, ban leit plie, uda kyndeh ka shadem naka jingpyrta kynsan u Hamboi. Balei Boi, de nga kyndit thret, te phi pyrta kynsan kumto, ong u Lar. Bah deng nga ioh sngew ba ka result matric ka mih mynta, ong u Hamboi. Kata te ngan khreh noh phi ngan hap leit sha jingtrei artad, Ia, khreh noh kong deng, leitlang ryngkat: ong u Lar, don bok ban ia pass baroh arngut mo. kren kit bok, u Hamboi. U Lar bad ka Wilin ki la shu bam ja wut wut ba ki da kyrkieh ban peit result ha Mawkhar. Ha lynti ki da iaid sted bad teng teng kam da long kaba itynnad ba kin iaid kumta hapdeng ki briew ka Sor Shillong. Hynrei ki la klet noh ia kata baroh, ka mynsiem ka tied sted, ka kwah poinoh sha Mawkhar. Mar ia poi ha Mawkhar u la lap ia u paralok jong u, u Kordor ba i dangbat ia ka result book, Ei, Kor phi pass bha? kylli u Lar. Shu pass phi bah deng, jubab u Kordor. To seh ai hangne ngan peit sa manga kumno ka long, ong u Lar. Ka Wilin bad u Lar ki la pyrshang ban wad da kaba plied shadien shadien, sha khmat sha khmat, ryngkat ki shympriah kti kiba khih knynniuh. Balei phim pat lap seh katta ruh ? Katno u number jong phi? La kylli u Kordor. Haba ki la iathuh ; U la wad ia ki number bad baroh arngut kila pass third divission, ki la kmen bha namar la arsien kila shah jop. Baroh lai ngut ki da ia phuhsam-

rkhie, ki da ia khublei i wei ia iwei pat. Shwa ba kin iakhlad noh ban leit sha la ki kam ki kam.

Mar ia rung u Lar ha phyllaw karkhana, wan mih ka kong Synriap. Balei phi wan slem kumne? la kylli ka kong Synriap. Nga kum slem noh khyndiat mynta ka sngi kong, namar ba nga leit peit result matric, la jubab u Lar. Ka mih result matric mynta ka sngi? la kylli ka kong Synriap. Hooid kong, la jubab u Lar kumno phi pass? kylli biang ka kong Synriap. Shu lait phi kong, la jubab u Lar. To phi tang pass la biang. la ong ka kong Synriap. Bah Lar sngewbha wan biang por mo khnang ba kan ym duh ka kam. Uto u dkhar mynshuwa te ka jingmlnot jong u shisha la palat phi, um ju kham pep, u biang ka por, wan bad ka por leit. U trei tam ia ka por, haba wan order kyrkieh ki briew hynrei um ju khñium, bad um ju dawa tam iaka bainong. Shish phi kum uto u briew ruh ngi shu duh noh la kren bynñiew ka kong Synriap.

Haba u Lar u la poi ha ïing bad u la pyrkhat shibun kiei kiei. Baroh arngut kin sa hap leit class, ryngkat ka leit bylla mynsngi mynsngi. Ha kata ka miet u Lar um ioh thiah shuh na ka daw ba wan kren bun ktien ka kong Synriap. Hynrei u la shu kut jingmut ban shu shah iap shipor da long kumno kumno ruh. Ha ka kamra, ryngkat bad ka Wilin u Lar u la ong, ei deng tharai ngin ia leit class noh ha Sengkhasi phi ban kham jan ka leit bylla ruh artad. Kawei ruh kan bha ngin

pyrshang wad iingwai noh ha thaiñ Jaiaw, namar nga sngew shitom than kata ka beh trei shaduh Mawlai. Ynda ki la leit class la ning khim sa ka por artad ba ka kong Synrlap ruh ka iang tang ka peit suh ia ki nongbylla. Ka'o ka briew kam long p'ii ngi ba ym de ni i bah Boni ngam rai da wan trei phi hangne, shu man ka sngi katba shongkai, shu kynmaw tang ia u dkhar, ia ki purajait te ym ju iapur khana babha tang shisien ruh. Tip kane ka briew ka mut aiu ngam lah sngewthuh: ong u Lar. Oh ! shisha nga klet ban iathuh ba la kumno kumno ng hap ban wad iing shongwai noh hapoh kane hi k khyndiat bnai namar ka duh duh Sngew bhalaulin kan wan skul noh ha St. Mary's Shillong. bad ku ata nga thaai i mei ruh in sa wan sah khah khah sha Shillong. Sa ki khun jong i ñiakha duh kin wan sah ryngkat hangne ha iing jong ngi. ha Bishnupur namar ki leit skul ha Laban Presbyterian High School. I mei i la thoh shithi sha ngi i da ong ia nga ban ia shongshitom shipor hangne ha Bishnupur bad kin sa nangpynhch ia ka ïing. Hynrei ha ngi pat de nga sngewkwah ban shong noh la ka jong bad lada donkam ngan 'sa pan jingiarap na I mei. Kumno kongdeng phi sngew how ia ong lem seh ? la pan jingmut u Lar na ka Wilin. Nga lei lei ngan ong kumno phi bah deng, katba phi ong nga shu ngeit beit, namar kata ka jingpyrkhat kam dei kaba sniew.

I'a kawei ka sngi u Lar u la iakynduh

ia u Hamboi bad u la ong, ym iohsngew ba lait ïing shongwai sha thaiñ Jaiaw phi bun paralok ioh lehse phi kham tip ? la kylli u Lar ia u Hamboi, u paralok ba ia ieit. Oh nga iohsngew don ka ïing ha Jaiaw Langsning kaba lait, la jubab u Hamboi. Katno mo ka dor ? la kylli sa u Lar. Nga iohsngew kumba arspah sanphew ne kumno kumto, la jubab biang u Hamboi.

Kumta la shai janmiet ynda la lait trei, u Lar bad ka Wilin ki la ia kynduh lang ha lad Robert Hospital ba k'n leit peit ia kata ka ïing ha Jaiaw Langsning. Tang shupoi ha phyllaw jong kawei ka ïing kaba ki la tharai ba dei kata ka ïing ba la iathuh u Hamboi ki la kiew ha baranda bad ki la khñiot ia ka baje khot briew, triang riang-riang-riang, mar kumta la wan mih ka kong Hirani Thyrniang, balei bah phi donkam aiu ?. Shisha don ka ïing ba lait hangne kong ? I Bah Hamboi i ong hana don ka ïing ba lait sha kine ki thaiñ la kylli u Lar. Mano ban wan shong ? maphi sia ne kumno; salia phi ban ai wai ïing kulmar mynta, ki ialeh kulmar palat, sa ka bam ka dih ka buaid tanglang bad kiwei kiwei ki kam awria. Ni nga ngiah shisha tangba ngan leh kumno, ban ai wai ruh sngewkwah hi tang ioh pisa khyndiat khynsoit. Ka thie sha rum, shapoh khrum armala ka lait phi ka ïing ka la bit bha ka jingheh ki kamra, kamra thiah ruh ka don, kamra shongkai ruh ka don ryngkat bad ka kamra sum kaba heh, jaka sliewding ruh kaba kylluid ka dor

tang arspah sanphew phin nym ioh ïing phi, kum kane ka jong ngi. Bun ki la wan kylli tangba ngam pat ai, namar ngam i shaniah ia ki briew kiba wan wad ïing, la ong ka kong Hirani. Phi ia leit class ne kumno ? la kylli ka kong Hirani ngi ia leit phi kong tangba ngi leit ha Seng Khasi namar kan kham jan ia ngi. Phi ka shnong na ei keiñ bah ? la kylli biang ka kong Hirani. Ngi na ka thaiñ Mairang la jubab u Lar. Sngewbha seh ai khnang noh ia ngi kane ka ïing jongphi, namar ngi la shitom palat ban sah shaduh Bishnupur, bad ban beh class shaduh Sengkhasi. dangstep dangstep nangta sa ka leit bylla mynsgi mynsgi, sngew synci lem seh kong ia ngi, la kyrpad ka Wilin. Dang mynhynnin la wan kiba na thaiñ Mawkyrwat, ban wad ïing tangba ngam kular ban ai, nga tang shu peit ka khmat ia ki nga la i j'ep lypa, phar rynjut ka riam ka beit, kyndung kyndung la ka pla jhula, wow Blei Kynrad, tip ki ia kamai aiu. la phi te nga tang shu peit nga la ithuh ba phi dei ki riewshai, kiba la pule te ka pher shisha phi tang ka dur khmat ruh, phin wan sah noh lano la kylli ka kong Hirani. Ngin wan sah noh la kumno kumno shi tarik mynta u bnai phi kong, jubab u Lar, Mar ia kut bnai baroh arngut ki la ioh bai bylla, bad ki la pynkhreh ban thied tiar malu mala shuwa ba kin kiew ïing thymmai. Mynta u bnai te Kong deng la kumno kumno la hap ban pan pisa na i mei hynrei tang ka bai ïing ruh la jhor, sa ki khutia mutia ruh la maian ka jinglut, ha une u bnai ruh la hap ban thied kot,

te ka jingdawa ba long kaba bun. Ni la king sa ka khlieh phi la ong u Lar, Bah deng sa leh kumno, phi la iohi nga long ka khun baduk, i mei jong ngi i shu bylla sah shi lynter kumi juh i pa i shu trei bylla, nangno kein kin iohlad ban iarap ia ngi, Ah! lada katang ia koit ia khiah, nga da sngewnguh eh ia u Blei Trai Kynrad. Bunsien nga sngewrem ia lade ba nga sngew kumba nga la shu ap na ki kmie jongphi nadong sha dong. Mynta lei lei nga la isynei ia i pa ba i trei shitom than, kane ka trei mistery kaba la pyntor kloi ia ka met jong u briew, tangba sa leh kumno lada sangeh trei la hap sangeh ka bam, la niewtang ka Wilin na ka bynta la ka jong ka longing. Phi wat da kren than seh kumta, nga la sngewthuh hi ma nga. Ngam dei shuh u khynnah, nga la dei u rangbah, shisien ba nga la rai ngam ju pynlong kamkai, ka thok ka shukor kam don jaka ha dohnud jongnga, la kren kular u Lar.

U Lar bad ka Wilin ki la hap ban mih noh na Bishnupur bad ban leit sah noh ha Jaiaw Langsning ha ïing ka kong Hirani. Hangne tang baroh arngut ki da sngew kylluid met bha namar ym pat don ba pynwit, **'Shijur ki lyngdkhur ha ki aiom ka jingsaindur'**, jar jar ha ki thwei ki jingpyrkhat kumno ban law ia ka sohsat. Dang nyngkong, ka kong Hirani, waw! ka jingpariah parai, mynstep lane janmiet kam ju pep ban wan shongkai, ryngkat ki khana ba bha shaphang tang ia lade, tang ka kren pynrem bad kren sniew ia kiwei pat. Ah Ni, ka jingnang kren, kham niar ban lap

ki khriang bad ki lad lad bah sngew kumba kin sahngeh, wat ka um kan nym lah sam lvngba wat lada ka long tang ka ruh ba set moina. Man ba wan ka kong Hirani ha ïing ba la shongwai ka Wilin bad u Lar, baroh aïngut ki la shu ang muid tyngheng, namar ki nia bad ki jutang jong ka. Bunsien ka ju wan ban pynmad jingtah bang ba phylla, ki jingbam rneng ba bun jait. Ha kawei ka step, thlap thlap la wan hiar ka kong Hirani na ki maw kyrdon. Ei deng, deng phi leh aiu ? ni ka jingsmat kine te la palat, shaei i to i bah bah ? la kylli ka kong Hirani. Oh tip keñ kong myntan wan wad I bah Boni bad ki la a mih ryngkat tip ki leit shaei, tharai sha Mawlai, la jubab ka Wilin. U Bah Boni aiu u ta mo ? la lem ktieñ ka kong Hirani. U dei u trai karkhana ot dieng ha Mawlai namar i bah deng i trei bylla ha karkhana jong i, la jubab ka Wilin. Oh ! u bah bah u trei ha karkhana seh ? ka long kumno, u biang ka pisa uta u Malik karkhana ? la kylli ka kong Hirani. Baroh shi katta te ki paralok ki iathuh u biang phi kong, tip ia kaba hadien te ngam nang ong, la jubab ka Wilin. Oh shisha nga klet ban kylli, phi pat phi leit bylla trei aiu ? mynta ha kato nga la shu ong ia phi ban wan shong noh hangne, "Nga la shaniah shisha ia phi, ba phi long kiba bha, ong ka kong Hirani. Nga ruh nga bylla hapoh press jong I bah Kemi phi kong, la jubab ka Wilin. Tang ba kane ka kam bylla jong ngi te kam long, lait na ka kam sorkari te ym sngew tikna la ka jingim.

Ha kawei ka jan miet katba ki dang ia shongkai baroh arngut, ka Wilin ka la iathuh ha u Lar kumne. 'Kaba bha phi bah deng, kane ka trai ïing jongngi, la ka wan rung la ka wan shongkai, ki trai ïing bunsien ki ju salia ban wan shongkai bad ki nongshongwai, ka nia ruh ka bym kom wat la ka long tang ka kynthei briew ruh' ong ka Wilin. Shipor ar por te kumta hi baroh baroh peit sa kham hadien phin sa tip la ka long ne em kaba bha shisha......... nga te haba nga sngap nga sngap sngew kumba u thylliej jong ka u jrong bha, kaba jliah bha ruh sngewmat kane ka kong trai ïing, teng teng ngam sngew lah ngeit, phin tip ba ki briew kiba tang ka nga-nga nga kim long kiba bha. Ka briew aiu kaba tang ka kren beiñ ia kiwei, kum ia kine ki jait briew ka long kaba eh ban shahniah, sngew synei ia u lok jong ka u bah Pherbak, u da pher shisha ban ia nujor bad ka jinglong jong ka. Tangba ngam i lah shah ia kato ka jinglong niangkoh-nguh, u to u lok u long kum u wang bam im, kum u muid sam khmut u shu khmied tang sha ka, ka ei kaban hukum ia u ban leh, sngew synei phi lada kiba ha ïing kin ia kynduh kum kato ka apot, la kren khia thew u Lar.

Kumne ki arngut ka Wilin bad u Lar ki minot thop la ka bylla. Arngut arngut ruh ki leit sha iew ban siew ban tda, shi sur ki im, shi sur ki kren da kum wei pat kim lait ban kren. Kumne ki mad shipor ia ka step ba phyrnai, bad shen shen kan phet noh sha rngai, don ma ka jingsuk ha ka pyrthei ? Lada don hangno pha shong ? Bun

ki wad ia ka hynrei kim shem satia. Hato u Lar bad ka Wilin ki la shem ia ka?

Kum ka ñiangbashiah ka jyrngam ha ka por lyiur, bad ka saw bthuh ha ka por tlang, ka jingthaw ba shait kylla rong kat kum ki aiom, kumta ruh long ka kong Hirani Thyrniang.

Hadien lai bnai la don ka jingkylla kaba khraw ka kong Hirani kam long shuh kumba ka long mynshuwa ka la shu peit siar na jngai teng teng ka la khong-ngiod na jingkhangït, kam ju kham wan shongkai shuh, ka rukom peit khmat ruh ka la kylla wak, ka sur kren lei lei yn nai ia ong shuh, sa tang ka kren siat, ka kren suh snier bad kynnoh lyndet lyndet. Shi lynter ka la ia leh tang ka wad daw ia ki nong shongwai.

Bah deng. kane ka kong trai ïing jong ngi kam long phi, ah de! ka khmat jong ka mynta kaba i dom riang, mynne ka la hylla haduh wow, ia kito kiba shongwai hangthie i ïing rit hajan paiñkhana, ka ktien jong ka te kaba sngew jli bad sngew sangpap, ki ia-long khristan kumno kim sngew lehraiñ, dang shen ki da leh shongshit bha, kata ka khreh leit Synod, nga sngew lyngngoh phi kum kato ka jinglong kumno kan duwai Blei. Hato u Blei um shym ong ban ieit ia ki paramar-jan bad ban leh isynei ia ki nongwei? la ong ka Wilin Naduh mynno nga la ong lypa ha-phi ban shaniah kulmar te ym long ha kane ka juk mynta, phi keiñ kong deng phi ong

hana kaba bha kaba bha kane ka trai ïing jong ngi. Nga te tang hapoh lai taiew nga la dep sngewthuh ia ka jinglong jong ka. Phim tip ki ju long hi kumne baroh ki riew don ïing, khyndiat phin shem ia kiba bha, kata ruh sa tang ki riewtymmen, ban ki khynnah mynta lei lei te kin shong kulai ia ki nongshongwai haduh ban da mih dai artad, la ong u Lar. Katba nang mih ki sngi katta nang leh jngai ka kong Hirani, u Bah Pherbak bapli te u long kumjuh bad u iai sah kumta shirta, tangba un leh aiu u bapli, u long tang kum u kber uba khlem sner. Man ka step ka kong Hirani ka la iaid sawdong ka compound ban lap hangno don ka jingduna bad mano ba leh bakla, tang shu wan iaid ka kong Hirani, sngap jar ki nongshongwai, haba ki kren ki shu pasiaw, ki da rit mynsiem, ki da tieng kum ki khnai ia ka miaw. Haba ki kwah ban kren kida da noh da ka jaiñ ia ka shyntur ba ioh sa iohsngew ka kong Hirani.

LYNNONG VII

Ha kawei ka sngi la wan kai khrui kiba ha ïing jong ka Wilin na Mawlai, namar ki iohsngew ba ka Wilin ka pang bad kam da shait bha. Wa! I Meisan i wan shane? la kylli ka Wilin. Hooid kein pha, nga iohsngew ba pha pang te nga wan noh shane, ka hep hep bad ka lung lung ruh ki la iabud, ki kwah wan lang. Pha long kumno kein? la kylli ka Meisan jong ka Wilin. Tip kein Meisan, nga shu threm ka met ngam sngew bang ja, teng teng kynroi prie, nga shu tlot ngai ngai; la jubab ka Wilin. Ale shane seh lung lung, ni i la da heh katne katne, wow ka jingbhabriew kane ka lung lung, la ong ka Wilin. Pha leit shim dawai na ei? kylli ka meisan, ngam nang batai shuh phi meisan, mynta te nga phah sumar ha u doktor Syrpai na Mawkhar; kumba ka long mynta sngew kumba la kham iarap, tang ba ni ko meisan ngan hap pep noh phi ka leit bylla, ynda la koit ngan sa leit biang, la kren ka Wilin da ka jingkyrmen ban ioh leit trei biang. Hooid kein khun dei hi ban sangeh noh shuwa namar kumne hi ym slem shuh hi phin sa dap bnai artat, lada ym don ka met kaba koit ba khiah te ka bha ban sangeh noh shuwa. Ki kmie ki kpa jongphi ruh ki long kiba duk bad kiba kyrduh, kiba shu ia im shitom ha kaba shu bylla sngi, ki bapli kim ioh ka lad ban iarap, ha ka jingshisha te la dei kein ban ia peit lem, ong ka meisan.

Ha kawei ka jan miet, ka kong Hirani ka la ieng pynat shadem ha ka baranda, shiliang

ka kti ka da kyrshan ha ka synkai, bad ka da pyrta, Ei kong Mairang ! jar jar ym don ba jubab namar ka Wilin ka iohthiah lyngngai ha ka kamra. Bad sa shisien pat ka la pyrta biang ei kong Mairang ! . ka Wilin ka la mih sha bar, ryngkat ka jingtlot ka bym don pyrthei, Balei kong phi khot ? la kylli ka Wilin da ka sur kaba tlot ngai ngai. Kito ki briew kiba wan hynnin ka sngi kiba sah shaei ? phi wat ju ialam briew ia no ia no ban sah miet hangne, kiba na nong kyndong lei lei, ym long te ym long shisha shisha. Nga isih ia ka jingleh ja-boh jong ki, ki biah kulmar shane shatai, ki pynjhieh bad oh oh kulmar, la byrthen ka kong Hirani. Kito ki dei kiba ha ïing jong ngi, kiba sah sha Mawlai, ki ia wan peit ia nga ba nga sngew shitom ki la iasah sha sor la bun bun snem, tharai kila ia nang hi malu mala ban ri la ka akor, la jubab ka Wilin. Oh phi pang seh kong, naduh mynno nga klet kylli shisha, nga iohi ba phi shong sngi nga nang mut ba phi shu kwah pan shuti, ba ngan da tip te ngam lah wan jngoh ia phi, la kren darap jot ka kong Hirani. Mynta la saw sngi kong, nga shu shong ha ïing. ba nga sngew tlot eh kata ka met, jubab ka Wilin. To phi koit noh, la ong ka kong Hirani, ka da rung noh sha ïing bad ka da khang artat tdam ia ka jingkhang.

Mar iadep bam ja, u bah Salon u la ong ia ka kong Khriap, ei kmie, nga iohsngew ba ka Wilin ka pang phi ioh jingtip ei ei ? synei phi ia kaba pli, ngi la shu ieh ia ka kum ka iar pyllait ksuid, ngi khlem da ioh leit mih kai

ia ki teng teng, mynta lei lei shaduh sha Jaiaw Langsning la kham jngai shuh shuh. Ia leit peit noh la shai mynstep. la kren sngew jew u bah Salon. Ka bha keiñ kpa, ngin ia leit noh la shai, tharai kato ka khynnah ka la wit khyllung ne ka la jan dap bnai pynban, sa ka met kyndor wat naduh dang samla ruh kam ju kham khlaiñ bha, lada ym sumar bha ka to ka khynnah kan shitom ynda la dei ka por ioh khyllung. La kren pynbud shuh shuh sa ka kong Khriap. Dang step ki la ia poi sha Jaiaw Langsning. ka kong Khriap ka da kit lypa la ka khoh ban ioh leit thied marjot sha thaiñ Jail Road bad Police Bajar. Tang shu poi ha phyllaw, liak la kloi iohi u Lar bad u la kloi ban mih sha bar, wa ki jong i kiaw ki ia poi shane? Nga ap khmih lynti ha kinc ki sngi namar ba pang jur bha i Deng Wilin, myn sngi aiu kumto la wan ki jong i mei san ni Mawlai, shong shong seh la ong u Lar. Naduh mynno ka Wilin ka pang ? la kylli ka kong Khriap, oh la jan don shi taiew mynta ka sngi, la jubab u Lar. Da ia sumar bha mo, pha leit shim dawai nangno la kylli ka kong Khriap. Na u doctor Syrpai na Mawkhar. la jubab u Lar. Pha long kumno mynta Wilin ? la kylli ka kmie. Ngam sngew nang ong phi mei tip nga shu iohthiah lynter, ka met ka tlot ngai ngai. U to u doctor Syrpai u ong hana ba ym lei lei shi ym lei lei, la jubab ka Wilin. Ka doctor mynta te kumta hi, uno unc ruh, la leit sha hospital kumjuh, ha ïing ruh kumjuh lane ha ki clinic jong ki ruh kumjuh hi. Ki doctor mynta kim kwah ba ki nongpang kin koit, hynrei ki khmih lynti

pynban ba kiba koit kin ioh pang. Ki doctor mynta kim ia pher bad ki thlen kjit snam. Ki da ban beiñ ia kiba duk, ki khun swet, ki rangli, ki juki, ki kup shiliang ki sem shiliang, ki peit kliaw tang ia ka pisa ban ioh tei ïing bun mala, kiba arsap jinglong, kiba leh riewblei ha ïing lane ha ïingmane hynrei ka dohnud jongki ka jngai bah na u Blei. Kum kine ki doctor lano re kin shah takor kylla ha u Blei haduh ki ksiew pateng jongki, ong ka kong Khriap. Kaba dei phi kmie ka jingong jongphi hynrei ym banse pat de ban khlem leit pyni doctor, ong u bah Salon.

Ha kawei ka jan miet, ka kong Hirani ka la wan iaid shaphang paiñ khana ryngkat ka jingtharai ba mano mano re ba leh jaboh tang ban ioh wad daw. Ka la khmih sharud sha kiar, bad ki nongshongwai bapli ki la shu pynrit, kum kita ki ban ai jingkheiñ ha khmat u Nong-Bishar. Bah Lar, Bah Lar don briew ne em ha ïing ? pyrta ka kong Hirani. Ei kongdeng, ei kong Mairang mano ba don ha ïing; la pyrta biang ka kong Hirani. Sa shisien pat ka Wilin ka la mih ryngkat ka met ka bym lah ban iengslem hynrei donbok ka la shu snoh ha ka jingker baranda, balei kong ? la kylli ka Wilin daka sur mian mian. Kito ki briew kiba wan myn ha kato ka step ki dei kiba nangno mo ? nga i khrui ki iawan. Peit mo nga la ong lypa ba ym bit ban ialam sah briew hangne, nga isih khamtam ia kito kiba wan ia lam khun rit hangne, katno ngut nga la beh ïingnoh ia ki briew kiba khot wan

sah kulmar, bad kiba ialam khun rit, ki pynjaboh ia ka Compound ki snoh ha ei, ki tba ia kiei, ki kiew kai ia ei, te nga da i thait ban peit ia kum kito ki jait khynnah. Ngam ju shah ban wan shongwai hangne ia kiba bun khun bad kiba dangrit khun, peit seh kane ka compound jongngi katno ka jingikhuid i pliah. Kito ki briew kiba wan mynha kato ka sngi ki dei kiba ha ïing jongphi ne kumno ? la kylli ka kong Hirani ia ka Wilin. Ki dei kiba ha ïing jongngi kong, ki ia wan shane, namar ki tip ianga ba nga pang, kim ju kham wan hynrei tang tyngkhat lano re namar ki iasah jngai shaduh Laban, la jubab ka Wilin. Ka bha keiñ ba kin ia sah jngai, ban nym ia rung ia mih than, la ong ka kong Hirani. To kong ngan leit noh namar ba ngam lah iengslem nga shitom palat, la ong ka Wilin.

Ynda la dep bam ja, u Lar bad ka Wilin ki la ia shongkai shiphang, ka Wilin ka la ong ni wow; Bah deng, nalor ba nga dang shitom bad ka jingsngew tlot, la wan kren thlia bad wad daw sa kane ka trai ïing mynhynne mynsngi nga la sngew myllung ia la ka jingim ba shem lanot. Haduh katne pleng ka jingsniew kane ka trai ïing, ba ngan da tip ba ka long kumne ngin jin da la pyrshang ban wad ïing shitom sha wei, la ong ka Wilin. Shisha keiñ kong deng nalor ba ngi shong hapoh khrum, ki iaid kyntdum, kynkhrum, sharum sharum shaneng shaneng da ki juti jrong khongdong, kumne ngi la shah iuh khlieh shi lynter. Tang shu dep

ioh khyllung bad kham khlaiñ ka met te ngin mih noh artat nangne, ngan iadur ban sah hangne. Ka briew la kum ka, ngiem lalu; la ong u Lar.

U Lar u la wan na ka jingngeit niam Khasi bad ka Wilin te ka dang shu long pdeng teng teng ma ka ka la ju leit sngap kai ia ka procession bah Catholic ha Laitumkhrah bad imat ka Wilin ka kham noh mynsiem sha ka Catholic namar ki paralok jong ka bun ki dei nangta. Wat la u Lar u dei na ka niam Khasi hynrei um shym la sngewkwah shuh ban pynleit ha ka suit ka shor ne wat ban kñia tap kpoh ne tap lubri namar ba la duna ki nongshat nongkheiñ kiba tip bha bad kiba dang lah ban shahniah.

Hadien katto katne sngi ka kmie ka Wilin ka la wan biang bad sah met. Mynmiet ka la ia pur khana kumno ban leh, nangno keiñ yn leit wad dawai ban ioh jingiarap kloi ia ka Wilin, namar katba nang mih ki sngi shu nang itlot nang itlot bad ka dur khmat ruh nang kem stem, imat kane ka khynnah te ka duna snam palat. Ka don kawei ka tymmen ba la shispah snem tam kaba sah ha Nongthymmai kaba shait leit sumar pang kylleng kylleng bad bun ki briew ki la ioh jingkoit na ka. Ki ong hana kane ka tymmen ka saiñ dawai hi da ki kynbat, ki thied dieng bad ki jermi ba bun jait. Kaba phylla kat shaba ka leit kane ka tymmen ka rah artad la u kynjri jingduwai kum ki Budhist tangba

u don ka dur diengphna. Haba ka khreh ban sumar ka dem la ka khlieh bad ka syllud da uta u kynjri ha ka met baroh kawei nangta ka sa kyllan dawai kynbat, teng teng pat de ka pan syiar ban wad ia ka daw. Pyrsa, tharai kan bha phin ia leit wad noh ia kata ka tymmen ioh kumno re kumno lada thoh ka nosip bad kane ka tymmen, la ong ka kmie ka Wilin.

Dang step u Lar bad ka kmie ka Wilin ki la ia leit wad ia kata ka tymmen bad donbok ki la lap ia ka, ba ka dang don ha iing, phi wan donkam aiu hep la kylli ka tymmen. Ngi wan wad ia phi keiñ mei ieit, sngewbha seh wan peit lem ia kato ka khun jongnga ka shitom jur bha mynta, la wad dawai na ki doctor ruh khlem iarap, la ong ka kong Khriap. Sa kum ia nga ka biej, ha la ka tymmen phi ia wan wad haba kita ki doctor ba stad kim lah pynkoit te nga lei lei nga lah leh aiu keiñ hep, la jubab ka tymmen. Wan khnang seh mei ieit ioh iarap pynpan ha ka jingsumar jong phi, la jubab u Lar. Shisha kein, wan khnang seh mei ieit, phi ju leit sumar kylleng kylleng, bun ki iadei, ki ioh jingkoit, wan seh mei ieit bad sngew synei lem ia nga la kyrpad ka kong Khriap. Kumta kane ka tymmen bapli ka la wan bad tang shu poi ha ïing, kam treh dihsha, hynrei beit beit ka la rung sha kamra ba thiah ka Wilin. I ne i' dei i lok jong phi khun la kylli ka tymmen ia u Lar, Hooid mei ieit, la jubab u Lar, naduh mynno ka la ioh ia kane ka jingshitom? la kylli ka tymmen. Mynta la

bun bnai mei ieit, tangba ka kham jur than ha kine ki sngi, la jubab u Lar. Hadien kata kane ka tymmen ka la twad ia ki bynta jong ka met bad ka la sangeh noh bad shong pyrkhat ka da sngap jar khlem kren shi kyntien ruh. Ka long kumno mei ieit la kylli u Lar. Ka shitom jur bha phi kane ka khynnah bad ka sngap noh jar, hadien nangta ka la ong biang don kaei re kaei kaba pher ha ka i mat lada ngam ba kla kane ka khynnah ka pun synrap arngut, namar kata ka daw ba sa shitom than, to khun kam lei lei katba ibit u Trai kynrad, ngi lei lei ki briew ngi shu pdiang beit ia kaei kaba u Blei u sam bynta, la ong ka tymmen.

Nangta kata ka tymmen ka la sdang ban syrpai syrpud bad ban duwai phirat ka da bat ia u kynjri jingduwai ka da tah diengphna ka da kynud, kada thnum bñium bñium kaba phylla kiba sngap kin nym lah sngewthuh. Nangta ka ai shi bilor ka dawai rong makhon ban kyllan ia ka met jong ka baroh shi rynieng, ka da sah miet biang hangta ha ïing i bah Lar.

Jan miet u bah Boni u la wan sha ïing u Lar, namar u tip ba pang jur i lok jong u. U la poi ha phyllaw, u sngew lyngngoh ba kynjah jar jar hynrei u sngewthuh ba don briew hapoh. Tok tok u la tied ïing u Bah Boni, war la wan plie jingkhang u Lar. Wa I Bah phi wan shane.? la kÿlli u Lar. Hooid keiñ nga tip ba pang i kong deng Wilin nga la sngew biej ba ngam' ioh wan peit, la ong u Bah Boni. Shitom hi ban ioh por, phi lei

lei kiba bun kam, nga te bah ngam ioh wan trei shuh phi mynta namar ba pang jur eh I deng Wilin, la ong u Lar, to kam pher, ynda la koit i kong deng sa wan trei biang, ieh ki mat ia peit noh kito la jubab u Bah Boni.

Ine i dei i mei ieit iba la wan khnang shane ban sumar ia i deng Wilin, I dei na Nongthymmai bad i la dap shispah shiphew snem, peit seh bah I dang khlaiñ ban iaid ban eng, ka juk newhyndai te ka pher bad ka juk kiew dieng sohmynken khnai, la ong u Lar. Shisha keiñ kumno mei ieit phi dang khlaiñ ban iaid ban ieng, phi poi shane ? la kylli u Bah Boni. Shu ia khlaiñ tymmen hi kumne phi khun. la jubab kata ka tymmen.

U Bah Boni u la shongkai tang shiphang bad shuwa ba un mih noh u da kit bok ia ka Wilin ba kan koit noh kloi, bad shuwa ba un sa leit noh u la pynkham ia ka Wilin arspah tyngka. Mynstep tang shu la shoh bha ka sngi ha baranda, kata ka tymmen bapli ka la shong kai bad syaid sngi ha baranda. kada law ia ka tapmoh bad u shniuh jong ka u long uba lieh phyrnai bha, katba ka dang shongkai kada sat ia u shniuh balieh jongka. Hadien kata kala dung kwai. Ha ka jinglong sngur jong ka, kumba ka la ju leh ha la iing kumta ka shongkai sa dhai ha baranda nangta pat kala iaid kai pyngngad noh sha kper jong ka kong Hirani. kada peitkai ia ki jhur ki jhep bad ka da iaroh ia ka jingkhuid ka compound, bad ka jingbun

ki syntiew ba bun jait sawdong ka phyllaw. Hadien ba la dep bam, u Lar u la leit on noh ia ka tymmen sha Nongthymmai, ym slem hadien kata tang mar ia mih noh u Lar, Ka kong Hirani ka la wan hiar sha ïing ba shong ka Wilin. Dar-dar-dar ka la wan kyndar ia ka ïing. Ka Wilin ha la ka jingshitom kam banse ban khie na jing thiah, balei kong? la kylli ka Wilin ? Ka tymmen aiu kato kaba shongkai ha baranda mynne ? ka da wan sad ksi pynjaboh, shi-eh ka jingisih ia kato ka tymmen, ka ktha kwai mob shi mob, wan kylli ka kong Hirani. Oh ka dei ka tymmen na Nongthymmai, ka wan sumar ianga te kong, jubab ka Wilin. Pha te pha la nang ioh sat ki jait briew aiu kiba pham tip ma pha, mynne kato ka tymmen nga iohi ka iaid kai sha kper. ioh ka leh jakhlia hapoh kper te .... Nga la ong lypa ba pha dei ban leit khat shi syndon, lada pha pang u lok jong pha un kit khlieh. Nga la ong naduh mynshuwa ba pham dei ban khot sah briew hangne hynrei pham ngeit, ynda pha la ioh khyllung bad tang khlaiñ malu mala pha dei ban mih noh shisyndon nangne, la kren bitar ka kong Hirani. To kong sa leh kumno .... ong ka Wilin.

Tang poi ha ïing ha Nongthymmai u Lar um shem kwah shong slem, ka mynsiem jong u te dik dik ka kwah poi kloi sha la ïing. U la kem noh da ka taxi bad hiar ha Motphran bad wut wut u la iaid stet sha ïing, u la plie ia ka jingkhang bad rung sha kamra thiah, u la shem ba ka Wilin ka thiah

ngai ngai. hynrei ha ka jingshisha kam shym la iohthiah satia. Ka Wilin ka la peit liep la ki khmat, kada ong, phi la wan bah deng? Mar ia leit maphi keiñ bah deng nga la shah tim haduh wow ha ka trai ïing, kan sa beh ïing noh shen, ka kynnoh ba ngi khot sah ia I tymmen ba leh jaboh, nga thait phi ban ia thuh ia ki kyntien ba ka pynmih. Ia ngi kiba duk to kan ia kren katba mon kam pher, la ong ka Wilin.

LYNNONG VIII

Katba u Lar u dang shong pyrkhat marwei ia kaei kaba ka kong Hirani ka la wan kren jot, u la shu jaw ummat marwei, shiliang ka kti u da kyrshan ha ka tmoh, bad kawei ka kti ka trud ia ka khlieh kumne ka jingpyrkhat ka shu per ha ki thwei ka jingsngewsih, 'ka pyrthei aiu kum kane, ka jingieit ia ki para briew kam don shuh, ka myns.em sngewlem ka la iap noh, ka jingibein ia kiba duk ka jyllei sawdong pyrthei. Hato U Blei um shym la thaw ia u briew ha ka juh ka kyrdan ? Kumne u la shu pyrkhat bad iai pyrkhat.........

Tok tok la wan tied ïing u Hamboi, u paralok baie't eh jong u Lar, wa ! I Boi phi wan shane la kylli u Lar, hooid keiñ bah deng, nga ioh sngew ba pang jur i deng Wilin, nga wan mih noh shane ban peit ia i. I long kumno keiñ i deng Wilin ? La kylli u Hamboi. Mynta i pang jur da ki bun bnai, ngi la wad dawai doctor ruh ym shem iarap, dawai kynbat ruh la shim, hynrei ym pat nang batai phi, la jubab u Lar. Phi long khristan ne kumno kumto sha ? la kylli u Hamboi. Balei phim phah duwai noh hano hano, don ki phloship, ki phul kospel, ki niam thymmai bad kiwei kiwei kiba dang mih shen mynta ha kine ki sngi. Ki ong hana u ta u pastor Reginal u long uba la bna nam bha, bun kiba pang ki ioh jingkoit, ki bym nangkren, ki kren, kiba dkoh ki iaid bad kiwei kiwei ki kam bah ki bym lah ban khmih lynti hynrei ki jia long shisha. Ki ong haba duwai ma u sngew kumba ka kamra ka khynñiuh.

pyrshang seh ioh koit pynban sa kylla niam ruh leh aiu ko, haba ioh jingiarap ong u Hamboi. Ngim pat long khristan phi tangba kaba phah duwai te kam pher phi ha u juh hi u Blei ngi duwai. la jubab u Lar.

Kum la shai janmiet u Hamboi bad u paralok jong u, ki la wan ialam ia u Pastor Reginal sha iing jong u Lar. Bah deng bah deng plie seh, la pyrta u Hamboi. U Lar u la plie ia ka jingkhang. Ine keiñ Bah Deng i dei i pastor Reginal, I ba don bor bha ban duwai la ong u Hamboi. Hooid keiñ, bun te bah kiba koit haba la wan pynduwai ma i, la kren pynbud sa i paralok jong u Hamboi. Balei kong, phi pang kumno keiñ ? la kylli u Pastor Reginal. Ni, ngam sngew nang ong shuh phi pastor, la jubab ka Wilin. Mynta te kumne hi kylleng kylleng ki ia ioh pang, ki doctor kim nang shuh ban sumar, hynrei tang u Jisu uba lah ban leh ki kambah. Sngap shane, ka jingpang ka long ka jingleh u soitan, ma u, u ba bet ia u symbai ki jait jingpang, u kwah ba ki briew kin pang kin kordit, kin iap hynrei u Blei um kwah ia ki briew ban long kumta. U kwah ban ai ka jingkoit jingkhiah bad ka jingim ba dap kyrhai, kaba lait na ki jingpang bad ki jingkhuslai. U Jisu u khun u Blei u la kit noh ia ki baroh halor ka diengphna, lada ngi ngeit bad pdiang ia u Jisu ha ka mynsiem, nga ong shai ba un leh ia ki kambah, wat mynta hi ruh. Hato phi ngeit ha u Jisu ? La kylli u pastor Reginal ia ka Wilin. Sngap jar khlem kren shi

kyntien ruh, ka da i khia jingpyrkhat bad i kumba ka don ha ka them jong ka jingbym lah rai, sa shisien pat u pastor u la kylli, phi sngewthuh ne em ia kaei kaba nga ong? Hato phi kloi ne em ban aiti la ka jingim bad ban ngeit ha u Jisu? la kylli biang u pastor. Ka Wilin ka dang sngap shipor hyn rei ha kaba khadduh ka la jubab 'Hooid nga ngeit'. U pastor u la ialam ia ka jingduwai jong ka jingaiti bad ban pdiang ia u Jisu ha ka mynsiem. Hadien kata u la pynlong ka jingduwai kaba kyrpang na ka bynta jong ka, Ki nongshongwai ba mar syndah bad u Lar ki la sngew phylla ia ka sur ba jam ba une u pastor u Haleluiah, ha ka kyrteng u Jisu, ba wat ka kong Hirani ruh ka la iohsngew bad wan peit siar ia u ha ka por ba u mih ban leit noh. 'Uba kumno uto u briew, nga sngew kumba nga la i thuh ia u ha ei re ha ei', pyrkhat ka kong Hirani hapoh mynsiem.

La shai dangstep ka kong Hirani ka la wan hiar shapoh bad ka la khot bah Lar, ei bah Lar, u Lar u la mih kynsan bluit. Balei kong la kylli u Lar. Mano ba wan ha ïing jongphi mynhynnin ka janmiet la kylli ka kong Hirani. Oh u pastor Reginal bad ki paralok jong nga, ki wan pynlong jingduwai, ioh kumno re kumno isynei u Blei namar ba pang shipang kumne nga la sngew lamwir .... ong u Lar, wow! la dep artat, dawai kynbat khasi ruh haphi, peit kti ruh haphi, duwai kynjri ruh ha phi doctor aiu bym tip shuh maphi, pastor ruh ha phi, sa kaei ba dang duh maphi, hyn-

rei ha ka pang te mo.........'Ka banse ka thom ia ka sang ong ka kong hirani'.

'Ha kato ka miet nga la sngew wit shibun ia ka jingwan duwai uto u pastor jong phi, u byrthen kumba dom iano iano re bad teng teng nga sngew ba u kynhia kumba iadait ki kulai, ka jingduwai aiu phi kaba kum kato, ngam ngeit phi ba u Blei un sngap haba duwai kumto, wat ngi ki briew ruh ngi sngewwit, sa u Blei lei lei un sngew kumno. Ngi te ngim pat long niam bad ngam don jingmut ban leh kumta. Ha ki por ba long Synod bad Procession nga ju leit peitkai ia kine ki rong shisngi hynrei ban ong ban long niam te kaba jngai bha bah. I kpa lei lei i to la ka jong ka pyrthei. Kine ki khun ki ia leit mass mynstep mynstep bad u Phadar ha Mawlai, tip kaba kumno kata ka leit mass ngam sngewthuh, teng teng ki wan rah ki dur Maria, dur khyllung Jisu bad kiwei kiwei ki dur kiba itynnad, ki wan rah ruh hangne ha ïing ki tnad sohshanglew, hana ki ong ba u dei u tnad dieng tlai ba la dep kyrkhu u phadar, ki da tynsat ha kamra, ki ong u don ka bor ba phylla ban iada ia bun jait ki jingma. Ki Khasi hyndai kiba dang bat niam ki don la ki 'rishan' (jinglehniam ba la buh kyrpang ban tynsad ha shyngkup ïing) hynrei mynta te ym iohi shuh ia kine ki 'rishan', hynrei la iohi pynban da ki tnad tlai. Haba nga peit nga peit ia kine ki phadar i tynnad shi rukom, kumno ki nang ban pynieit iaki kynthei khynnah, kiba duk ba riewspah. Tangba kiba sianti phi kine ki jait bynriew. Ha ka jingiohi jongnga ka niam

kumba ka paw ha ka pyrthei mynta ka long tang ka business jong u briew, la ong ka kong Hirani. Nga te kong ban ia kren shaphang ka niam te ngam don idea ei ei ruh em, niam Khasi ruh ngam tip hi, niam khristan lei lei ka sdang na ei bad kut ha ei ngam lah sngewthuh, ong u Lar.

Ha kawei kajan miet tang shuwan na jingbylla, u Lar u lakem shohthait ka met, tang shu dep dih sha ja peris, u Lar u demkai noh ha ka jingthiah marshiliang bad ka Wilin, mar kumta hi u la shu nang ring tlot ring tlot bad u la iohthiah noh ngai.

Ka jingdum jong ka miet i kumba ka wan kham stet ban ia kaba ju long, baroh arngut lyngai ki la shah kynoi ha ka pneh jong ka mariang. Ka lyer khriat ka sdang ban beh bad ki bor ba maian ki sdang ban hiar thma da ka bor bakhraw pyrshah ia ka jingim jong kine ki para, mano ba lah ban tip baka paradise jong ka Eden ba thiang kan sa lip noh shen na ki, mano re mano don i ban nang leit shuwa noh sha ka lynti kaban ym wanphai shuh junom. Katba ki nangong ka jingsuk bad ka jingskhem bha, hynrei ka kordit bad ka jingjot ka wan kynsan kyndit. Jriap jriap la pah ki sim ïing, ki da kyrkieh ban phet rieh, sui u lyoh ba dum u wan ban kah bad la iohsngew ia ka jingpah ki sim bneng ha ka sur ba phylla, ki myrsiang ki jlew kumba don mano re mano ba la shim noh ia ki khun jong ki, kumjuh ki ksew ki wiar kida khmied la ki khmat shatei

sha ki lyoh ryngkat bad ka sur ba sngew synei. Kaei ka ban wan j·a ym don ba lah ban tip hynrei kaei kaei te kan sa jia. Mynstep ki syntiew ki phuh, hynrei jan miet khala khala ki shu tlor noh, ha sahit bneng la iohi ia u lyoh ba shat phyrnai hynrei kumne kumne u shu jah noh jar ym tip shaei, ki syrngiew kı nangjrong nangjrong bad ki kdew ba ka jingsep noh jong ka sngi ka la jan.

Ha ka shiteng synia, u I ar u la kyndit na kaba iohthiah bad u la iohi ia ka Wilin ba ka thiah lyngktop bad ka da phai lyndet na u Lar, katba u dang peıt ia ka met ba parg jong ka um lah shuh ban kun khlem da jaw urrmat. Hangta u kynmaw ba mynshuwa ka met jongka, kaba shu pdeng ka jingsngaid, kumjuh ka rynieng jong ka kam da lyngkot than, u shñiuh uba kdor saphoh bad ba jem itynnad, ki khmat kiba pyllon bad ba wandur bha, ki ngap kiba saw lieh itynnad bad ba ishoh jingıeit, kumne u phai dien biang ia ki sngi ba la leit noh, kumno ba ka la sdang ka jingieit. Sa shisien pat ka wan shat phalang ka dur ba pura jong ka ha ka por ba ka dang samla...... hynrei mynta pat balei kumne ? kumno keiñ kan long ia I ngam tip shuh, ki syngkhlieh ki shu jhieh da ki ummat ka jingsngewsih. U ruh um banse ban phai lyndet noh shuwa shipor namar ka shadem ka rhem bad sngew kum ban bthei. Hala mynsiem u la pyrkhat, lajan baroh ki paralok jong u Lar ki la wan peit ia ka Wilin, ba wat ka kong Hirani ka trai 'iing

ba atlukhi ruh ka la wan pachat jingbam rneng. *Balei sha I mei im shym la wan ha-duh kine ki sngi tip ki bun kam ha shnong ne kim tip ba i deng Wilin I pang jur. Ba kin da tip ba I pang jur ki la dei ban wan jngoh.* Tharai ki mut ba shu pang malu mala. la shai dangstep te ngan leit mih noh sha *Bishnapur,* la puson u Lar hapoh ka mynsiem.

Ha kajuh ka miet ka kong Hajar ka la phohsniew shaphang u Lar. Haba kala kyndit bynriew, kata ka jingphohsniew ka la ktah jur ia ka mynsiem jong ka pad dang step phyrngam ka la khie noh na kaba thiah. Balei kumne kmie phi khie step mynta shisien ? I a kylli u Rubadon. Tip keiñ kpa, nga shu sngewwit aiu re ka mynsiem. Hynne mynmiet nga la phoh-sniew ia u Lar ba nga la iohi ia u ha rngai ba u da riam jot bad u da ijew mynsiem u da kieng la ka pla kaba jot bad kyndop kyndop u da mareh sharum shaneng. U ne u khun jong nga u ban sa shem jynjar. U tang shu iashong bad i Wilin lei lei nga shu i kumno re kumno ia une u khynnah, bunsien ka mynsiem jongnga ka shu phai khmat tang sha u. Katba ia u Khaiñ pat de haba u la don sha dkhar la katta ki bnai ruh ngam ju sngew pisa mynsiem kumba ka long ia u Lar. Ngam tip shuh shisha shaphang une u khun baieit jong nga. Haba nujor bad ki-wei ki para khynnah, um da ipoh than ka ryn-ieng bad ka dur ruh kumjuh, ka snieh doh kaba pliah bad ka khmat ba shai phyrnai bha, haba u rkhie ki bniat kiba ryntih ki paw itynnad hynrei kawei kaba ngam lah ban sngewthuh,

haba nga peit ia u na dien ha ka por ba u iaid u ju mlien ban dem ka khlieh bad i kumba u don kaei re kaei kaba ban khia ha u. Bunsien nga shu tyrsiang kumno re lada tang shu poi kynmaw shaphang jong u. Nga te kpa ngam sngew neh shong shuh shu hit hit beh ka mynsiem, mynta ka sngi te ngan leit noh sha sor. Tip u Lar u long kumno keiñ, ong ka kong Hajar, bad ka da khylleng ummat katba ka dang khreh. Nga ruh ngan leit lang phi kmie, nga klet ban iathuh iaphi ba mynhynnin hapoh khlaw katba nga dang shongkai bad dih duma shuwa ban kit dieng iap, shu wan swait lai sien lai wat ka tyngab, ka da kynther sner ka pah kynud kumno re, nangta pat ka leh kjuk...... kjuk...... kjuk...... Aaa-ak. Mar kumta hi nga shu kynmaw ia u Lar wa balei kumne mo kmie ngam lah sngewthuh. Nga kham kynmaw pynban ia u Lar ban ia ka duh duh wat la ka long ka khun kynthei marwei, to keiñ kmie ia khreh noh wut wut rah pisa kham bun phi mynta ioh donkam kiba pli, ong u Rubadon.

Baroh arngut ki la kiew kali ban leit sha Shillong, ka kong Hajar ka la shong ha kyndong jong ka seat kali katba u Rubadon u la shong kham pajih na ka. Hapoh kali bad no bad no kam shym kwah ban ia kren briew, ki paralok lada kim kren ar ar-sien ia ka kam ichsngew, ka jingmut jong ka, ka het sha ka pyrthei ba jngai, ka shyntur jong ka ka tyrkhong bad ka mynsiem ka khih pisa, haba wan ka jingsuh hir hir ha ka dohnud ka la

tap noh da ka jaiñ ia ka khlieh bad ki ummat ki shuhap bad tlor khlem sngewthuh. Ka la kwah ban poi noh kloi sha Shillong. Tang poi hajan Military Hospital, baroh arngut ki la hiar noh na ka kali bad bran bran kila leit sha Bishnupur. Shuwa ban poi ha phyllaw. na sha jngai u Mar u la iohi ia ka kmie, bad pyrta I mei I mei, bad u da wan mareh ban rah lem ia ki pla jong ka kmie. Ka duh duh Sngewbha ruh ka la mih shabar bad wan ban snoh ia ka kmie. Hadien ba ki la iashongkai shiphang, u Mar u la ong 'Hynne mynstep la wan mih I Bahdeng shane bad I ong ba shitom jur I deng Wilin, ngi lei lei ngim tip ba pang jur kumta, ngi mut ngin sa leit peit noh ia i shibit janmiet'. Nangne ha Jaiaw ruh phim tip seh bashitom? la kylli ka kong Hajar. Ngim tip keiñ, mynha kato I bahdeng I iathuh ba shitom malu mala bad i ong hana ym lei lei, te ngi ruh ngi khlem ioh leit peit shuh. Ngi dang tharai ba i la koit, kawei ruh ym don ba wan iathuh ba pang jur, sngew synei phi ia I Bah deng, ong u Mar.

Ha kata hi ka janmiet ka la khreh khrum khrum ban ia leit sha Jaiaw Langsning sha ka jaka ba shongwai u Lar. Ha kata ka sngi u Lar um shym leit shaei shaei, marwei u la shong pyrkhat ha ka kamra. 'Katto nga la wad lut ia ka jingiarap baroh, hynrei ym don kano kano ka dak jong ka jingkyrmen, baroh ki jingpyrshang ki long lehnohei', la puson u Lar ha la ka mynsiem.

U Mar u la ong ia I duh duh Sngewbha Iarlin. 'Dei hyn-noi hyn-noi ka kamra hi sah jong I Bah deng, Hooid dei hyn-noi keiñ, tharai ki ia-en hapoh ïung'. Jneng pyniang ryndang u Lar bad jriang u da pynshah la ki shkor, mano kumta ba wan kren tien shnong, u da mih kynsan bad iohi khrui ia ki para ryngkat bad ki kmie ki kpa. Mar kumta u la shu lung ka mynsiem hynrei u la shu pynsih rangbah ban lait na ka jaw ummat. Phi wan mynno mei? Donbok phi wan shane. nga la sngew kulmar ha kine ki sngi, ha kaï pang sa ka pep bylla, ban neh slem kumne te ... ong u Lar. Nga wan mynne mynstep keiñ khun, ngam sngewsuk shuh ka mynsiem, nga la shu khreh rwing mynne mynstep hi ban wan shane ong ka kong Hajar. Me khlem leit wad dawai seh? kum kine ki jait jingshitom donkam ban sumar bha, bun bah ki kynthei ki la duh ei la ka jingim tang namar bym biang ka jingsumar. Ia leit buh noh sha Hospital Lawmali, long kumno kumno ruh ha khmat ka jingsumar te ka pher, ong u Rubadon.

Nga ruh sngewdei ia kata namar shu sumar shi sumar ha ïing kam long, lymda ym don jingiarap. Bha ban leit buh noh sha Hospital, ki doctors kin sumar, la ong ka kong Hajar. U Lar u la shu sngap jar, hynrei ha la mynsiem u dap da ka jingpisa kaba jur, ka dohnud ka thnam bad ka shlei da ki jingpyrkhat bym lah ban shem ia ka jubab. 'Mei ka bha ba ngan leit buh noh sha Hospital, nga la pyrshang ban sumar, ngi la phah du-

wai ha I pastor Reginal bad ha kito ki sngi i kumba i la kham iarap, i la da mih ban shongkai ha baranda bad i la kham lah ban bamja hynrei nga lyngngoh ba ka wan pa ka wan kynrup biang kane ka jingpang, bha ngin ia leit buh noh sha Hospital ong u Lar. U Lar u la shu khreh la ka khreh ban pynbiang ia ki jingdonkam shuwa ban leit buh sha Hospital. Hadien kata u la shu leh lyngngoh bad iaid bunkam sharum shaneng bad ha kaba khadduh u la ong 'Ei mei ale hangne khyndiat' ka kmie ka la leit sha jan jong u, 'peit seh mei ngam don pisa ei ei ruh em mynta tang shi naia ruh ha ka pla, phim don pisa mei ban nangai ia nga. Ka pisa ba ioh malu mala ruh ka la shu lut noh tang ba pang I kong deng Wilin'. La iathuh u Lar ha la ka jong ka kmie. Ka kong Hajar tang kut ka ktien ym pat da kut bha ka la tare pisa ha ka pla bad ai ha u shihajar tyngka (Rs.1000). Hadien ynda la dep khreh ki la leit shim taxi na Jaiaw Robert Hospital ban leit buh noh ia I Wilin sha Hospital Lawmali.

LYNNONG IX

Ynda la poi ha Hospital, ka kong Hajar bad u Lar ki la leit ia kynduh ia ki Nurse (Sister) ban wad jaka thiah. Kila rung sha kamra ba shong ki nurse. Balei balei Bah phi shu rung ruk ruk kumne, ap ap shabar seh ngin sa khot, la ong kawei ka nurse. U Lar bad ka kong Hajar ki la ap shabar hynrei katno katno ym don ba khot 'Balei ym pat ioh rung shapoh? la ong u Rubadon. Em phi kpa kane ka nurse hangne kaba ialeh heh palat, nga da ingiah ia ki, ong ka kong Hajar. U Rubadon u la tan ia ka jingkhang, 'lah ban rung kong, la ong u Rubadon. Rung rung bah, baleh aiu? La kylli I nurse I ba la kham tymmen. Phi i kong don i wei i khynnah iba pang bad ngi la wan ialam ban buh noh hangne ha Hospital ong u Rubadon. Khot khot ia ka hangne, la ong biang ka nurse. Ka Wilin ka la ieng da ka jubor bad ka la shong ha ka ben. Phi pang kumno, ba phi itlot katne katne ong ka nurse. Tip ngam nang batai nga shu tlot ngai ngai te kong jubab ka Wilin. La dap bnai ne, kumno la kylli biang ka nurse, tip keiñ kong. jubab biang ka Wilin. Kumno phim tip ia kata ruh?, uta u lok u sumar ne kumno? kylli ka nurse. U sumar phi kong, jubab biang ka Wilin, Ine I ba mynta I dei I ba nyngkong ne kumno, la kylli biang ka nurse. Hooid Sister jubab ka Wilin. Oh! kata te dei ban sumar bha phi, ka bha phin wan kha ha Hospital ban lait na kiba bun kiei kiei, ong ka nurse. Hooid keiñ kong, ka sorkar ka la khreh khnang ia ki Hospital na ki bynta kiba pang, la pyn-

bud sa ka kong Hajar.

Mynta ka miet te la hap ap miet noh ka kmie namar nga iohsngew ba kim ju shah ban ap da u shynrang, tang 'shimiet te ym lei lei phi kmie ne phi ong kumno? ong u Rubadon. To to kam lei lei phi kpa ngan ap shitom noh manga mynta ka miet, ong sa ka kong Hajar.' Ha kata ka miet ka kong Hajar ka la ap miet ia ka Wilin. Ka long ka sien kaba nyngkong ia ka, ba kan wan sah miet ha Hospital. Kaba phi ka khlem iohthiah tang shikhap ka khmat ruh, ka lyngngoh kumno ki nurse ki iaid sharum shaneng baroh baroh shimiet. Teng teng ka itieng ia kito ki nongpang ba ai drip bad pynrung jri na khmut Ka la shu set khmut lynter namar kam lah shah ia ka jingsma hospital. Bad ka la shu pynbyrngia ia lade tang ha kaba ktha kwai.

U Lar ha la ka kamra u la pyrkhat shaphang ka Wilin. 'Ah lada tang isynei u Blei ba ka kong deng kan kbit noh kan kham suk ia nga. Kawei ruh ngan ioh ka por ba ngan leit bylla, hynrei ban long kumne shi kumne te nga la poi sha ka dum ka bud ka stad, 'puson u Lar. Dangstep phyrngap u la khie noh na kaba thiah bad khreh shet khreh tiew khnang ban poi biang por sha Hospital. Tang shudep ki kam baroh u la mih na ling bad iaid da ka slipar jri kdop kdop kdop ryngkat ka pla jur ha ka kti. Poi ha Iawmali, ka Hospital ka dang khang bad tang shiphang u nongap jingkhang u la phie bad u Lar u la leit

rung sha ka kamra ba thiah ka Wilin, Me la kloi wan du, dang katta me la poi ? la ong ka kong Hajar Hooid kein mei, nga khlem ioh-thiah mynne mynmiet, nga khie noh dangstep; ong u Lar. Nga lei lei hangne ha hospital te me nga khlem iohthiah tang shi khap ka khmat ruh. Nga pyrshang ban thiah hynrei khlem ioh thiah. Ni nga i synei bad i sangsot ia ito i ba pang ba thiah ha kyndong ba la shah pynrung jri ha ka khmut. I la shu ud bad kyrthad ba-roh shimiet. Shibit sa phah thiah shngain noh ia i duh duh, sa leit khot ma me na Bishnapur, ong ka kong Hajar ia u Lar. Ki la ia shongkai shiphang bad ka Wilin i kumba ka la kham kyn-rong khyndiat na ka jingpang. Bad ka kong Hajar ka la ong. Nga te ngan leit noh shuwa sha iing phi khun, ngan sa phah ia I duh duh ban wan ap miet ia phi, ngan sa wan biang la shai janmiet, donbok nangkoit noh. Nga ruh ngan leit shuwa phi deng ngan sa wan biang shibit ryngkat bad i duh duh, la ong u Lar ia ka Wilin. Ka kong Hajar bad u Lar ki la ia mih ryngkat na hospital bad u Lar u la leit phai sha Ja'aw katba ka kong Hajar ka leit sha Bishnapur, shuwa ban ia khlad, u Lar u la ong 'sa ong ia i duh duh ban rah ia sha hospital shibit janmiet mo mei.' To hooid ngan sa ong ma nga ong ka kong Hajar. Tang poi ha iing u Lar u la khlieng u la sait hi ia ki khiew ki pliang hadien kata u la thiah kai noh. 'Balei kein kumno ka jia ia i kong deng shu pang shi pang ba lada in koit kloi noh nga la ioh lad ban leit bylla la kumno kumno hapoh kane ka taiew, u to u bah Boni

te u babha phi u to u briew u la iarap ianga Rs. 3000 tyngka bad mynta la jan dap arbnai nga khlem ioh leit trei shuh bad u. Ha kane ka taiew te ngan leit trei noh, hynrei tang ban thied jain sop khyllung ruh ym don pisa, sa ka met raikhoh kumne ka dud khyllung ruh hap ban pynbiang, nga sngewthuh ba ka jingdawa ka long kaba jur. Ngam banse ban nang pan pisa biang na i bah Boni bad ngan sa ong ba in nang khate ia ka tulop jong' nga la puson u Lar. por janmiet u Lar u la leit sha Bishnapur ban leit khot ia i duh duh Sngewbha ban leit ap miet sha hospital. Tang poi ha Bishnapur u la rung sha ïing bad u la ong. phi la dep khreh duh duh ?. Nga la dep bah deng, jubab ka duh duh. Sngewbha nangta baroh arngut shipara ki la iaid da ka kjat naduh Bishnapur shaduh Lawmali, poi ha Lawmali hospital u la leit rung haka ward ba thiah ka Wilin bad i kumba la nangkham i sting shuh shuh ka met. Ka la lah ban iaid hapoh kamra, phi la kham iarap kong ? La kylli ka duh duh. Nga sngew kumba kham iarap phi duh duh. Shibit ka miet phin ap miet ma phi mo duh duh ? la kylli ka Wilin. Hooid kein in ap miet noh i duh duh, ym lei lei la i kham iarap kumne ong u 'Lar.

Hadien shiphang la wan mih sa ka kong Khriap 'ka kmie jong ka Wilin. Pha sngew kumno mynta Wilin? la 'kylli ka kong Khriap. Nga sngew kham iarap khyndiat phi mei la jubab ka Wilin. Ka bha ba phi la wan sah lypa ha hospital 'nga ruh ngan sa ong ia ka

Theirit ban wan ap miet lem ha kine ki sngi, ong ka kong Khriap. Nga mut ban ong kumta keiñ kiaw hynrei te la shitom kumno ba ngan leh, ha kine ki sngi hi ngan sa hap leit trei bylla biang sha Mawlai tangban ioh kynshew pisa malu mala hynrei nga la sngew ia lade ba nga la poi ha ka khim khait, sa ong keiñ kiaw ia i Theirit ban wan ap miet lem khnang khnang ia i deng Wilin, la kyrpad u Lar ia ka kong Khriap.

U Lar u la leit sdang shimti biang ia ka kam ha ka karkhana ot dieng u Bah Boni. Dangstep u la leit ia kynduh ia I. Haba u Lar u la poi ha Baranda, are bah Lar donbok phi la wan mih nga pisa jingmut kumno banleh, hynrei phi la wan hi kumne te ka la bha shibun, sngewbha wan trei noh mo bah Lar. Namar la shu sah kut ki kam, la kyrpad u bah Boni, ngan sa wan noh keiñ bah nga sngew biej ba nga la pep slem tangba ngan sa leh kumno, ha ka pang ngam banse shuh ong u Lar. Ha kata ka janmiet ka kong Synriap ka la wan mih sha karkhana bad ka tang shu iohi ia u Bah Lar, are bah Lar phi la wan trei biang bad ngi seh. Hooid kong nga la wan biang ong u Lar. Kumno phi la leit buh sha hospital ia ka Wilin ? kylli ka kong Synriap. Hooid kong mynta la shi taiew i la sah ha Hospital, jubab u Lar, Sa wan tista noh mo bah Lar namar ba bun ki kam ka la shu sahkut. I Bah la jan man ka miet I la kynmaw tang ia phi, namar ban wad da u wei ruh salia, ki khasi te uno uno ruh ki long hi ki juh, ong ka kong Synriap.

Ka Theirit ka para ka Wilin, ka duh duh Sngewbha Iarlin ka para u Lar bad ka kong Khriap ka kmie ka Wilin ki long kiba la ia shah shitom lem kylliang kylliang ha kaba ap miet ia ka Wilin ha hospital. Kumba artaiew ki la ia ap miet kylliang kylliang bad u Lar u la shu leit mih tang mynstep bad janmiet. Ha dien kata ka Wilin kam da donkam shuh ban wan ap miet namar ka la nang ioh bor katba nang mih ki sngi. Ha kawei ka sngi la wan u doctor ha ka kamra ba thiah ka Wilin, u la jngoh bad examin ia kiba pang bad haba u la dep examin sa ia ka Wilin u la kylli, shaei kong phi sah? Nga sah ha Ja-. iaw Langsning phi doctor. Ia jubad ka Wilin Phin hap sah kham slem hangne ha hospital namar ka met jong phi ka donkam iaka jing sumar ba biang. Sa thied kito ki dawai ba nga la thoh bad sa dih tista bha mo, la bthah u doctor. Hooid doctor la jubab ka Wilin Ki sngi ki her stet hynrei ka Wilin ka la sngew ngiah ban sah ha hospital bad ka la pyrkhat 'Tip ngan sah slem ne knmno hang-ne, ban hap sah slem te nga la thait phi'. Ha kawei ka sngi katba u Lar u dang thad ia ki jaiñ jong ka Wilin ba la wanrah na hospital kumba ju that barobor. Ka kong Hirani ka la pyrta Ei bah Lar wat wan thad jaiñ shuh ha kine ki sainar hangne ioh bit jingpang kumno re kumno, khie shimnoh bad thad shathie sha jan paiñ khana bad shu tawah ha kito ki dieng ker kper. U Lar u la lum noh ia ki jaiñ ba la dep thad bad u leit thad noh sha jan paiñkhana. Haba u la wan rung ha ïing u la ong shish

kane ka briew te kaba la sniew palat, tangban thad jaiñ ha ki sainar ruh hana ym bit ba sa bit jingpang. Ka jingpang jong i deng Wilin kam dei kaba iabit, ka jingibicñ kane ka briew ia ki nongshongwai te la palat, pleng ki briew kim neh ban shongwai hangne dei na ka jinglong haramni jong kane ka briew. Kine ki khun ruh kiba i kyrot haduh wow, kine ruh kumjuh hi la shai la shisngi.

Tok tok tok la wantied ïing u Hamboi, u da pyrta bah deng, bah deng, u Lar u la sngewthuh tang na ka sur ba u dei u Hamboi u paralok baieit eh jong u. Rung Rung seh boi, la ong u Lar. Ade nga da sngewdonbok bha phi la wan mih ha ka por ba nga donkam eh ia phi, ong shuh shuh u Lar. Balei mo bah deng kumta iathuh keiñ kaei kata ? la ong u Hamboi. Phim iohsngew ba lait ïing sha ei shaei phi kiba trei contract phi kham ia kynduh briew, de nga da sngew ngiah phi Boi ban dangsah slem hangne, tip shuh lashai ynda la ioh khyllung lei lei kane ka kong trai ïing kan im tang ka tim bad la ioh sabuit ne skai saki khyllung. Sngap seh tang ban thad jaiñ ha u sainar jongki ruh ym shah hana ioh iabit jingpang. Pyn kylli ïing lem mo? nga jynjar bha ha kine ki sngi. ha ka beh trei. sa ka leit hospital, ni nga da sngew syllang, trei sa ka duk, ban long sah kumne te ym shan pyrthei, ong u Lar. Kum kato ka briew shu don ei ha pyrthei, tangba phin ong kumno baroh baroh kine ki trai ïing ki long kum juh, ka Seng ki Nongshong wai ka la

shu jah la ka jah sha rngai .... Ap shitom arbnai, sa leit sah noh ha ka ïing jong ngi ha Jaiaw Laitdom jan pynnoh jingthang briew, ngi dang shna mynta ong u Hamboi. Kata ka biang eh keiñ ong u Lar. Mynta phin leit sha Mawlai ne kumno la kylli u Hamboi. Hooid ngan hap leit bylla, pep shi pep te la iap artat, ong u Lar. Ia noh kata kiew noh ha ka kali jong nga, ong u Hamboi. U Lar u la leit ryngkat noh bad u Hamboi, hapoh kali u Hamboi u la ong 'shim phi bah deng iarap lem ma nga iaphi' u da sei saw tylli ki kot shispah. Em phi Boi ynnai sa ia peit biang hadien phi ong u Lar. U Hamboi u la pynthep la ka pynthep ha ka pla jacket jong u Lar. Poi hajan Mawlai Petrol Pomp u Lar u la hiar noh. Sa leit suk mo ong u Lar ia u Hamboi. Phi ruh, donbok ka deng Wilin kan ioh mih kloi noh na hospital ong u Hamboi.

LYNNONG X

Sawphew sngi pura, ka Wilin ka la sah ha Hospital. Ha ka 27.3.92 u doctor u la ong ia ka Wilin 'phi sa ong ia kiba ha ïing ban wan la shai ka sngi namar ngin hap ban shu puid noh iaphi la shai ka sngi 28.3.92 kynmaw mo. Tang shu iohsngew ia kita ki kyntien na u doctor, ka Wilin ka la shu smiej lypa bad tyrsiang har ka met, ka la shu kem kyiuh baroh shirynieng, haduh ba kawei ka paralok ba ia wan thiah pang lang ka la ithuh bad ka la ong 'Em kam lei lei phi kong wat pynrit mynsiem ia lade'. Ha kata ka miet ka Wilin kam iohthiah bha shuh ka la shu kyndit thret shi thret. Ha ka 28.3.92 ka kong Khriap, ka Theirit bad u Lar ki la poi shuwa ia ka por plie hospital. Baroh laingut ki la ap ha Baranda bad ki da khmih lynti lano u nongap jingkhang un plie noh. Tang mar ia plie kila iaid stet bran bran sha kamra ba thiah ka Wilin. Shaei ito ba thiah hangne kong? La kylli u Lar ia ita I ba thiah marjan. Myntan myntan ki dang leit rah sha kamra puid, shu ap noh ha baranda jong katei ka kamra mo, la ong sa ma ka. Hadien shiteng kynta ba ki la ia ap hangta la wan mih kawei ka nurse, phi, phi dei kiba ha ïing ka Wilin, la kylli ka nurse. Hooid sister la jubab ka kong Khriap. Phi la donbok palat phi la ioh arngut ki khun kynthei suda, twins, ki khlaiñ bha ki khyllung. Sa shiphang ki la wanrah ia ka Wilin ha ka kali krong thiah nongpang ban leit rah sha ka kamra post maternity ward. Ka kong Khriap bad ka Theirit kila ia ap ia ka Wilin ha Hospital, katba u Lar u la let

phai noh sha ïing sha Jaiaw Langsning. Tang shu poi ha phyllaw, phi dangwan na hospital bah Lar? la kylli ka kong Hirani. Hooid kong, nga bun kam mynta ka sngi, nga hap leit sa sha iew, ong u Lar. Balei la ioh khyllung ka Wilin la kylli biang ka kong Hirani; hooid kong, ioh arngut kynthei suda, twins ong u Lar. Donbok bha keiñ kata arngut shi sien ioh. kumno ki khlaiñ ki khyllung; kylli ka kong Hirani, ki khlaiñ kong juhab sa u Lar. Arngut te la jynjar, kata phi la hap wad nongiarap ban sumar hynrei ka Wilin te ka la shitom phi bah Lar ong ka kong Hirani. Kaba dei keiñ kong tangba ngan leit shuwa phi nga kyrkieh ba bun kam ong u Lar.

U Lar u la rung sha ïing bad shongkai shiphang nangta u la leit sha Mawlai ban iathuh ha I bah Boni ba um ioh ban wan trei mynta kumba arsngi namar ba dang ioh khyllung ka Wilin. Na pajih jong ka phyllaw, u bah Boni u la kylli, phim wan trei mynta ka sngi bah Lar? Em bah, lashai ruh ngam ioh wan trei ba dang ioh khyllung I deng Wilin. Ngan sa wan la shisngi mo bah, ong u Lar. Ioh kynthei ne shynrang bah Lar? la kylli u bah Boni. Kynthei suda baroh arngut bah; 'twins, ong u Lar. Ah-de kata phi la donbok sat, ka bok jong phi la kat ka knup maram. Ki khlaiñ bha ki khyllung? la kylli u bah Boni. Hooid bah, ki khlaiñ bha, I deng Wilin te I tlot ba dang shu dep shah puid, la iathuh u Lar. To kata bah Lar nga ruh ngan sa wan mih sha hospital, u bah Boni.

Kumta u Lar u la mih noh na Mawlai ban leit sha iew ban thied jingthied na ka bynta i Wilin. Ha la i bor barit bad hapdeng ka jinglong duk, u Lar u la pyrshang ban pynbiang ia ka jingdonkam kum ha kane ka por ba dang ioh khyllung, u da shakri hok bad pyndep la ki jutang ka jingkular, Na ka daw ka jingtlot jong ka met u doctor u la bthah ia ka Wilin ban sah sa shiphew sngi shuh shuh ha hospital. Ha kine ki sngi te dei tang ka kong Khriap bad ka Theirit kiba la ap miet kylliang kylliang ha hospital. Na ka jingtlot san jong ka met, ka Wilin ka la shu pyneh dohiap kumno ban sumar ia ki khyllung. U Lar ruh u la shah shitom la biang kumno u la march sha hospital, nangta sa ka leit bylla mynsngi mynsngi, jingjang sha iew, jingjang sa sha hospital bad u la sngew ia lade kum u nongphet dak jong ki Syiem hyndai. Nalor nangta sa ka trei kam ïing, sait jaiñ bad kiwei kiwei- Hadien shiphew sngi ka Wilin ka la mih noh na hospital bad wan on da ka taxi sha Jaiaw Langsning. Poi ha ïing wat la kam da khlaiñ bha, hynrei ka la sngew kylluid war ka mynsiem, ka Theirit ka para ka Wilin ka la bun kam kumno ban khreh jingbam ia ki khyllung. Dang step bha ha ka sngi kaba bud ba ki dang shu wan sah ha ïing, ka kong Hirani ka la wan hiar shapoh kada pyrta ; bah Lar ; bah Lar, balei kong la jubab u Lar. Ka Wilin ka la mih na hospital la kylli ka kong Hirani. Hooid kong jubab u Lar. Kumno ki khlaiñ bha ki khyllung kylli biang ka kong Hirani. Ki khlaiñ kong,

tang ba I deng Wilin te im da khlaiñ, la jubab u Lar. Ka kong Hirani ka la wanrung ha kamra bad jngoh ia ki khyllung na pajih ka da ong artat, 'arngut ruh ki heh mo kita ki khyllung, to donbok kin iakoit iakhiah bha baroh arngut', ka la mih noh bad khot ia u Lar shabar 'peit shane bah Lar mynta kyrduh um bha ka um ka duh kloi ha kine ki sngi, ba sniew ki pipe na Mawphlang, sa tang um sorkari noh mynta mo, ynda la kham pahuh sa tong noh nangne ruh kam lei lei'. Ong ka kong Hirani. U Lar u la rung sha ïing bad ka Wilin ka la ong, balei bah deng ka khot iaphi shabar? Tip shuh kane ka briew te kaba haramni palat, ym don shuh ka trai ïing kaba kham sniew ban ia ka, nga la kwah lait noh nangne, nga sngew ia lade kum ka ba shah set hapoh ka ruh hynrei ka lad kam pat plie. tang shu dep ka ïing jong u Boi hajan Jaiaw Laitdom ngan krad noh nangne, ong u Lar.

Ka Theirit bad u Lar ki long tang maki kiba pynlut por ha kaba ap um sorkari, ha ka jingshisha ka um ha ka compound ka kong Hirani ka biang bha bad tang teng teng ka duh na kano re ka daw jong ka jingthud jong ki pipe um hynrei dei ka mynsiem kaba kuhiw bad ba at lukhi kaba pynlong ia ka kong Hirani ban ym shah tong um ha compound jong ka. Saw tylli ki top um baheh ki shu shlei lynter bad ka nongwan saitjaiñ ka lah ban phler shiphew sien kawei ka banian bad ka um ka shu biang hi, katba u Lar bapli u hap ban ieng laiñ ha kor um sorkari. Kaba

sngewsynei shuh shuh ia u Lar, u la hap ban leit thad jaiñ sha jan paiñkhana, teng teng beh ka lyer bad hap noh sha nala, teng teng sa ka wan bret ñiut ki khynnah, u la sngew sangsot haduh wow ia kane ka jingshah leh jot. Bunsien u Lar u la hap leit saitjaiñ haduh umshing ban ioh phler khuid bha ia ki jaiñ bad kham bha ka jaka thad.

Ha kawei ka janmiet ka theirit ka la thad ia ki jaiñ khyllung ha ka polo rit bad syang ha ka shawla. Thlap-thlap la wan hiar ka kong Hirani shapoh. Balei Bah Lar, pyrta ka kong Hirani. Balei kong jubab ka theirit, phi leh aiu la lyuh ka ïing sha jrong katta katta, sma tdem rnga haduh wow sei sei kloi shabar, te phi leh kumne te ym long ioh pang sa ngi kiba sah sha jrong, iong lut sa ki pyrda jong ngi, la wan kren dom ka kong Hirani. Balei kong (Lar) kane ka trai ïing ka shu i dom lynter kumne kylli ka theirit ia u Lar. Tip shuh kane ka briew, thad jaiñ ha u sainar jong ki ruh ym long, iong um na ka kor jong ki ruh ym long, thang shawla ban syang jaiñ khyllung ruh ym long, bansah kai kiba ha ïing ha ka por ba shitom ruh ym long, shu ym long nadong sha dong, kaei kaba long ha kane ka briew ngam tip shuh......... Ah balei nga shem jynjar bad kordit katne katne......... ong u Lar.

Ha kawei ka miet ka la don jingkhawai sngi kha ka khun khadduh ka kong Hirani, naduh mynsngi ki la iabun kam ka ot syiar, ka shet doh blang, doh sniang haduh ba ka compound

ka la sma umphniang sdieh bad musla puk. Ki paralok ki la wan tuid sha ka jingkhawai ba la khreh bha bad ki leit phai hadien ba la pyndap pura bha. Hynrei ki nongshongwai ha ïing jong ka ki la shu pynrit la ka mynsiem, ki kmie ki da hukum tyngeh ia la ki khun ba kim dei da lei lei ban mih shabar ha kata ka sngi. Hynrei maki pat kida ia shad ia kmen haduh shibaje mynmiet. ki da tem da ka deck ki da pyllait full volume haduh u Lar, ka Theirit bad ka Wilin ki la sngew kulmar bad kem shit puk. Kita ki khyllung hapli ki la pisa bad khlem iohthiah baroh shimiet wat la ki la iam hynrei mano ban sngap ia ki, ka long kum ka sur ba maia hapoh ka ri khlaw. Ka Wilin ka la pyrshang ban pynen ia ki khyllung da ki bitor dud bad ka buiñ hynrei baroh arngut kim treh satia ki la shu kyrngah la ki khlieh.

Hadien shi taiew ka kong Hajar ka la ioh jingtip ba ka Wilin ka la kha synrap ar ngut kynthei suda. Mar iatip ia kata ka jingjia ka kong Hajar ka la khreh ban wan sha shillong. Ha kata ka miet ka la shu sngew myllung ia u Lar bad ka la puson ha la ka mynsiem 'Katto u la iakynduh ia ka jingeh, ha ka shah thnum ha ka trai ïing, sa ka pang ka Wilin, ha ka shah niewbeiñ ba leit bylla karkhana, i kumba ki jingeh ki nangman khraw katba nangmih ki sngi, ah lada une u khynnah un jin da la sangeh shuwa ka wad briew un ym da la shem lanot katne katne, namar bunsien ngi ju thaw hi ia ki jingeh bad sa kynnoh ba ka long ka jingpyniaid jong u Blei, sniew bok une u khyn-

nah u la shim ia ka sien jam kaba bakla bad yn leh shuh kumno mynta .. .. ong ka kong Hajar."

Dangstep ka kong Hajar ka la mih na ïing bad ka la kiew kali na jan shnong bad tang shu poi hajan Military hospital ka la hiar noh bad leit beit beit sha ïing. Ha kata ka sngi ym shym don mano mano ha ïing. i duh duh Sngewbha iarlin bad u Mar ...... ki la ia leit sha school bad ka kong Hajar ka la shim ia u shabi na ka jaka ba ki buh bad plie ia ka ïing. Ynda por janmiet I duh duh Sngewbha bad u Mar ki la lyngngoh haba ki la iohi ia ka kmie ba ka don ha ïing. Ha kajuh hi ka janmiet ka kong Hajar bad I duh duh Sngewbha ki la ia leit sha Jaiaw Langsning, sha ïing u Mar. Mar ia poi ha phyl'aw ka Theirit ka la ong 'I kmie I bahdeng I wan shane kongdeng, ki ia wan lang bad I duh duh. Ka Theirit ka la mih sha baranda bad ka la kylli phi wan mynno kiaw?. Nga wan mynne hi, nga tang shutip ba la ioh khyllung ka Wilin ka mynsiem jong nga ka kwah ban iohi ia ki khyllung ka wei ruh nga sngew sah nud ia I Wilin tip kata ka jingshah puid ka long kumno ong ka kong Hajar.

Ym slem hi, la iohsngew ba u Lar u la wan bad la lah ban sngewthuh tang na ki jingsawa ki juti. Tang shurung ha ïing u la iohi ia ka kong Hajar bad u la ong, oh I mei phi ia wan shane nga la shu khmih lynti lano phin wan mih shane, I deng Wilin la shu

puid te mei, I Theirit bad I kiaw ki la ia ap miet baroh shi katto ha hospital, mynta nga dang wan na ïew, nga sngew thait haduh wow, I pa I khlem wan lang shane? ong u Lar. To donbok khun tang ban iakoit iakhiah kata kaba kordor tam ha ka pyrthei, kine ki khyllung te ki ia khlaiñ hynrei ka Wilin te ka i shitom bha ka met, la hap pynbiang ka dawai bad ka bam khnang ban ioh bor kloi ka met. Phi I kane ka met shah puid lei lei kaba dawa bha ia ki jingbam kiba tei met, ong ka kong Hajar. Kaba dei mei tangba tang kawei ngan leh kumno mei ba ngan iohlait noh nangne. Mynta te nga da duwai Blei shisha, ka jingeh suda kat shaba phai nga la shu shah tla ha kane ka trai ïing la jan man ka sngi, lait kawei sa kawei, kane ka briew te kala pynsniew ia ka mynsiem jong nga la biang, ka jingjynjar, ka jingjynjar suda ha nga kumno mei ngan leh ong u Lar da ka sur khreh iam. Ka kong Hajar ka la shu sngap shiphang bad khlem nang shuh ban kren, nangta ka ong 'mynta te khun ngam nang ban ong hynrei ngin sa iapeit ynda la kham khlaiñ ka Wilin'.

LYNNONG XI

Ha kawei ka sngi katba ka kong Khriap ka dang shongkai harud lynti hajan riat Laban, ka dang wan kit shibun ki byrni bad ki kot jot na kawei ka ïing u dkhar Bangkali bad kada sngew shoh thait bha iar ka met. Katba ka dang kop kwai kada peit kai ia ki dieng kseh lung bad ki diengbah katno ka jingitynnad bad jingithiang haba ka lum ka jyrngam da ki diengkseh, kada pynshat la ki khmat sha thaiñ Golfling Shiliang Um bad Nongkseh, 'Ish ka jingitynnad ka sor Shillong te keiñ noh, lada ki ri ba riewspah kum ka Japan bad America kan ioh ia kane ka ri jongngi te keiñ noh ka jingitynnad jong ka. Sniewbok ba ngi don ha ka ri ba duk ba bam sap bad kumne ka ri Khasi ba itynnad, ka ri baieit ba shong ki Blei ka la shu nang pyut nang pyut katba nangmih ki sngi. Shish-shi-shish ki Syiem hyndai ki la iap biej ia ka District Council I Bah Joy bad jar ngop noh ka ri khasi, sah sa tang ban shu 'ia kynmaw' puson ka kong Khriap. Mar kumta hi la iohi ia kawei ka tynrai dieng kaba pait arpnat kala shu kad kynsan wak bad khyllem ha khyndew khlem da don lyer ei ei ruh em. Kane ka jingjia la pynkyndit ia ka kong Khriap bad ka la ong 'phuit ka mrad ka mreng, ka ksuid ka khrei, phet lailum lai wah shaba sep ka sngi'. Nangta ka kong Khriap kala kit noh ia ka khoh bak bak sha jaka die mar lilam ha iewduh.

Ha kata ka miet ka kong Khriap ka la pyrkhat shaphang ka jingjia kaba la iohi mynsngi, ka la iathuh ruh ia kane ka jingiohi ba

iphylla ha u bah Salon, u te u la sngap shiphang bad hadien kata u la ong 'kata te don kaei re kaei ka jingjia ba sngewsih kaban wan jia ha ka ïing jong ngi.

Ha ka juh hi ka sngi kaba ka kong Khriap ka iohi ka kong hajar katba ka dang pynkhuid ia ka kper. kynsan kynsan ka la iohi ia ka jingkat kynsan ka khyndew ha ka kynton kper, ka la *i lyngngoh* bad peit sawdong ia kata ka jaka da ka jingsngewtieng, kumta shu tdiang tyrsiang ka mynsiem bad hangta hi kala shu kynmaw pynban ia ka Wilin bad ki khun kha synrap. 'Tip balei kumne nga kum ioh phai *ka khmat shato, lada ngam iohi ka biang ia nga, i mat don ka ei re ka ei kaba sniew ka* ban wan jia kren marwei ka kong hajar. Ha kata ka miet hadien ba la dep bam ja, ka la iathuh ha u bah Rubadon. Ka jingjia ba sniew *phi kpa kan wan jia ha kine ki* sngi la ha *ki kur ne ha ki kha, hynrei balei ka leit long khyllah kumto, shu kut kynsan ka kynton kper,* iathuh ka kong *Hajar ha u bah Rubadon. Wa* shisha nga ruh nga sngew *lyngngoh phi kmie* mynne mynsngi katba nga dang shongkai ha pynthor kba, ha skop, nga la iphylla ia ki jingjia ba mynne mynsngi. la wan kynsan ka saproi-erlangthari kada khyrwit ia kawei ka tynrai dieng, kdiah kynsan wak ka tnad ba heh bad kada hap sbak ha ka khyndew, ka jingiohi kaba iphylla bad kaba ima' iathuh u Rubadon ha ka kong Hajar. Baroh arngut ki la shu iasngap jar khlem kren shuh, hadien shiphang ka kong Hajar kala song kwai ia u

Bah Rubadon bad kada ong de artat, 'Ngi ki briew ngin lah leh aiu ngi shu ap tang ia ka por'. Hadien kata ka kong Hajar kala leit thiah noh hynrei baroh shimiet kala shu sngew wit ka mynsiem bad ynda shiteng miet ka la sdang ioh thiah. Hangta te ka la phohsniew ia ka Wilin bad kala iohi ba ka ia'd marwei ha kawei ka them ba heh ba iar bha, kaba idum synia, kada tapmoh 'ia ka khlieh bad i kumba ka isngewsih bha bad bran bran ka iaid marwei shaphang basep ka sngi. Ha kajuh ka por ka kong Hajar ka la iohi ia u Lar ba u da kynthup ia ki arngut ki khun ha ka shadem, u peit sha ka them ba ka Wilin ka iaid u da khot bad khawoit kti ia ka Wilin ba kan wan phai noh na kata ka them hynrei ka khlem da kyrtiang dien shuh. Kita ki khyllung kila iam baroh arngut, u Lar u la pyrshang ban pynen ia ki hynrei ki iam bad iai iam, thred kyndit ka kong Hajar na kaba iohthiah bad hangta lei lei ka mynsiem jong ka kam nangiohthiah shuh. Ka la khie shong ha jingthiah bad kyrsiew ia u bah Rubadon, kada iathuh ia ka jingphohsniew. Nga te kpa lashai lashai hi ngan leit noh sha Shillong 'khlem lait phi kpa la shitom jur pynban ka Wilin' ong ka kong Hajar. 'Tharai ka dei phi kmie ia ngin ia leit lang noh sha sor, nga ruh ngam sngewsuk shuh ka mynsiem, ong u bah Rubadon. Dangstep ki la mih na ïing ban leit ap kali ha jaka ba ki ju ap, donbok la wan ka wei ka taxi jong u malik khaï dieng, bad kiew ha kata ka taxi baroh arngut. Namar ba ka jaka shong ka aram bha.

u bah Rubadon u la iohthiah lyngnga: hyrrei ka kong Hajar kam shym la iohthiah ka mynsiem ka shu jngan hi khui. Poi hajan umshyrpi u bah Rubadon u la kyndit bad ki la ia hiar noh ha Military hospital bad leit beit beit sha Bishnapur. Ki la poi ha ïing bad ki la lap ia u Mar bad ka duh duh ba ki dang ia bam ja namar ba ka por leit skul ka la dei. Kumno phi poi dang katta shane mei ? la kylli u Lar. Ngi shong da ka taxi u malik Khaïi dieng hynrei ban shong kali shnong te shano ngin poi kloi katta, jubab ka kong Hajar. U bah deng u khlem wan mih shane ha kine ki sngi ? kylli ka kong Hajar. Em phi mei jubab ka duh duh. Mynta te khun ngan leit shuwa sha Jaiaw, nga kwah ia kynduh ia u Bah deng, tip ka Wilin bad kito ki khyllung ki long kumno ? ong ka kong Hajar, u Bah Rubadon bad ka kong Hajar ki la mih na ïing bad leit sha Jaiaw, poi ha phyllaw, u Lar u la iohi ia ka kong Hajar bad ia u Bah Rubadon, ki kmie ki kpa ba ieit eh jong u, phi wan mynno mei shane ? kylli u Lar. Ngi wan mynne mynstep phi khun ngi shong da ka taxi jong u mahajon khaïi dieng jubab ka kong Hajar. Kumno ki khyllung ki khlaiñ ? la kylli ka kong Hajar. Hooid mei tang I Wilin te i shitom jur bha naduh mynhynnin, ka jingpang ka wan kynsan kumba ioh ksuid aiu re, ban dei sha shnong te la tharai ba don ba leh ksuid mano re mano. Ka kong Hajar bad u Bah Rubadon ki la rung sha kamra thiah bad ka kong Hajar ka la ishyrkhei ia ka jingring kynsan ka met jong ka Wilin, ki rmiang shyntur ki tyr-

khong, ki khmat ki sdang ran shapoh bad ka snieh doh ka i thangiong shaba palat. Ka kong Hajar ka ieng hajan jingthiah bad syrpai ia ka met jongka, ka la sngew phylla ia ka jingsma jong ka met kumba ka la sma khyndew lypa. Ha la mynsiem, 'kane ka jingpang te kaba ishyrkhei tip ka ban lam shano' puson ka kong Hajar.

U Bah Rubadon bad ka kong Hajar ki la iasah baroh shisngi ha Jaiaw bad por jan miet la wan mih sa ka kong Khriap ka kmie jong ka Wilin, ka la ioh jingtip ba ka jingpang ka la kynrup kynsan ia ka Wilin. Donbok phi kiaw phi la wan mih maphi kum ka kmie, ka jingpang ka jur palat te tharai kan bha ban rah noh sha hospital ban kham biang ka jingsumar ong u bah Rubadon. Ngim banse phi kthaw ban leh noh kumta, ong ka kong Khriap bad ki la leit buh noh ia ka Wilin sha Lawmali Hospital.

Mar iapoi ha hospital u doctor u la examin bad bthah ia ki nurse ban ai drip namar ka met ka la tlot palat. Ha kata ka miet ka kong Hajar ka la sah miet ha hospital, ha kane ka sien ka la kham shlur khyndiat ban ia kaba mynshuwa. Ynda mynstep ka kong Hajar ka la sngewheh mynsiem ban iohi ba ka Wilin ka la iohbor bad sdang ban iakren da kaba ka shong ha jingthiah. 'Kumno ki khyllung ki long, synei ia ki bapli' ong ka Wilin.

U Lar ka Theirit bad ka kong Khriap ki

la ia shongmiet bha, kida iathuh khana ia shibun kiei kiei. Ha kata ka miet ka Theirit bad ka kong Khriap ki la kdup mar iwei i khyllung, hateng-hateng ki khyllung ki iam, ka maian, ka iathuh ia ki ba ki don shajngai na la ka kmie. Ki bapli namar ba kila kham mlien ia ka dud bilor naduh ba sdang ki la shu iohthiah hi ha kata ka miet.

Dangstep u Lar u la khie bad khreh ban leit sha hospital. Ha kata ka por ka Meisan jong ka Wilin kaba sah sha Mawlai ka la wan sha Jaiaw namar ba don ba iathuh ba ka Wilin ka la ioh jingshitom kynsan. Mano ba don ha ïing la kylli ka Meisan, u Lar u la mih shabar, oh Meisan phi wan poi shane? kylli u Lar. Hooid keiñ nga la ioh jingtip ba khie pang kynsan ka Wilin ong ka Meisan. Oh! shisha ka long kumno mynta? kylli biang ka Meisan. La leit buh sha hospital, nga dang khreh mynta ban leit sha hospital, ong u Lar. To ia, kata nga ruh ngan leit lang noh bad phi sha hospital ong biang ka Meisan. Baroh arngut ki la leit sha Lawmali bad poi ha hospital, ki la rung sha kamra ba thiah ka Wilin bad lap ba kada shong ha jingthiah bad ka dur jong ka ka kham iphyrnai khyndiat. Pha kham long kumno Wilin? la kylli ka Meisan mynta nga kham sngew iarap phi Meisan jubab ka Wilin. Ki la ai drip haduh hynriew bilor' iathuh ka kong Hajar. Ka drip te kaba iarap bha haba la tlot bad tyrkhong ka met, kumne hi kane ka khynnah kan sa nang ioh bor ong ka Meisan 'Bahdeng nga te lashai ngan

pan ban mih noh, nga la kham sngew iarap, ni nga sngew synei ia ki khyllung bapli, tharai u doctor un shah ngin shu pynbiang tang ka dawai' ong ka Wilin. Ngin sa ia peit lashai kumno u doctor u ong, jubab u Lar.

Hadien ba kila shongkai lang shiphang ha hospital, ka kong Hajar bad u Lar ki la mih noh ban leit phai sha Jaiaw Langsning. Poi ha ïing ki la lap ba ka kong Khriap ka la khreh ban mih noh, ngan leit shuwa phi kiaw bad ngan sa wan biang shibit janmiet ong ka kong Khriap. Mar ia leit ka kong Khriap, ka kong Hajar ka la shim ia kawei na ki khyllung bad kada kynthup, kada ong 'khun baieit jong nga ka mahadei I mei ha ka pyrthei donbok mo khun ban dup koit kloi noh i mei'. U Lar u tang shu poi ha ïing u da bam ja da kaba kyrkieh namar u beh trei sha Mawlai. Ynda por janmiet u Lar u dang wan na jingtrei bad u da mareh kdop kdop bad rung sha ïing. Ha kata ka janmiet, ka Meisan na Mawlai ka la ap miet ha hospital. Katba ka kong Hajar, ka kong Khriap, u Lar bad ka Theirit kila ia pyllut ia ka por ha kata ka miet da ki khana ba bunjait ki da kynmaw bad kim shym klet ia kita ki khyllung. Ha kata ka jingia shongkai kaba la slem bha, ka kong Hajar kala mut ban iathuh ia ka jingpyni dak ba phylla kiba ka dang iohi dangshen. Hynrei ka la shu kun noh ha lade, kumjuh ka kong Khriap kala mut ha la ka mynsiem ban iathuh ia ka jingiohi ba i phylla kaba ma ka ruh ka la iohi dangshen hynrei

ka ruh ka la shu sngap noh.

Dang step u Lar u la khie noh u la khreh shet khreh tiew ban ioh rah sha hospital. Ynda u la dep dihsha bad shongkai khyndiat, u la iohsngew ia ka jingsawa ka kali bad ka horn kaba pah pot-pot-pot, u Lar u la mih shabar bad iohi ia ka Maruti bad u Hamboi u da khawoit kti bad u Lar u la mareh shajan. Bahdeng ka kong Deng Wilin ka pang seh? don kiba iathuh ianga ba i don ha hospital, ky'lli u Hamboi. Hooid, keiñ Boi, I iohpang kynsan bad mynta I don sha hospital, nga mut ban leit mih mynta sha hospital, jubab u Lar. Kata ia kiew noh ha kane ka kali jongnga ngin ia leit sha hospital, ong u Boi. Baroh arngut ki la leit da kata ka Maruti bad poi ha haspital, u Lar u la leit sha ka kamra ba thiah ka Wilin bad lap ba ka Meisan ka dang pynsad khlieh ia ka Wilin. Kumno kong Deng phi la kham sngew iarap? kylli u Hamboi. Nga la kham iarap phi Boi jubab ka Wilin. Bahdeng nga la pan na u doctor ba ngan mih noh bad u la kohnguh, mynta mynstep ki nurse kin pynbiang ia ki jingdonkam bad ngin ialeit noh sha ïing mynta mynstep, ong ka Wilin. Ka biang kata, khie leit ong maphi bahdeng ia ki nurse ba kin leh kloi bad ngan leit buh da kane ka kali jongnga sha Jaiaw ong u Hamboi. U Lar u la leit ia-kynduh ia ki nurse bad hadien ba kila ia pyndep kam, ka Wilin, ka Meisan bad u Lar ki la kiew noh ha ka kali jong u Hamboi bad leit phai noh sha ïing. Ki tang shu poi

ha ïing ki la iadih sha bad u Hamboi u la leit on sa ia u Lar sha Mawlai. Ka kong Hajar, ka Meisan bad ka Theirit kila ia shong sngi ban pynshngaiñ ia ka Wilin. Janmiet ka kong Hajar ka la leit noh sha Bishnapur katba ka Meisan ka la leit noh sha Mawlai. Dei ha kata hi ka janmiet katba u I ar u dang wan sha ïing u da rah khyndiat i jingsiew, hamar kata ka por la mih ka kong Hırani na armala ryngkat ka khmat kaba ipeit dom sawtreit. 'Nga la ong naduh ba sdang ba ym bit ban wan sah briew hangne hynrei phim sngap, ha kine ki sngi lei lei nga shu i lynrui shi lynrui hangne ha baranda jongphi, sa ka shong miet man ka miet, tip phi ia leh aiu. ngan ai por sa tang arbnai ba phin sah hangne, ioh ïing ne ym ioh ngam tip hynrei phi dei ban mih noh shisyndon nangne. Shish nga la bakla ba nga la kum shah ban wan shong wai kum ia kine kı pohjait kren bitar ka kong Hirani, kada jynthut kynsan da ka kjat ia u khiew syntiew jong ka Wılin bad pra phiaw. U Lar u la shu sngap tlip bad khlem kren shi kyntien ruh, nangta ka kong Hirani ka la kiew noh sha armala bad u Lar u la rung noh sha ïing. U Lar u la leit buh shuwa ia ki jingsiew bad leit sha kamra thiah. hangta u la iohi ba ka Wilin ka dang thiah hapdeng ki arngut ki khyllung, um shym la kren ei ei ia ka hynrei u la leit noh shuwa sa sha kamra shet. U la mut ban tiewsha hynrei namar kata ka jingkren than ka la ktah jur ia ka jingsngew bad ka jingmut kam ailad shuh ban leh. Ka Theirit kala wan na ïing ki para marjan bad wan rung ha ïing, phi la wan slem

kong (Lar) la kylli ka Theirit. Nga dang shuwan kumne hi phi Theirit, jubab u Lar. Ka Theirit ka la khreh tiew sha ia u Lar kumba la ju leh man ka sngi. Tang shu dep dihsha u la leit noh bad shong aram ha ka shuki, u thang sikret, u tan bad peit sawdong sawdong ia ka kamra. 'Sa arbnai ngan hap mih noh nangne, tip lano ka ïing u Hamboi kan dep ba ngan ioh leit sah noh ha ïing jong i. dei hangta ka mynsiem jong nga kan sa suk jai. U lok te u lok shisha, tang ma u, uba lah ban iarap ia nga. Ah ! lada ngam ioh mih noh nangne shuwa ia kata ka por ba la buh da ka kong Hirani kan kham bha ia nga, haduh katne pleng ka jingkordit ban long ki nongshong wai ...... u da lung ka mynsiem bad sa ban jaw ki ummat u da dem la ka khlieh ha ka shuki Ah ! kordit ia nga .... Lano ngan ioh lait noh na kane ka kamra, u da khmied biang bad peit sawdong sawdong ia ka. Ngan nai iathuh ia i deng Wilin ia kane baroh, ngan shu sngap la ka sngap naba i tang shutip. ka jingpang kan sa kynrup biang sa shisien bad poi pynban sha ka bym lah shuh ban sumar,' puson marwei u Lar. Nangta u Lar u la ieng kynsan joit na ka shuki bad leit peit biang ia ka Wilin. Phi sngew kumno keiñ kongdeng phi shu iohthiah ngai ngai kumne ? kylli u Lar. Nga kham sngew khlaiñ tang ba nga shu thiah ba nga sngewthait ban shong. Tip balei mo bahdeng haba nga peit nga peit ia kine ki khyllung nga shu i synei kumno re ia ki. Ban long kum ka kmie kaba shisha pleng kam dei ka kam kaba suk, ong ka Wilin. Ynnai pyrkhat

than phi deng arsad phi dang shitom, pyrshang ban pynkmen ia'ade namar ka *dohnud kaba* kmen ka long ka dawai ia ka met, ka jingpyrkhat khuslai bunsien ka wan rah ia ka jingpangswai, kumba nga la shakri iaphi ngan nangiai shakri haduh ba kut ka sngi, ong u Lar.

Ka Theirit ka la dep shet jingshet bad ka la khot ban ia bam ja noh, hadien ba ki la dep bam ki la iashongkai shiphang bad leit thiah noh. Ha kita ki khyndiat sngi u Lar u da sngewkmen ka mynsiem, u ngeit bad sngewskhem ba kine kiei kiei ki long ka khubor kaba bha ia u. Kat kumba ka paw ha kaba shabar, ka dur khmat ka Wilin ka iphyrnai hynrei kata kamdei ka jingkdew kaba shisha, lyngba tang i por ba khynd at ka met kan sa kylla wak bad ym don batip ia ka jingkut jong ka.

Shuwa ban sep noh, barabor ka sngi ka paw ha ka dur ba itynnad ha kiba bun ki rong, ki kjat sngi ki shoh pyrshing ia ki lyoh ha suñ bneng bad teng teng ka pynmih ia ka premiet ba ithiang ban khmih, dei haba kum kane ka por ki myllung ki ioh ia ka jingpyrsad mynsiem ban rwai ia ka jingitynnad jong ka mariang bad kiei kiei kiba don ha ka. Hynrei pynban kynsan kynsan ka jingitynnad ka shu lip ka rong jong ka. Ki syntiew kiba don ha ka mei-ram-ew ka por kan poi ba kin lip noh baroh. Kumjuh ki sla ba jyrngam kin sa duh bor bad hap noh ha ka jingbeh jong ka lyer. Ki dieng kseh ba ityn-

nad kin iap tyrkhong haba ka ding ka wan iaid lyngba, ki nongleit kai sngewbha ryngkat ka shad ka kmen ka bam ka dih hynrei mano ban tip ba don napdeng jong ki ki ban ym wan phai shuh. Ym don kaei kaei kaba paw ha ka pyrthei kaban iai samla sah, ha khmih kiei kiei baroh kin sawai noh. Hynrei mano ban tip ia kata ka sngi.

Ka lyer ka beh, kada pynkhih ia ki dieng hynrei ym tip shano ka phet. Ka sim ka her ha suiñ bneng hynrei mano ban ithuh ia ka lynti jong ka, ki lieng ki per ha ka duriaw hynrei ia ka lynti jong ka ym lah ban ithuh. Don bun kiei kiei kiba la buh rieh noh na u briew ban tip ia ka jingmaian jong ka.

Ha kawei ka sngi u Lar, ka theirit bad ka Wilin ki la iabun kam ban pynkhreh na ka bynta ka jingkhot dihsha sngewbha ia ki paralok ba ki sngewieit kata ia u Hamboi ia u bah Boni bad kiwei kiwei. Kiba haïing jong ka Wilin bad ki para jong u Lar kila iawan lang ha kata ka sngi. Ki paralok jong u Lar kila ia wan da ka jingsngew kmen bad kida rah ryngkat bad la ki song jingai sngewbha. Kita ki khyllung baroh arngut ki la phong sopti thymmai bad ynda janmiet ki paralok jong u ki la khreh ban leit phai noh bad shuwa ba kin mih kida kyrkhu kyrdoh kitbok ia ki khyllung ba kin koit kin khiah, 'Bahdeng nga te ngan leit noh shuwa, nga la iakut ia ki paralok ban ap ia nga, por san shiteng haïing. Kumta ngan iaid shuwa, donbok phin nang ia

khlaiñ baroh' ong u Hamboi u da tata ia ki khyllung bad ai present mar shisut ki sopti syaid ba shait phong ki khyllung. Keiñ noh phi Boi, phi lei lei ba la ju iarap ia ngi bunsien bunsien kham palat ban ia ki hynmen, sa nang leit suk bad sa wan kai keiñ teng teng lada phi lait por. ynda dep ka iing jong phi te ngin leit sah noh shato, ong ka Wilin. Leh aiu phi donbok tang isynei U Blei ba ngin khiah krat ha ka pyrthei, ym slem shuh hi phi kongdeng ka iing ka la jan dep sah sa tang ban pyndait ia ki jingkhang. ong u Boi u da leit noh artat.

Kata ka janmiet ka long ka miet kaba dap jingkmen ia ka Wilin bad u Lar 'ha ka sngi ba dap snem kine ki khyllung te ngin da khreh kham bha, ngin da khot kham bun ki lok, ia kiba ha iing ruh ngin da pyntip kylluid por ong ka Wilin. Hooid keiñ kongdeng ha kata ka sngi ngin da khreh ha ka jukom kaba dei mynta te ngi shu leh tang malu mala ong u Lar. Baroh ki lok ki jor kila leit noh bad kiba ha iing ruh kumjuh sah sa tang ka Theirit Ka Wilin bad u Lar ha kata ka janmiet kida i phuh samrkhie baroh arngut, kida kdup mar iwei i khyllung katba ha kata hi ka Compound don kawei ka men at-lukhi ka kong Hirani, ka nang ing-tyrkhong ka dohnud marwei marwei haba ka iohi ia kine kiei kiei kiba ka Wilin bad u Lar ki leh sngewbha. Ka te kam treh wan, ka mynsiem jongka ka kyndeh da ka jingsngew-bitar kada kwah ba lano kita ki ar bnai kin

kut noh. Ka jingsngew bitar ha ka mynsiem pyrshah ia ki ka la jur palat kam neh shuh ban shong bad katba ka Theiri kadang pyntem jingrwai, ka kong Hirani ka la off noh ia ka light kaba dei sha kamra thiah u Lar. Ha kata ka mict kila shu tbeh da u mombati bad ka kamra ka long dum bad i ng ew bha. Kane ka long sa kawei ka jingleh kaba la pynjynjar sat ia ka mynsiem jong u Lar. Namar ka jingbymdon lait ki la ia thiah noh kham kloi ha kata ka miet.

Ha ka por shiteng synia ka Wilin ka la pyrta ruma, 'Ani wow! u ksuid, u ksuid, u ksuid, rap-rap-rap bah deng, Ani, ani wow, ko mei ani wow ko mei nga la iap nga la iap, une une une hangne, rap seh mei' thret kyndit u Lar na ka jingiohthiah bad u da ong 'Balei balei kongdeng phi kren ruma, ni nga tieng phi, da pyrta shla baleh aiu haduh katto katto ong u Lar. 'Ani Bahdeng tharai ngan sa ioh pang biang phi, nga la iohi ia u kynja ksuid longreng, u da 'bat ianga trait da ki kti ba jrong tyrsim, ka jingitieng haduh wow, u da sei ler ler la u thylliej bajrong bad ba saw lep lep, ki bniat kiba heh kum u sdie nangta u kylla ñ da u tdong ia ka ryndang. Haba u shri katno ka jingishyrkhei, nangta u ang ka shyntur bad mut ban nguid tylli ia nga. Ani wow ka jingsngew shyrkhei, ong ka Wilin Kada kyiuh kep kep bad thret shi thret ka kyndit ka khlem ñud shuh ban thiah ha kata ka miet artat sa ka kamra ka dum. Ha kata ka step hi, ka dur jong

ka Wilin ka la kylla bak-ly-bak.

Janm'et haba ngi peit ia ki shyllu'd jong ki syntiew badon sawdong jong ka ïing, ngi kyrmen bad khmih lynti ba lashai ne la shisngi ngin sa iohi ia ki jingphuh itynnad jong ki pynban kum lashai ha ka por ba sdang ieng ka sngi ki shu iap stai noh namar ki khñiang bamduh ba pynjot. Haba ngi peit ia ki thyllung soh ba snoh rynjup ha ki dieng soh ngi kyrmen ba ngin ioh kheit soh kham bun ha kane ka snem hynrei lashai ne lashisngi u phria bad ki bor ba pynjot ka mariang ki wan, ki jingkyrmen ba'oh ki shu long leh nohei. Ki kmie ki kdup ha la shadem iala ki khun ba ieit eh hynrei lashai ne la shisngi ki shu khlad noh kynsan napdeng jong ki katno ka pang ka mynsiem. Ka kmie jong ki khun sim' ka dang wanrah la ki jingbam ban ai ia la ki khun hynrei ka shem badon mano re mano bala shim noh ia ki katno ka pah sngewsynei namar jong ki. Mynstep ka sngi ka shai phyrnai, ka bneng ka khuid kdar kdar bad ka lyer ka beh jem jai jai kada pynkhih ia ki sla dieng ba jyrngam hynrei ha ka por shiteng sngi ka er-iong ka wan kynsan ka la jynrat ia ki dieng ki siej ka rong bad pynjot ia ki ïing ki sem.

Náduh kata ka sngi u Lar um shyrń la leit bylla shuh, u shu idiaw ka khmat bad u shu iduh jingkyrmen lynter um nang shuh ban pyrkhat kumno yn leh, ka jingduh jingkyrmen suda kat shaba phai ..... Mynno myn-

no haba tang shupang bran bran u la leit beh doctor bad leit buh sha hospital haba idonkam hynrei mynta kaba kum kata ka jingpyrkhat kam wan shuh ha ka jingmut, don kaei re kaei kaba la pyn-thame, bad pynpulom ia baroh ki jingpyrkhat. Katba u Lar u dang shongkai ha ka kamra ryngkat bad ka Wilin ba ka dang thiah hangta, ka dohnud jong u ka la bankhia da ka jingkhuslai. U la peit ia ka Wilin bad u la dem noh la ka khlieh, u da kyrshan la ki kti ha ka tmoh.

Ka Wilin ka la ithuh ba u Lar u don hapdeng ka jingkhuslai namar jong ka, kumta ka la khot ia u Lar ban wan hajan kada bat ia ki kti jong u bad doh ia ki sla kti jong u baroh artylli ki sla kti, ka da iam, ki um mat jong ka ki la tuid ha ki sla kti jong u 'Bahdeng, ka jingkut jong ka jingim jong nga ka la jan eh, iaphi bad ia kine ki baieit eh ngan hap iehnoh .... Nga sngewthuh ba ka met jong nga kam shah shuh ban ia shong ryngkat bad phi ong ka Wilin da ka sur kaba jem bad ba sngew synei ryngkat ki ummat ba tuid na ki ngap jong ka. 'Ia kine ki khun to ngin ia buh kyrteng noh, I ne iba nyngkong ngin jer kyrteng da I Manosha — mano ban sumar ia I. Ia I baar ngin jer kyrterg da I Aiusha — ka daw aiu-sha ba sa long katne.

Bahdeng nga sngewthuh shai ha la ka mynsiem ba ka sngi jong ka jingleit noh jong nga ka la jan, lada nga leit noh sha kawei

ka pyrthei, kynmaw mo ban da sumar hok ia kine ki khun. khyllaid ma nga ka kmie tip kumno kine ki khun kin long, nga la ju iohi barabor ia ki khunswet kumno ki shah lehbeiñ lada long kaba lah nga kwah ban ialam noh ia ki ruh. Tangba to U Blei Trai Kynrad un isnei ba *kin koit kin khiah* bad shem bha shem *miat ha kane ka pyrthei.* Kynmaw keiñ *Bahdeng* ban sumar hok ia ki. Ah! *ki* khun baieit jong nga lada ki shah lehbeiñ .... *lada nga* lah ngan wan shaw *noh ia ki, ka Wilin ka la dem* noh ha ka syngkhlieh kada *iam* khlem kren *shi kyntien ruh.*

Tliew wan kah u lyoh badum ha ka pyrthei mynsiem jong u Lar, ka jingpisa ka mynsiem ka bym lah shuh ban ong, u la peit ia ka Wilin katno ka jingisynei, ha u hi U sngew ba lada don mano mano ba lah ban iarap ia ka Wilin un ai lut kiei kiei baroh kat kiba u don. U la peit ia ki khyllung, u la iohi ba ki thiah marsyndah bad ka kmie, kida phai khmat sha ka. **'Sa katno sngi kein kine ki khun kin dang ioh ban kdup ia ka kmie, kiba pli kin shu kylla khun swet ha kane ka pyrthei'**, puson u Lar ha ka mynsiem. U Lar u la mut ban kren hynrei ka mynsiem ka dap da ka jingpisa bad khadduh u la ong 'Kong deng ka mynsiem jong nga ka pisa kum ban iap ka sngi ka jingiakhlad ka la hajan eh .... Ki khun ki dei ki jongnga, ka jait ka kynja ka dei ka jongphi nga la sumar hok ia phi bad ngan leh kumta ia ki ruh, namar jong ki wat khuslai kongdeng, katba

nga dang im ha ka pyrthei ngan iai long u kpa jong ki, ong u Lar u da syrpai da ka kti ha ki ngap jong ka Wilin bad doh artad fa ka.

Ha ka por janmiet ka kong Khriap bad u bah Salon ki la wan sha Ja'aw Langsning, haba ki la poi ha phyllaw ïing ki la iohi ba ka Theirit ka dang kyrjaw jaiñ ha baranda. Ka long kumno ka Wilin nga ioh jingtip ba ka ioh pang biang? kylli ka kong Khriap ia ka Theirit. Mynta lei lei ka pang jur palat phi mei, ka la kylla dur shaba palat ong ka Theirit. Ka kong Khriap bad u Bah Salon ki la rung ha ïing bad leit sha kamra ba ka thiah, pha shu long kumno keiñ pha i raikhoh katne katne kylli ka kong Khriap. Tip keiñ mei mynta te ka jingpang ka pher phi ka shu kjap ramia kumno re, tip ngam thaw sah pyrthei shuh phi mei, jubab ka Wilin. Wat kren pynjem rngiew pha ia lade kumta, pyneh la ka bok ka nusip ong u bah Salon. Hooid keiñ wat ju kren pha kumta, ong ka kong Khriap. U Lar te u la shu sngap bad um shym kren shi kyntien ruh, u i khia ka jingpyrkhat. Ka bha ban rah biang sha hospital, ka met jong kane khynnah ka ipher katta, ong u bah Salon. Nga ruh nga sngewdei ia kata ban shu dih dawai khasi kumne shi kumne haba khlem iarap kam long. Pha pyrkhat kumno Wilin? la kylli ka kong Khriap. Nga te mei ngam sngew kwah shuh ban leit hospital. Nga sngewthuh shai ba ka por ba ngan leit noh ka la jan. Kine ki dawai nga shu

dih myllen, kim trei kam ei ei ha ka met jong nga. Mynta nga la pynbeit la ka jingim ba ngan poi sha dwar u Blei, Ong ka Wilin. Baroh kila sngewlyngngoh haba kila iohsngew ia ka jubab jong ka Wilin. Ki la shu sngap jar shiphang, hadien nangta ka kong Khriap ka ong; 'Ngan ong shuh kumno haba phi la ong kumta hynrei nga te nga ai jingmut iaphi ba phin leit biang sha hospital' kren ka kong Khriap da ka sur kaba sngewkhia haduh katta katta. Nga la sngew eh ban ong kumno kumno, ba ka trai kam mon shuh, ong u Bah Salon. Katba ka kong Khriap bad u Bah Salon ki dang ia kren u Lar um shym la kien shi kyntien ruh u la shoh biej kum u dohtlili ba la shah dih um tutia, katno ka jingisynei ban peit ia ka dur jong u.

Ynda la sdang dum ka kong Khriap bad u Salon ki la ialeit noh sha iing naba kim long ban sah miet namar ba khie shit jur I bahduh. Ka Theirit bad u Lar ki long ma ki kiba la shakri ia ka Wilin ha ka por ba ki shitom. Katba ka Theirit bad u Lar ki dang ia bam ja. ka Wilin ka la peit sawdong ia ka kamra bad ka la kynmaw ia ka sngi ba la wan duwai u pastor Reginal bad hangta ka mynsiem ka la pluh da ka jingsngew kynduh kaba khraw, 'Ah! Blei kynmaw ia nga ynda nga la wan poi ha ka Hima jong Me', brup ka jaw ki ummat. 'Nga dang sngewkwah ban dang sah ha ka pyrthei hynrei ha ka mon jong Me mynta nga aiti'. Nangta ka doh ia ki khyllung ryngkat bad ka jingjaw ummat.

Ha kata ka miet ka Wilin kam treh bam ei ei ruh em hynrei ka la shudih tang shiteng pela ka umshit ja.

Ka kong Hirani kumba ka long, ka jinglong tynrai jong ka kam kylla, u sohthiang u soh hi u soh thiang, u sohjew, u soh hi u soh jew. Ym lah ban pynkylla ia ka rong u Labasa, kumjuh ruh kaba da eh ba ka kong Hirani kan kylla. Man ka miet shi phew shi phew baje kam ju klet ban pynlip ia ka light. Pang ne koit kam da salia namar ka jingisih ia u Lar bad ka Wilin ka long kaba khraw, ka kwah ba lano kine ki briew kin ioh mihnoh.

Kum la shai dangstep ka Meisan na Mawlai ka la wanmih bad ka la rung beit beit sha ka kamra shet bad hangta ka lap ba ka Theirit ka dang pynkhlch dud ia ki khyllung katba u Lar u dang sait ia ki bilor dud. Kumno ki khyllung ki long Theirit ?. Ka Wilin ka shitom biang seh ? kylli ka Meisan ia ka Theirit. Hooid Meisan ka kongdeng ka shitom jur bha mynta, ki khyllung te ki khlaiñ; jubab ka Theirit. Ngam sngew nang pyrkhat shuh phi Meisan tip baleh aiu keiñ shu pang shi pang kumne, nga lei lei nga la shu long kum u beij, ong u Lar. Balei phim leit buh biang sha hospital, kylli ka Meisan ia u Lar. Ban leit sha hospital im treh shuh, yn leh kumno haba ka trai kam mon shuh, ong u Lar. Nangta ka Meisan ka la leit sha ka kamra ba thiah ka Wilin bad ha kata ka por ka Wilin ka dang ioh-thiah bad ka kdup ia

ia I wei I khyllung (Manosha).

Ka Meisan bad u Lar ki la shong shiphang bad ka Wilin ka la khyllip la ki khmat bad khaprip noh. Hadien shiphang kala khyllip biang bad ka la ong 'Meisan phi wan shane?. Hooid khun, pha sngew kumno, balei pham leit biang sha hospital?. Ka bha phi khun ban leit biang sha hospital ong ka Meisan. 'Ko Meisan sa leh kumno nga sngewthuh ba ngam sah pyrthei shuh' sa iapeit lem ia kine ki khun mo Meisan ...... kiba pli ki khun baieit jongnga kin kylla khunswet ha kane ka pyrthei! dur lanot ..... Ka la sngap noh jar bad tap lup noh da ka jaiñ ia ka khlieh. Ka Meisan bad u Lar ki la shu ia dem la ka khlieh bad hangta baroh laingut ki la iasngap jar bad baroh laingut kila ia jaw ummat.

Ha kata ka sngi ka Meisan ka la shong sngi ban pynshngaiñ lem ia ka Wilin. Ka la sah miet noh ryngkat bad ki ha kata ka miet. Ka kong Khriap, ka kmie ka Wilin kam shym ioh lad ban wan biang sha Jaiaw, ka la sngew sahnud haduh katta katta hynrei na ka daw ba I bah duh I nangjur nangjur ka jingshit kam ioh lad shuh ban wan. Janmiet ka Meisan ka la shongkai biang bad ka Wilin, ka Meisan kam shym kwah ban iakren bun ktien namar ba ka la ithuh ba ka met jong ka Wilin ka tlot palat. 'Kane khynnah te lait sa tang kumno kan ym sah pyrthei, balei keiñ kumne, ki kur jongngi naduh ba nga kynmaw kim da kham iap ieh khun-swet bad kane

lehse ka dei ka sien ba nyngkong. Kane ka khynnah ka la ring tyrkhong kynsan ki rmiang shyntur kumne, te la artatien ka jingim' kren marwei ka Meisan.

Dangstep ka kong Khriap ka la wan mih tang shiphang sha Jaiaw bad kam banse ban leit phai noh namar I buhduh I jur palat ka jingshit. Ka la sngewshngaiñ ba ka Meisan ka la kloi ban wan ap miet ia ka Wilin. Ka Meisan kum ka riewtymmen ka kaithuh ia ka Wilin ba ka sngi u Mo'na un mih noh na ka ruh kam slem shuh. Ha kita ki khyndiat sngi kiba la leit kam idon kano kano ka jingikyrmen ba kan koit. Ka Meisan ka la sah ryngkat bad ki haduh ki sngi khadduh jong ka Wilin.

Ha ka janmiet jong ka hynñiew tarik (7th) jong u bnai April 1992 ka long ka sngi kaba sah jingkynmaw sah ha ka jingim jong u Lar. Ha ka por 8 baje jong kata ka janmiet ka Wilin ka kham iphuh ka khmat khyndiat hynrei ka jingitlot ka ishyrkhei haduh katta katta. 'Meisan 'ha kane ka miet ngan iakren khadduh bad shen ka jingiap kan sa wan rong noh ia nga, kine ki khun ki dei hi ka doh ka snam jong phi, Meisan baieid namar kata wat lehbeiñ ho ia ki' ong ka Wilin. Katba ka nangkren ka nangkem tlot kem tlot bad hadien kata ka la khawoit kti ia u Lar ban wan shong hajan. Ka Wilin ka la bat ia ki kti jong u kada jong artad, bahdeng baieit ngan ym iakynduh shuh bad phi, u Blei u

la pyniakhlad. kada doh laisien laiwat iaki kti jong u, ka da iam bad jaw ki ummat. Katno ka jingisynei ban peit ia ka Wilin ha kata ka por, ka Meisan kam lah shah shuh ban shong bad ka la mih shwa shabar ban pynthanda ia ka jingpisa ka mynsiem. Ha kata ka por ka dohnud jong u Iar ka la pra lyngkhot lyngkhai, ki ummat ki shu tuid bad sa shisien u la kner la ka kti ban syrpai iaka bad ban doh khadduh iaka.

Bahdeng baicid shano ki khyllung, ong ka Wilin da ka sui kaba rit bad ba jem jai jai. Ka Ihurit lad u Iar ki la pynthiah ia ki khyllung ha baroh ar liang ki krung jong ka, ki da pynsynkhien da ka syngkhlieh ba kan ioh twad da ka kti iaki khyllung. U Iar u la shim ia ka kti kadiang jong ka Wilin bad buh ha i khyllung ba thah ha ka mon bad shim ia ka kti ka mon bad buh ha i khyllung ba thiah ha ka diang. Katba ka dang ine ha ka met jong ki khyllung ka Wilin ka la ong, 'Khun lacit jong nga. i mei in leit noh sha kawei ka pyrthei ...... nangshongsuk mo khun baicit jong nga .... Ani wow ko mei ba leit kine ki khun ba ieit jong nga mano kein ban sumar ia ki ... Trai Kynrad Me Me tip, ka khiaprip ia ki khmat kada ipisa ka isah nud iano re iano. Nangta pat ka la ong bahdeng bah deng ... ki khyllung mo ...... ki khyllung mo ukhh ukhh .. ukhh. Ka la pyrshang ban khyllip ki irmat, ka kwah ban kren Ekhh... Ekhh ... Ekhh hynrei kam lah shuh. Ka la pynkhih tang ka shadem kdek ...... kdek ...... kdek, ka da ang ka shyntur kumba ka kwah

dih um. Ka Meisan ka la isynei palat bad ka la pynjaw lai shamoit ka um ha ka shyntur bad thiaw ka la dkut mynsiem noh.

LYNNONG X

Don ka aiom ia kiei kiei baroh bad ka por ia ki jingthmu baroh hapoh ka bneng, ka por ban kha bad ka por ban iap, ka por ban rkhie bad ka por ban iam ka por ban shad bad ka por ban sngewsih, ka por ban iashem bad ka por ban iakhlad, ka por ban sngap bad ka por ban kren, ka por ban ieit bad ka por ban isih ka por ban ri bad ka por ban bret noh.

Kiba haïing jong ka Wilin wat lada kim tip ia ka sngi lano kan leit noh na kane ka pyrthei, ki la dep ithuh lypa ba kan nym sah pyrthei shuh. Ka jingsngewsih bad ka jingduh ka long kaba khraw hynrei ym don mano mano ba don ia ka bor ban bat ia ka jingim briew ne ban ialeh pyrshah ia ka sngi ka jingiap. Ka kmie ka Wilin ka da sngewsih haduh katta katta ia ka jingkhlad noh ka Wilin, kam shym la ioh ban sumar ia ka, kam shym ioh ban ia kren khadduh bad shwa ba kan leit noh na ka pyrthei hynrei kumno kan leh sah satang ka jingkynmaw. Ka la peit ia ki khyllung ba ka Wilin ka la iehnoh ia ki ka la shu tlor ki ummat.

Tang shu tip ba ka Wilin ka la khlad noh kiba haïing hasem, ki para marjan bad ki lok ki jor ki la wan iasngewlem, la jan uwei pa uwei kim lah khlem da jaw ummat

haba ki peit ia ki khyllung ba ka 'Wilin' ka la iehnoh sahdien. Ki kup ki sem da ki jaiñ ba thymmai *pynban* ki phalang ia ka khmat kaba ikhuslai.

U bapli u Lar u la shu shoh *beij* aiu re, shu i lymboit *lymbiang khlem* stier *khlem* thapniang bad ine i malyngkhoit malymbiang, kumno keiñ un pyiar pat la ki thapniang?. Lada sa shisien un kynih biang hato ka step ba phyrnai kan wan biang pat ne em?. Ia kaei kaba u la shem u la duh noh, ia kaei kaba u la tei ka la pra noh...... kaei kein ka ban jia ia u? Ki paralok jong u Lar ki la ia wan ban sngewlem bad u Hamboi u paralok baieit eh jong u Lar u la wan bad shong marsyndah bad u Lar, u da buh la ka kti ka mon ha ki tyrpeng jong u Lar, "Bah deng haba nga peit ia kine ki khyllung nga isynei palat ia ki, mano keiñ ban lah ban sumar hok ia la ki khun kumba leh ka kmie. Ka kmie ka lah ban shah jingit ialade khnang ban ioh pynkdang ia la ki khun hynrei kiwei te kim lah. Ka jingbuh kyrteng ia kine ki khyllung ka long kaba don jingmut bad kumba kada tip lypa. Saleh kumno ngi ki briew haba u Trai kynrad uba najrong u la ibit ban shim noh, ngim lah ban ong da kumwei pat. Haba la thaw hi la ka bok ka nusip ban iashong tang shiteng por. Bah deng shu sumar hok ia kine ki khyllung ba la shah ieh khunswet khnang ba phin shembha shemmiat ei ha ka pyrthei. Bun bun ki shynrang tang mar ia-iap ka lok, ki ieh-jra noh ia la ki khun, kumta ki

khun ki kylla long lyngkar ka jingim. ki tamsneng ki iaid mon, bad khadduh eh ki kylla long ki khynnah surok. Horkit hordang ban leh bein iala ki khun u da pynhap noh ia la ka kti na ka met jong u Lar. "Ki babu sahep ophisar ki ong hana ba ka daw jong ka jingjot, ka jingpait jingpra ka long ïing longsem khasi bad ka jingbym kit khlieh u kpa ia la ki khun dei namar ba u shynrang um ioh ia ka jait bad ba ka jait ka sah ha ki kynthei. Ha nga kata ka jingai daw ka long kaba bakla, kum ka jait bynriew khasi ki la shong ha kine ki lum da ki hajar snem, kila pyniar la u pud u sain shaduh Brahmaputra. Surma bad shaduh them baiar jong ka Bangladesh. Kat shaba ki leit buhai shnong, kida pyniar la u tnum u tyndai, ki da sngewkhia la ka kur ka jait, la u sohpet u ksai dei tang ha kine ki khyndiat snem ba ki kpa tymmen jong ngi ki la kwah ban ia don lang bad ki kaiñ iong ka ri them, ba ka ri jong ngi ka sa long haduh katne, bah deng kynmaw ba ki kur ki sah hi ki kur bad ki kha ki sah hi ki kha. ym lah ia kane ban dang pynkylla. Hato don jingeh ban sumar ia ki khun tang namar bym ioh ia ka jait? Ki briew ka juk mynta kiba kwah khyllah khyllah shisha, kiba kwah tang ban ioh khun ruh kito, kiba kwah tang ban ioh jaid ruh kito, kiba kwah tang ban ioh tnga ruh kito. kiba kwah tang ban ioh spah ruh kito, kiba kwah ban duh noh ka jaitbynriew ruh kito. Sa kiba kwah ban nang pynroi ia ka jait bynriew ruh kito. Kiba kwah ban pynduh noh ia ki Riti dustur barim ruh kito, sa kiba kwah ban nang pyn-

jongno re jongno to phin tip ia kane, ba ym baroh kiba sngewsih bad sngewsynei na ka bynta kata ka jingjia. Don kiba kmen ban ioh kurup noh ia ka spah, don pat kiba kmen namar ba u ju long nongshun pyrshah ia ki, kiwei pat te ki kmen namar ki la kham lait na bun ki daw, sa kiwei pat ki kmen namar ka jingkyntiew kam ka wan kham kloi. Kumjuh ruh ka kong Hirani ha la ka mynsiem jong ka ka sngew kmen, shen shen ka kyrmen ba ka jing sngewkylluid war kan sa wan ha ka. Tang ban da rap jot ka la wan mih sha ka kamra ba sah u Lar ka da kynjik kynjak, ka da ileh sngewsih ka dur khmat hynrei baroh ka long tang ka jingshukor suda Ki ummat jong u Krokadail. Shuwa ba kan mih na kamra ka la noh synñiang lem tang ban lait na ka jingsngew kylli bad ka la leit phai noh sha la ing. Ha ka kamra ka la sdang wan ka jingpyrkhat ka jingsngewsynei para briew, para iadon khun don kti, hynrei ka jinglong tynrai jongka, ka pynlong ba kum kata ka jingsngew kam neh slem ha ka dohnud, ka ding jong ka jingisih ka meh pyrshah ka jingsngew bitar bad ka jingingkhong ka iaisah kum ka sohkhliang bym lah shuh ban pynjah. 'Dang shen nga la ong ia ki ba kin mih noh hapoh arbnai, dap ruh ym pat dap arbnai, ka Wilin bapli ka la shu iap noh pynban.........sngewsynei phi ia ka...... Sa ia ka kur ka jait ki briew ngan sngewsynei myntoi aiu?; tang ia la ka kur ka jait bad ia la ki khun ki kti la jong ruh ym lah. Ka jingkhlad noh ka Wilin ka la bha pynban, lada ka mjia kumne kim ym pat da ioh mih hapoh

arbhai hynrei mynta u Lar um banse ban mih nangne, lada um mih mano bad kumno un sumar ia ki khyllung. Namar ba kin ia wan sah khrui shikhrui hangne te ngam shah da lei lei ia ki. Kat kum ka rukom ki khasi, dei tang lai miet ba kin ia shongmiet bad shong shngaiñ lang. Ki tang shu mih te ia kato ka kamra ngan ieh shuwa shipor bad lada aiwai ruh ngan da peit bha ia ki jait briew hynrei ban shu aiwai ruma te ym long shuh shisha", kren ka kong Hirani ha la ka mynsiem.

Ka "9 tarik jong u bnai April 1992 ka long ka ka sngi ba khatduh na ka bynta kiba ha ïing hasem, ki lok ki jor, ki kha ki man. Ki kur ki jait ba kin ai khublei khatduh ia ka met iap jong ka Wilin. Hadien ba ki la dep pynbiang ban thep ia ka met iap hapoh ka synduk, la ioh sngew ia ka jing'am da ki hynmen ki para, Meinah ki Meisan, bad da ki kha ki man, ki da ñiew tang ia ka shem la not, shem pap, ka jingkhlad noh shiteng por bad ka jingieh *khunswet. Ki la sei ia ka synduk shabar, kaba la pyndait da ki syntiew sawdong ki rud jong ka, sa ha jrong ka synduk la kynton. da ki syntiew ba la wan rah da ki lok ki jor.* Kiba ha ïing jong ka Wilin ki la ia shong hajan jong ka synduk ki da tapmoh la ki jaiñ ba irim bha bad ki da nguh la ka khlieh ha ka khyndew, ki da ñiat ummat. Ka Theirit bad ka Meisan ki la shu ieng hajan jong ka synduk, ki da rah ryngkat"bad ki khyllung. U Lar u la shong kham pajieh khyndiat u là shu pyndem ia la ka khlieh ryngkat ka 'dur ba ïjew

mynsiem. Kata ki khyllung bapli ki da pynkhih bad khawoit la ki kti sha pyrshah kata ka synduk metiap ka kmie jong ki, i kumba i kwah ban kren sha la ka kmie. Baroh ki lok kijor kiba ia don ryngkat hangta haba ki peit ia ki khyllung kim lah khlem da jawummat...... . . . . "ban long khunswet ka long ka jingmad ba kthang tam . . ..."Hynrei ka kong Hirani ka la shupeit kai najrong armala katba ki nangbuh shipor ia ka syndukmet iap ha phyllaw jong ka bad hadien ba uta u rangbah Followship u la dep pynlong jingduwai bad ki la rah noh ia ka sha lum jingtep.

LA KUT

IA KANE KA KOT LAH BAN IOH NA:

1. *SHILLONG STATIONARY*
ROOM NO. 28 - 29 SYNOD SUPER MARKET
MAWKHAR MAIN ROAD
SHILLONG - 793002

BAD

2. *KHASI BOOK STALL*
ROOM NO. 38 SYNOD SUPER MARKET
MAWKHAR MAIN ROAD
SHILLONG - 793002

IA SHON HA:

RILUM PRINTING HOUSE
MAWKHAR MAIN ROAD
SHILLONG - 793002
